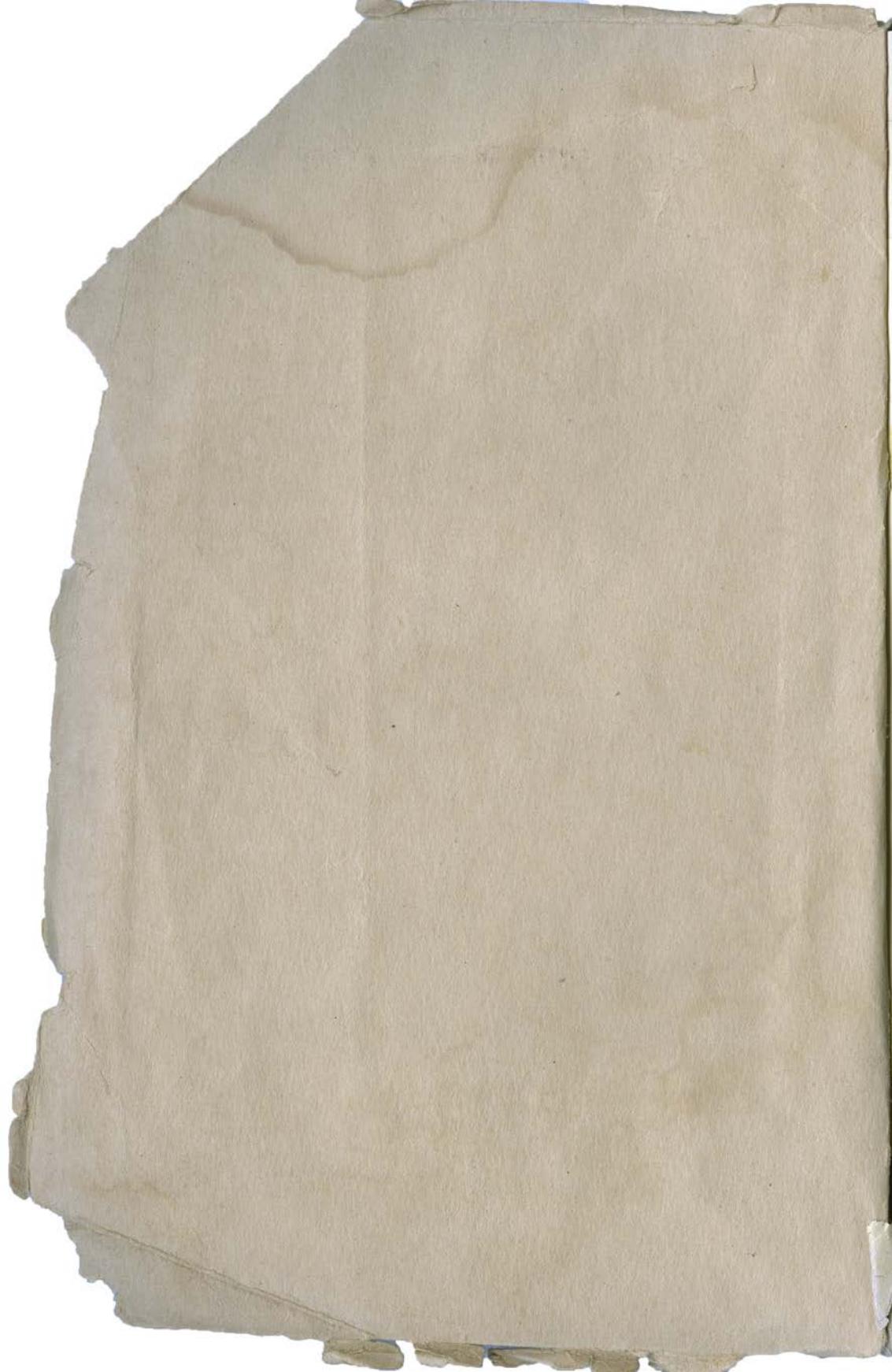

Mjösenlagets
Aarbok
1918

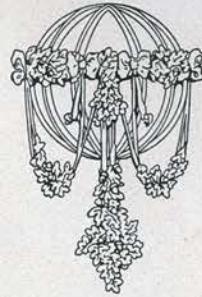

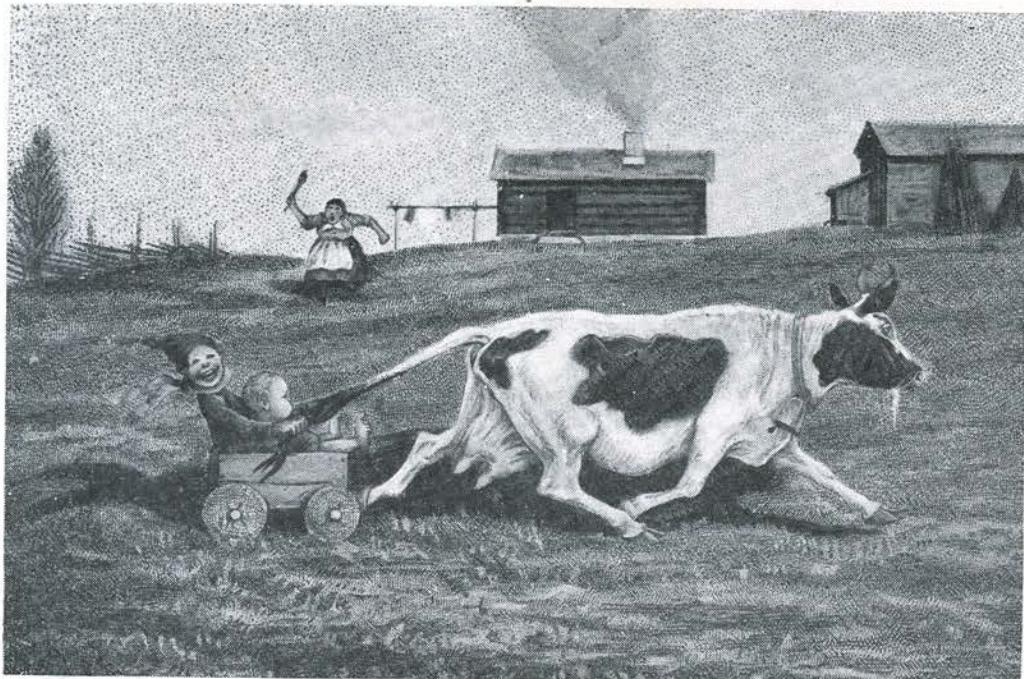

FRA MJÖSENLAGETS STORE STEVNE I FERGUS FALLS, MINN., 23de, 24de, 25de JUNI, 1917

MJÖSENLAGETS
AARBOK

1918

MED "HURTIGTOG" TIL LA CROSSE,

Mjøsenlagets stevne, mandag og tirsdag den 24de og 25de juni 1918.

Baadtur mandag eftermiddag. Friluftsfest Myrick Park, tirsdag
eftermiddag. Sexa som avslutning paa stevnet tirsdag kveld kl. 7 i
Chamber of Commerce.

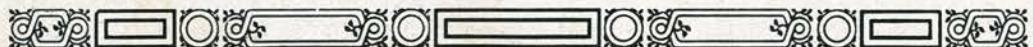
Mjösenlagets Embedsmænd.

Dr. C. L. Opsal - - - Formand
Red Wing, Minn.

John Bangsberg - - Vice-Formand
La Crosse, Wis.

C. F. Hjermstad - - Sekretær-Kasserer
Red Wing, Minn.

Pastor O. A. Kvisgaard - Sagaskriver
Ellsworth, Wis.

Forord.

SAA er da atter et aar svundet og nok en aarbok staar fortur. Det er fjerde gang at Mjøsenlagets aarbok hilser lagets medlemmer og det er komiteens haab, at den ogsaa iaar maatte bli til gavn og hygge for medlemmerne.

Idet vi sender den ut skal vi faa lov at takke alle som har bistaaat redaktionen med bidrag til indholdet eller med hjælp paa anden maate.—Saa vil vi ogsaa faa takke de mange medlemmer og venner som iaar var saa over al forventning hjælpsomme med at indsende billeder,—paa samme tid som vi vil faa gjøre opmærksom paa, at vi blot kunde gjøre bruk av en liten del av alle disse saker som blev indsendt. Til hver av dem som sendte os billeder til bruk skal vi faa sige at om du ikke finder de av dig indsendte billeder i boken for iaar, saa vær snil ikke at ta det ilde op, vi maatte nøie os med at gjøre blot et litet utvalg, da det nu er saa store utgifter forbundet med slike illustrationer.

Vi maatte da ogsaa først faa med lidt fra alle Mjøsenbyggerne, saa vidt som gjørligt, og derfor blev der svært liten anledning til at bruke noget fra medlemmers hjem her i landet.

Vi gjorde en begyndelse med biografier ifjor, men paa grund av at vor sagaskriver, pastor Kvisgaard, var fraværende i hele vinter paa et studieophold i Chicago, blev det ikke muligt at fortsætte med dette arbeide iaar.

Med disse oplysende bemærkninger oversendes da Mjøsenlagets Aarbok for 1918 til medlemmerne og det er komiteens haab, at den ogsaa iaar blir modtaget med samme velvilje som tidligere numre.

Paa komiteens vegne,

C. L. OPSAL.

Red Wing, Minn., 9de April 1918.

Mjøsenlagets Syvende Aarsmøte.

DJØSENLAGETS syvende aarsmøte blev efter indbydelse av Fergus Falls borgere avholdt der lørdag, søndag og mandag den 23de, 24de og 25de juni.

Den store rummelige gymnastiksal ved Park Region Luther College var velvilligt stillet til vor disposition og den var en i alle henseender særdeles heldig plads for en slik stor sammenkomst. Skolen ligger vakkert og frit oppe paa høiderne i utkanten av byen med vid utsikt over Otter Tail elvedalen og omliggende landskab.

Lidt tungvindt var det for enkelte av vore gamle folk, som fant veien frem og tilbake vel lang for en spadsertur, og adgang til at faa kjøre var det jo heller ikke altid, skjøndt ogsaa i saa henseende gjorde byens borgere alt de kunde for at være os behjælpelige.

Møtet aabnedes klokken ti av formanden, dr. Opsal, som hilsede forsamlingen med et "tak for sidst" og et hjertelig "velkommen." Derpaa introduceredes frk. Martha Reishus, som velvillig underholdt forsamlingen med et par norske sange. Hendes vindende fremtræden og klare, rene sopranostemme vandt alles hjerter og hun paaskjønnedes med livligt bifald.

Hr. A. G. Anderson, en velkjendt norsk bankør i Fergus Falls, hilsede paa byens vegne den store forsamling velkommen til Fergus Falls. I veltalende ordelag gjorde han rede for hvad folk av norsk herkomst og norske pionerer havde gjort og utrettet i de nordvestlige stater, og især da i Red Riverdalens og i hele Minnesotas Park Region med Fergus Falls som centrum. De tunge tak men ogsaa den rike belønning, hvorom vidner tilfulde alle de store veldyrkede, velbyggede farme som denne del av Minnesota hadde at vise os besøkende.

Formanden takkede paa Mjøsenlagets vegne for det hjertelige velkommen, som hr. Anderson hadde hilst os med og uttalte at det var med sikker forventning om netop slik en hjertelig mottagelse, at laget hadde bestemt at Fergus Falls skulde bli møtested iaar.

Derefter gav frøken Reishus nok en sang tilbedste og saa

overgaves resten av formiddagen til selskabelig hygge og til at hilse paa venner og kjendte. Sekretæren hadde iaar sørget for at navnene paa de forskjellige bygder var opslaat paa væggene, og saa fylkedes man da derefter, og paa den maate blev det jo adskilligt lettere at træffe sambygddinger.

Eftemiddagsmøtet kaldtes til orden klokken 2:30. Man forbigik oplæsning af referat fra forrige aarsmøte, da samme var utgit i særtryk og omsendt til alle lagets medlemmer og desuten indtaget ogsaa i aarboken, saa efter enstemmig beslutning godkjendtes referatet.

Der blev fra formandens side gjort opmærksom paa de alvorlige tider vi nu lever i, og da han tog det som givet, at alle lagets medlemmer var gode, loyale amerikanske borgere, ansaa han det derfor som lagets pligt at vedtage passende resolutioener med henblik paa de store begivenheter som hadde fundet sted i de sidste maaneder.

Efter forslag av hr. Mons Mahlum bemyndiges formande til at utnævne en resolutionskomite af tre, hvorav formanden skulde være en, til at give et passende og værdigt uttryk for lagets stilling likeoverfor de sidste historiske begivenheter. Forslaget blev understøttet og enstemmig vedtatt. Som saadan komite sammen med formanden utnævntes saa pastor T. A. Hoff og hr. Mons Mahlum.

Saa optoges til forhandling om Mjøsenlaget skulde utgi en aarbok for 1918 eller ei. Mange uttalte sig og der viste sig at være fuldstændig enighet om den ting, at en aarbok maatte forsøkes utgit ogsaa for næste aar. Man fandt at en slik bok var til saa megen varig hygge og interesse for lagets medlemmer, og tjente som et bindeled i en slik grad, at der absolut maatte fortsættes med det arbeide. Fra alle sider blev der da ogsaa uttalt stor paaskjønnelse av komiteens arbeide med aarboken for 1917, og et forslag om at aarbok for 1918 utgives blev derpaa enstemmig antat.

Foreslaat og understøttet at formanden bevilges 75 dollars for sit arbeide med aarboken for 1917. Enstemmig vedtatt, hvorefter forsamlingen uttalte sin tak til formanden for alt hans arbeide ved reisning.

Foreslaat og understøttet, at formanden redigerer boken

for 1918, samt at han utnævner sin egen hjelpekomite. Enstemmig vedtatt.

Der blev fra flere hold uttalt ønskeligheten av et samlet og fælles arbeide for med tiden at faa opbevaret alt av historisk interesse fra pionertidens dage og alt der vedrører det arbeide det norske indflytterfolk har nedlagt her i landet i at "gjøre sig jorden underdanig."

Den næste sak til forhandling var da angaaende møtested for 1918. Formanden oplæste indbydelse fra La Crosse Chamber of Commerce. Der blev av mange talere mindet om, at der paa Chippewa Falls møtet var stærk stemning for La Crosse som møtested, og at der var en almindelig forstaaelse om at La Crosse skulde staa for tur efter Fergus Falls.

Foreslaat av hr. Richard Wick og understøttet av hr. Nils Bye at indbydelsen fra La Crosse Chamber of Commerce mottages og at næste aarsmøte holdes i La Crosse. Enstemmig vedtatt.

Foreslaat og understøttet, at formanden utnævner en komite bestaaende av sekretæren og to andre for at vedtage passende resolutioner i anledning byen Fergus Falls gjæstfrihet under stevnet der. Enstemmig vedtatt. Som slik komite utnævntes da ved siden av sekretæren, hr. C. F. Hjermstad, hr. A. Halmrast og hr. Ole Kindley.

Som næste sak bragtes saa paa bane mulig tilslutning til Bygdelagets Fællesraad. Hr. Ulland, Fergus Falls, hr C. H Boxrud, Red Wing, hr. Richard Wick, Minneapolis, og andre uttalte sig imot tilslutning nu og vilde vente med at forhandle om den sak til næste aarsmøte.

Mange uttalte sig for tilslutning og efter forslag av hr. Mons Mahlum, understøttet av hr. C. F. Hjermstad, blev det med stort flertal besluttet at Mjøsenlaget gaar ind i Fællesraadet.

Hr. Mons Mahlum rapporterte paa revisionskomiteens vegne, at han havde fundet kassererens og sekretærrens regnskaber aldeles i orden og anbefalte at de antages. Sekretæren oplæste saa sin og kassererens rapporter om lagets indtægter og utgifter, og disse rapporter blev enstemmig antat som op-

læst. Laget uttalte sin tak til begge for deres trofaste arbeide ved reisning.

Formanden gjorde opmærksom paa at valg paa ny bestyrelse vilde finde sted paa mandagsmøtet, og at det kanske vilde være gavnligt om en nominationskomite blev valgt.

Foreslaat og understøttet, at formanden utnævner en slik komite bestaaende av fem medlemmer. Enstemmig vedtatt. Som saadan komite utnævnte saa formanden d'hr. C. H. Boxrud Red Wing; Ole Kindley, St. Paul; Richard Wick, Minneapolis; Nils Bye, Brandon, og Mons Mahlum, Brainerd.

Den næste sak der forelaa til behandling var angaaende tilslutning til Nordmandsforbundet. Der utspandt sig adskillig diskussion herom, indtil endelig et forslag om at utsætte den sak til næste aar blev vedtatt.

Langt bak i salen, blandt de som stod nede ved indgangsdøren, fik saa formanden øie paa hr. Peer Strømme og anmodet ham om at være saa venlig at lade høre fra sig med nogle ord. Trods hans protest, at han ikke stod færdig til at riste en tale ut av ærmet hvad tid som helst, viste det sig dog at han godt kunde gjøre det, idet han holdt en meget morsom og interessant tale. Formanden takket hr. Strømme paa lagets vegne og forsamlingen komplimenterte hr. Strømme ved at reise sig.

Fest Lørdag Aften.

Lørdag kveld klokken otte samledes man til stevnets store fest. Salen var pakket fuld og alle var i feststemning. "Ljom" sangforening aabnede programmet med en av de kjendte, kjære norske sange og de hjemlige toner fandt gjenklang i alles hjerter. Næst paa programmet var saa en tale av formanden, dr. Opsal, væsentlig en tak til Fergus Falls borgere for utvist gjæstfrihet under stevnet og dernæst gav han en kort oversigt over lagets vækst i de forløbne aar. Samtidig uttalte han sin beklagelse over at det havde været umuligt at faa ordnet med den sædvanlige store sexa, da laget ved disse anledninger grundet paa vore store fremskridt nu tællet saa mange deltagere, at det var vanskeligt at skaffe lokale stort nok, saa at alle kunde sidde tilbords paa en gang, og at dele det op i flere bordssætninger kunde der jo ikke være tale om, for da blev det jo ikke noget festligt ved det.

Dr. O. M. Haugan, Fergus Falls, holdt saa en ypperlig tale der slog godt an, idet doktoren har en egen fængslende maate at stille frem fra hverdagslivet træk, som man har godt av at lægge sig paa hjerte; hans tale var i det hele saa interessant at den fortjener langt mere plads, end vi i et kort referat fra møtet kan avse.

Pastor T. A. Hoff, som her følte sig hjemme paa kjendte trakter, idet han havde virket som lærer ved Park Region Luth. College og hvis forældre bor i nærheten av Fergus Falls, holdt en mesterlig tale væsentlig med Bjørnsons "Ja vi elsker dette landet" som tekst, idet han gjennemgik digtet og paapegte, hvorledes hele sangen var, i en storlagen ramme, Norges historie tegnet i glødende ord fra først til sidst.

Dr. L. S. Platou, fra Valley City, borgermester aar efter aar i denne Nord Dakotas trivelige, fremskridtets by, havde som sin tekst en redegjørelse for American Red Cross og dets store arbeide, stort baade i krig og i fred.

Trods sine amerikanske interesser i politik og virke er doktoren like saa stærk i det norske sprog som den dag han kom til Amerika, og det var lunt humør, godt kammeratskab og glæde over at kunne være tilstede og træffe gamle venner og kjendte som laa i doktorens forutskikkede bemærkninger. Hans greie utredning av Red Cross arbeide var i stort maal grunden til, at det offer som blev optat for Red Cross ved slutten av hans tale bragte et saa vakkert resultat, som det gjorde.

Hr. Sigurd Hjermstad opvartede med nogle violin numre, som vandt stort bifald. Han akkompagneredes paa en forstaaelsesfuld maate av frøken Laura Førde fra Starbuck.

Frøken Martha Reishus gav flere sange tilbedste under stort bifald, og gjennem aftenens løb optraadte "Ljom" sangforening med flere numre, som vakte stormende bifald.

Pastor T. A. Hoff indbragte rapport fra den utnævnte resolutionskomite. Det var en stærk patriotisk resolution, som i greie ord gav uttryk for den loyalitet som altid har givet sig tilkjende hos det norske indflytterfolk hertilands helt siden borgerkrigens dage. Den gav ogsaa i greie ordelag uttryk for

alle civilicerte folks avsky for Tysklands umenneskelige maate at føre krig paa.

Den indbragte resolution vedtokes enstemmig ved reisning. Som en værdig avslutning paa den helt igjennem vellykkede fest sang saa hele forsamlingen staaende "America."

Søndag formiddag benyttes av deltagerne i stevnet til at overvære gudstjeneste i de forskjellige norske kirker i Fergus Falls.

Søndag ettermiddag klokken tre samledes man igjen ute ved skolen og Ashby Cadet Band opvartede med hornmusik; medlemmerne av denne "band" er alle unge gutter og alle er av norsk herkomst, og spille kan de. Det gjør en liten by som Ashby ære at kunne opvise en musikalsk organisation som denne Cadet Band.

Efter koncerten blev der ved fotografist O. T. Oxley av Fergus Falls taget et meget vellykket fotografi av forsamlingen.

Mandag den 25de Juni.

Møtet aabnedes av formanden klokken ti.

Hr. A. G. Anderson oplyste at Fergus Falls Commercial Club havde arrangeret en automobiltur for at give lagets medlemmer en anledning til at bese byen og omegn. Han takket hjerteligst for besøket og uttalte det haab, at Mjøsenlaget hadde hatt et saapas utbytte av sit besøk i Fergus Falls, at de vilde have lyst til at komme did igjen.

Formanden takket paa lagets vegne for al utvist opmærksomhet og bad hr. Anderson frembære for byens Commercial Club lagets tak og paaskjønnelse.

Prof. Theodor S. Reimestad, som overvar stevnet, gav derpaa tilbedste nogle av sine kjendte og avholdte sange, som vandt meget bifald og paaskjønnelse. Han assistertes i nogle duetter av hr. James Wilson, der sang norske sange med en forstaaelse som en født nordmand, skjøndt han er amerikaner, og hr. Sigurd Hjermstad akkompagnerede paa pianoet.

Forsamlingen takket for then uventede musikalske underholdning ved reisning.

Den gamle ærværdige hr. O. A. Ulland fra Fergus Falls var en meget interesseret deltager i møtet, og efter formandens

opfordring fortalte han, hvorledes han var den første som fremkom i aviserne med opfordring om at danne et Mjøsenlag. Hr. Ulland fremholdt paa en interessant maate mange træk fra pionerdagene og ligeledes fra borgerkrigens dage, da han stod i armeen. Forsamlingen komplimenterte hr. Ulland ved at reise sig.

Vor gamle ven John Hanson fra Hendricks, Minn., der havde havt et svært stræv med at komme paa møtet, idet han havde reist over tre stater for at komme frem, havde til møtet forfattet følgende sang, som formanden oplæste.

Mel.: "Den gang jeg drog avsted."

Det store Mjøsenlag, det store Mjøsenlag,
Forsamlet er idag, ja forsamlet er idag.
Vi glade mødes her, vi kom fra fjern og nær,
For at opfriske kjendskab og stifte andre fler;
Vi bær vort vakre mærke med Skibladner derpaa,
Det minder os om Mjøsen, den vakre, blanke, blaa,
Med strand saa underskjøn, beklædt med skov saa grøn,
Saa grøn, saa skjøn, saa grøn.

Vort gamle fødeland, vort kjære fødeland,
Vi aldrig kan forglemme, ei heller Mjøsens strand,
Der, hvor som børn vi sprang ikap saa mangen gang,
Der, hvor vi plukket blomster og bær, naar fuglen sang,
Der lærte vi at læse den tid da vi var smaa,
At to og to er fire, vi lærte ligesaa,
Og derfor vi ei kan forglemme dette land,
Vort land, vort fødeland.

Nu samles vi idag, vi samles her idag,
Hvor stjerneflaget vaier, vort kjære frihedsflag,
Hav tak du "Uncle Sam," som gav os nye hjem,
Og aldrig vil os hindre, om vi aarlig møter frem
Og hædrer gamle Norge med barnlig kjærlighed,
Vor "Mor," som os oplærte i sand oprigtighed,
Mod øvrighed og land, mod kvinde og mod mand,
Held dig, vort nye land.

Derpaa oplæstes en række indløbne telegrammer, fra hr. Thor Skonnord, Minneapolis, hr. Otto C. Ericson, Chicago, hr. B. O. Kindley, La Crosse, Wis., og fra hr. og fru Jens K.

Grøndahl, Red Wing, Minn., som alle havde agtet sig til stevnet, men som alle av forskjellige grunde i sidste øieblik blev forhindret.

Rapport fra resolutionskomiteen med tak til byens borgere i almindelighet og hr. A. G. Anderson i særdeleshet, til byens aviser, til bestyrelsen for Park Region Luther College, til talerne, sangerne og andre som hjalp til med musik ved festen, samt til bestyreren ved statshospitalet for anledning til at bese den store anstalt og alle andre som paa saa mange maater bidrog til at gjøre vort stevne i Fergus Falls saa vellykket.

Enstemmig antat ved reisning.

Derefter oplæstes brev fra hr. Martin Ulvestad, som anmeldet om støtte fra lagets medlemmer for sin historie om Nordmændene i Amerika. Hans skrift anbefaltes varmt av hr. Ulland, formanden og andre.

Efter forslag av C. H. Boxrud gjenoptoges spørgsmaalet om tilslutning til Nordmandsforbundet til fornyet behandling.

Dr. Platou, Mons Mahlum, C. H. Boxrud og andre talte for tilslutning, mens O. Kindley, A. Halmrast, John Hanson, O. Kaulun og andre uttalte sig imot tilslutning for tiden.

Ved endelig avstemning besluttedes at Mjøsenlaget ikke gaar ind som lag, men det viste sig at mange av lagets medlemmer ogsaa tilhørte Nordmandsforbundet; disse og flere andre uttalte sin forstaaelse av forbundets arbeide og sin hensigt om at støtte det.

Der blev fremhævet det ønskelige i at laget havde en vis form, et vist schema at holde sig til i utarbeidelsen av biografier, og hr. Hanson havde et utkast til et slikt schema, som efter forslag enstemmig antoges.

Pastor Hoff talte varmt om betydningen av sagaskriverens arbeide, og hvor stor betydning det kunde faa for fremtiden og den opvoksende slegt, netop av den grund var han i favør av ovennævnte forslag, der som meddelt blev enstemmig antat.

Som representant til fællesraadet ved siden av formanden valgtes enstemmig hr. Mons Mahlum, Brainerd.

Der oplystes, at lagets første formand, hr. Thore Gundersen, laa syg; der fattedes derfor enstemmig beslutning om at

formanden og sekretæren som komite sender ham en opmunrende telegrafisk hilsen fra stevnet.

Formanden og sekretæren takkedes ved reisning for godt utført arbeide i det forløbne aar.

Derefter indbragte nominationskomiteen følgende rapport:
Til formanden og medlemmer av Mjøsentaget:

Komiteen for nominationer tillater sig at give følgende rapport:

At sekretær- og kassererembedet slaas sammen og for fremtiden blir at anse som en stilling.

Paa grundlag av at møtet godkjender en saadan ordning tillater vi os at opstille følgende liste av navne for embedsmænd for det kommende aar:

Formand, dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.

Viceformand, hr. John Bangsberg, La Crosse, Wis.

Sekretær og kasserer, hr. C. F. Hjermstad, Red Wing, Minn.

Sagaskriver, pastor O. A. Kvisgaard, Ellsworth, Wis.

Ærbødigst indstillet,

—C. H. Boxrud,

—O. Kindley,

—Richard Wick,

—Mons Mahlum,

—Nils Bye,

nominationskomite.

Tiltrods for at formanden gjentagende og indstændig frabød sig gjenvalg, var det dog forsamlingens enstemmige ønske, at han maatte forblive staaende endnu et aar, og efter forslag derom av hr. John Hanson, understøttet og stillet av hr. C. H. Boxrud blev dette valg enstemmig antat.

Resten av nominationskomiteens indstilling blev derpaa enstemmig antat og de øvrige valgte embedsmænd blev altsaa:

Viceformand, John Bangsberg, La Crosse, Wis.

Sekretær og kasserer, C. F. Hjermstad, Red Wing, Minn.

Sagaskriver, pastor O. A. Kvisgaard, Ellsworth, Wis.

Den forrige revisionskomite bestaaende av hr. Mons Mahlum, Brainerd, og hr. Emil L. Lee, Red Wing, gjenvalgtes enstemmig.

Dermed var da vort store syvende aarlige stevne kommet til avslutning og avskedens time igjen slaat. Der faldt mangt et varmt og inderligt avskedsord med løfter om at træffes igjen i La Crosse den 24de og 25de Juni 1918.

Saa spredtes da forsamlingen efter mange lovord om det hyggelige samvær i Fergus Falls.

Det var i sandhet et mindeværdigt stevne.

C. F. HJERMSTAD, Mjøsenlagets sekretær.

A. P. Storhoffs hjem, Lanesboro, Minn.

Til Mjösenlagets Medlemmer.

ANDAG og tirsdag den 24de og 25de juni træffes vi i La Crosse, Wis. Det var der enstemmig beslutning om paa stevnet ifjor og lagets bestyrelse har ikke fundet sig beføjet til at gjøre nogen forandring i dette.

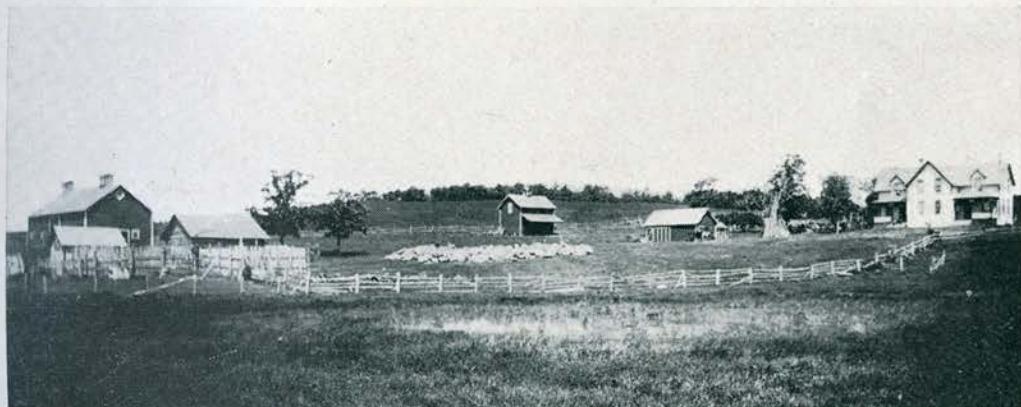
Vi samles mandag den 24de klokken ti formiddag i La Crosse Chamber of Commerce. Det var efter indbydelse fra denne organisation, at vi bestemte os til at holde vort stevne i La Crosse iaar, og dens lokale er velvillig stillet til vor disposition.

Lokalet er meget bekvemt beliggende midt i forretningsstrøket, saa det blir ingen lang vei at traske frem og tilbake over. Pladsen er paa femte gate, mellem Main og State streets, og lokalet er vakkert og komfortabelt utstyret, saa det blir en meget hyggelig plads for vore møter.

I selve disse alvorlige krigens dage tror vi, at det kan bli til glæde og opmuntring for mange at tage sig fri et par dage for at træffe venner og kjendte og hygge sig sammen paa en sømmelig maate som gode amerikanske borgere.

Vi husker nok endnu, tror jeg, mange av de glødende ord, der faldt ved stevnet ifjor, og den aand, der hvilte over hele møtet, var vidnesbyrd nok om vor kjærlighet til og offervillighet for vort adoptivland.

Vistnok taler vi hovedsakelig norsk paa vore møter, men tiltrods for det skal nok aldrig nogen mistænke os for at være

Syverin Arnesens hjem, Pelican Rapids, Minn.

landsforrædere. Som gode loyale amerikanske borgere samles vi, og slik handler vi, til fælles opmuntring og støtte.

Vi skal ogsaa iaar mindes Red Cross og dets store arbeide, og vi skal ogsaa paa rette tid og sted paa en værdig maate mindes alle de gjæve unge mænd, som har gaat ut fra vore medlemmers hjem for at kjæmpe for friheten og demokratiet imot nutidens barbarer.

La os faa et stort stevne, de mange gjæve nordmænd i La Crosse venter paa os og gjør store anstrengelser for at vi skal faa det interessant og hyggeligt dernede.

Programmet som det foreløbig er ordnet blir paa det nærmeste slik :

Mandag formiddag klokken ti samles vi i Chamber of Commerce, saa bruker vi først lidt tid til at hilse paa hverandre og sige "tak for sidst," og holder saa et kort forretningsmøte.

Klokken 1 ettermiddag præcis samles vi nede i Riverside Park og tager en baattur med den store prægtige baat "Sidney," som, regn eller solskin, damper opover Mississippifloden helt op til Winona med os.

Paa denne gjilde tur faar vi da anledning til at se de mest maleriske scener langs hele Mississippifloden, og der er mange vakre partier paa dette strøk av elven mellem La Crosse og Winona. Der blir musik paa turen ogsaa, men selvfølgelig blir der intet salg av berusende drikke og heller ikke dans.

Baaten "Sidney" er en av de allerstørste baater som gjør excursionsture paa Mississippifloden, og de to norske menig-

C. Hjermstads hjem, Fergus Falls, Minn.

heter i La Crosse, pastor Myhres menighet—tidligere den forenede kirke—og pastor Magelsens menighet—tidligere den norske synode—skaar følge med os paa denne baattur, saa der blir godt og talrigt følge at hygge sig sammen med.

Der gjøres ingen større stans i Winona, og vi kommer tilbake til La Crosse omtrent klokken 7:30. Prisen for denne tur blir bare 50 cents for voksne og 25 cents for børn, saa den lille utgift skal da ikke skrämmme nogen til at holde sig væk.

Paa La Crosse theater blir der til sædvanlige billetpriser om kvelden det almindelige program, men bestyreren har lovet at vise en række vakre billeder fra Norge som ekstra program.

Tirsdag formiddag klokken ti samles vi igjen til forretningsmøte, som kommer til at optage resten av formiddagen; der blir da valg paa embedsmaend og saa videre.

Klokken 1:30 tar vi sporvogn ut til en av byens vakre parker, Myrick Park, hvor vi skal ha friluftsfest hele eftermidagen. Der blir hornmusik og taler.

Tirsdag kveld klokken 7 i Chamber of Commerce blir der sexa, hvortil billetprisen som sædvanlig blir 1 dollar pr. person.

Pastor Madsen har lovet at være tilstede og tale for os igjen, og det vet vi vil være en kjærkommen anledning for alle

Bakkehaugen, Veldre.

av os at faa høre ham, han er jo en av landets største folketalere. En sangforening opvarter med nogle norske sange og flere andre talere opträder, saa vi faar fuld valuta for pengene.

Alle bør saaledes mærke sig, at iaar blir der paa grund av den store baattur gjort den forandring i vort sædvanlige program, at vor sexa holdes som avslutning paa stevnet, det blir rosinen i enden paa pølsen det, og alle bør stelle sig slik, at de kan være over og ikke gaa glip av denne store affære.

Det skal bli et gjildt stevne i La Crosse den 24de og 25de juni. Kom og bli med.

C. F. HJERMSTAD,

Mjøsenlagets sekretær.

Parti fra Vang med Akersviken i forgrunden.

The Message From France.

Paris, April 13.—“Come, America,” is the cry throughout France today, as the Allied forces are fighting heroically to stem the tide of battle—the most momentous and the greatest in human history—the Armageddon.

By JENS K. GRONDAHL

Author of “America, My Country,” the New National Anthem

Come, America! Haste, America! To the battle lines of France!
Come ye millions—sons of freedom—help to halt the Huns’ advance.
Savage tides that roll upon us threaten to engulf the world;
Come—that tyrant’s gory legions back beyond the Rhine be hurled.

Come, America! Haste, America! Brute and man in combat now
Measure blood and strength, contesting if humanity shall bow
To the brute in meek submission or if man at last be free—
Maker of his own dominion, master of his destiny.

Come, America! Haste, America! Heav’n and Hell are in the fight—
Comes the crown of human freedom or the slave’s eternal night.
All the ages gone behold thee and the ages yet to be—
Fling thy millions in the conflict, turn the tide to Liberty.

Come, America! Haste, America! Union Jack and Stripes and Stars
With the Tricolor entwining, end the curse of savage wars.
Peace enduring for all nations, no more menaced by the sword,
Shall belaurel human freedom when we crush the tyrant’s horde.

Come, America! Haste, America! God doth summon all thy might
For the struggle of the ages, ’gainst the wrong and for the right.
Hasten, lest thy foe shall conquer, speed, oh, speed! thy only chance!
Hurl the Hun from prostrate Belgium, thrust him back from bleeding France.

Come, America! Haste, America! Meet the storm of blood and hate,
Lest the dying words of Freedom cry across the sea, “Too Late!”
Lest our children’s children languish in the chains that tyrants make,
Come with men, with food, with money, for the world’s and for God’s sake.

Come, America! Haste, America! With thy clean and righteous sword
Strike the final blow that sunders chains abhorrent to the Lord.
Sinews like the steel He gave thee, faith and courage, wealth and pow’r,
Giant of the West, arouse thee! God decrees this is THY hour.

L’Envoi:

Comes America to the rescue, like the storm across the sea—
Vive la France and all her Allies! Vive l’Amerique et Liberté!

John Bangsberg.

Mjøsenlagets viceformand, La Crosse, Wis., født paa Ringsaker den 4de oktober 1855 av forældrene Ole Caspersen Bangsberg

og Oline Olsen Græfseng. Fik sin skoleutdannelse i den daværende omgangsskole og siden i Fagerlis skole.

Begyndte i en tidlig alder at skrive digte og fortællinger, han vilde nemlig bli digter, men istedet blev han skrædder, som sin far.

Kom til Amerika i 1882 og bosatte sig i La Crosse og blev i 1887 gift med frøken Clara Halje. I dette ægteskap fødtes 8 børn, 4 gutter og 4 piker. Hr. Bangsberg driver fremdeles skrædderforretning i La Crosse og er meget interesseret i Mjøsenlagets gjøremaal.

Som en velfortjent paaskjønnelse av denne hans interesse for laget blev han paa stevnet i Fergus Falls enstemmig valgt som viceformand.

Correspondance i Skandinaven Fra Valdres.

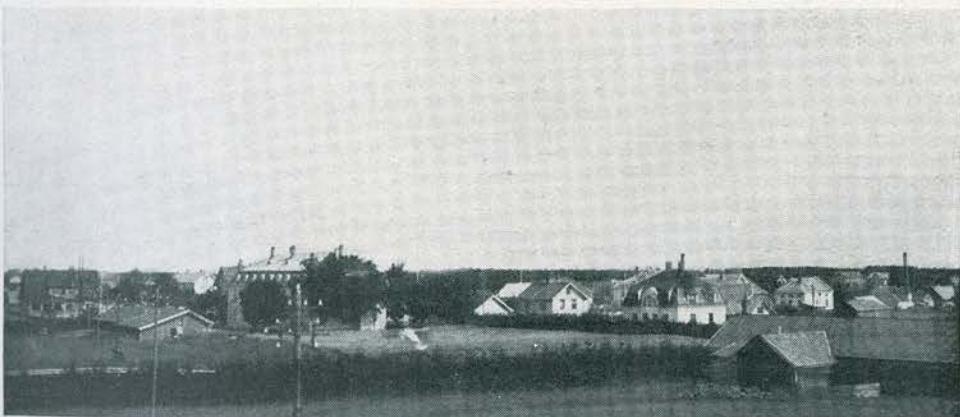
GER i Valdres er Wergelands navn kjendt i hus og hytte. Dette kan ikke siges om nogen anden norsk mand eller kvinde i fortid eller nutid. Og en mængde smaahistorier gaar endnu fra mund til mund om ham:

Gudmund og Berit.

Gudmund hed en av de gjæveste ungersvende i Vang. Han var stor og sterk og rak og strak og gløgg og desuten odelsarving til den gjilde gaard Remme paa solsiden av Vangsmjøsa.

Tvers over fjorden, paa gaarden Kvam, bodde gamle lensmand Vangensten, bygdekongen og rikingen. Han hadde en datter, Berit. Det var vel jente som var havende: ung og rik og fint voksen, vartænkt og snartænkt. Hun var prinsessa i hele nord Valdres og videre endda. Naar hun, vak og spændstig og let og blid og smilende, og nu og da lidt spottende og fjern, mødte ved Vangs kirke eller i andre sammenkomster, da fulgte alles øine hende med velbehag og beundring. Friere hadde hun flere av end hun ønsket. Det viste sig dog snart, at den staute Gudmund Remme var prinsen, som skulde times den lykke at føre prinsessa hjem som sin utkaarede brud. Og de blev forlovet. Dette var dog ukjendt for andre end forældrene.

Den vinteren reiste Gudmund ind paa markedet i Kristiania med et lass sætervarer og en dyr hest. Her mødte han

Parti ved Tingvold, Stange.

Henrik Wergeland, som straks gav sig til at utfritte ham om Valdres, om folkets skikke, om dalen, fjorden, tindene og toppe. Det var saa hans vis med fjeldbønder. Han fik ogsaa lokket ut av ham, at han var forlovet med den rike og vakre Berit Vangensten. Om dette digitede han senere en sang:

I prægtige gater jeg monne omvanke,

Jeg saa kun dit hjem, min lyksalighets bolig,
Det tag som beskytter min elskede trolig.

Gid engle derover maa vingerne spænde!
Saa tænkte jeg: "Gid de maa værne om hende!"

Gid de maa velsignelse ryste derover!
Og liflige drømme om mig naar hun sover!"

Vel tusinde skjønheter saa jeg i staden,
I silke de bruste forbi mig paa gaten.

Men blindt var mit øie for frøkner og fruer,
De syntes mot Berit som kraaker mot duer.

Hvor bause de vare, fornemme og fine,
De hadde ei roser saa friske som dine.

Jeg tænkte paa dig, paa vor fryd naar jeg kommer,
Og, Berit, jeg tænkte paa næste skjærsommer!

Naar gulgrønne kaabe om fjeldbjerken bølger,
Da gaar de tilseters, og efter jeg følger.

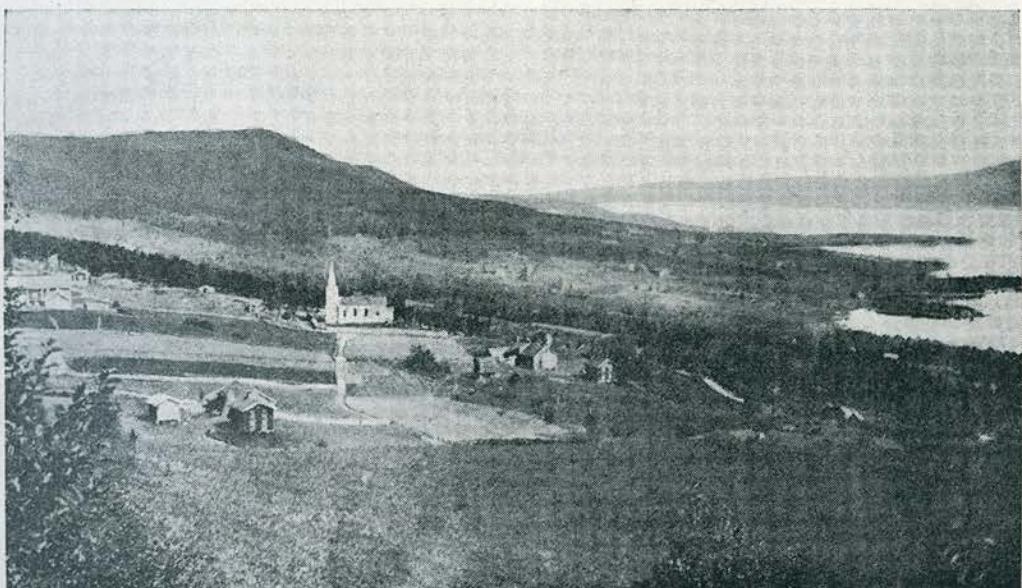
Her, Berit, mi Berit, er Gudmund tilbake—
Da dør i vort favntak adskillelsens klage.

Dengang var der ingen avisar blandt bønderne, men storfolket havde jo sine. Lensmanden holdt dog Soelvolds "Statsborgeren," for, som han sa, at redaktøren ikke skulde angripe

ham i bladet. "Statsborgeren" hadde nemlig for vane i hvert eneste nummer at sluge et halvt dusin ærværdige embedsmænds gode navn og rygte og hadde da naturligvis ikke rum for noget slikt som kjærlighetssange, selv om digteren ikke var nogen ringere end Henrik Wergeland.

Den byrge og ætstolte lensmand og Gudmund og Berit anede derfor intet om det damoclessverd som hang over dem. Men om kvælden efter næste vinterting da faldt det. Efter en god middag var hele øvrigheten samlet omkring punchebordet. Med et skar sagførerne og fuldmægtigerne i med en sang. Hvad i al verden var det de skralte om! Lensmanden spidsede øren. Var det virkelig om hans eget gullebarn Berit! Og om Gudmund Remme! Vist var det saa. At voksne mennesker kunde sitte og belje om noget slikt som kys og favnetak, det gik da over alle grænser! Han blev dog sittende og hørte alle de 16 vers og forskjellige gjentagelser. Sangerne hadde ment at ville gjøre deres gjæstfrie vert en ære ved at kvæde den navngjetne digters sang om de to elskende hjerter. Men han blev mægtig vred. En forlovelse var for hellig til at skraales om ved et punchebord. Med Berits samtykke blev den ogsaa hævet dagen efter.

Hun blev senere gift med den staute Torgeir Reien i Vestre Slidre. Han hørte til bygdens bedste ætter og hadde stor gaard

Parti fra Feiring.

med station baade for post og reisende; 12 heste stod der oftest paa stalden her, saa vi skjønner det var "manddom og styrnad" paa Reien.

Berit og Torgeir blev et lykkeligt par. De fik mange barn og naadde en høi alder. Den ældste sønnen, Lars, har gaarden nu. Døtrene blev gift ind paa bygdens bedste gaardæ, og en søn er kredsens lærer, men de to yngste sønner, snartænkte og var-tænkte og brave ungdommer, drog til Amerika, hvor de har havt lykka med sig som skjerpere efter jernaarer. Gudmund og hans kone og Torgeir og Berit sover nu den lange søvn under grønsværet, de to første ved Vangs og the to sidste ved Slidre. Ungdommen synger endnu saa av og til Wergelands vise, men ikke alle vet hvad det er for en Berit og Gudmund, som det virkelig menes.

Gjøvik, seet fra Mjøsen.

Guri Rosseland.

ΩEN det var ikke bare i Norway Lake at de hvite mænd faldt som offer for de røde. Indianerne var nu kommet i farten, og de syntes de hadde meget at hevne. Rejeringens agenter hadde holdt tilbake de penger de skulde gi dem, og bedrat dem paa mange maater. Solgte de noget til dem, tok de ublu priser; og med brændevinet blev de røde mænd forgiftet.

Den 20de august kom indianerne til Oskar Eriksens hus. De var ventet, og flere nybyggere ser det ut til hadde søkt ind der. Der var en svenske som het Svenson, og hans familie, og en amerikaner, Mr. Foot, og hans hustru. Det lot først til, at rødhudene denne gang vilde fare med lempe. De bad om nogen poteter, og en kjæk svensk gut som het Karl, blev med dem bort til potetakeren. Amerikaneren gik imidlertid ut for at se hvad det blev til. Ikke før var han kommet utenfor huset før han blev skutt. Karl blev dræpt i potetakeren. Foot var faldt om ute paa tunet, og hans hustru trak ham ind i huset. Han var en mesterskytter, han reiste sig, haardt saaret som han var, fældte to med de to første skud, og blev ved. Og Eriksen fyrte av al magt. Men han blev saaret han ogsaa, og Foot orket ikke mere. Da tok kvinderne deres geværer og fyrte løs. Men Svenson var en stakkars. Han vilde ut og be om naade. "Kom-

Ungdomslokalet "Fredvang," Nes.

mer du døren nær," ropte Mrs. Foot, "saa skyter jeg dig paa flekken." Da han siden kjørte avsted med sin familie for at hente hjælp, møtte de en trop settlere som var paa jagt efter indianerne. Svenson var saa opskræmt at han trodde det var indianere altsammen; han løp sin vei ut paa prairien, og er ikke spurt siden.

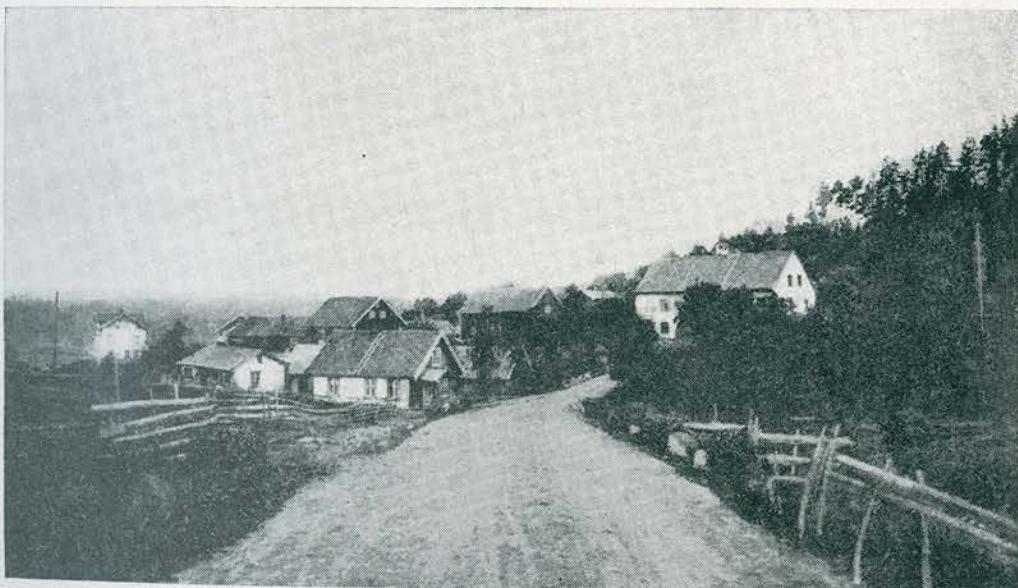
Men fra Oskar Eriksens hus drog rødhudene vestover til Lars Endresen Rosseland—Eriksen var gift med datteren. Rosselandsfolkene som bodde paa Salomonøen, var vant til at se indianere og visste ikke noget om overfaldet i svigersønnens hus. De røde bad om melk, og gamle Rosseland gik ned i kjælderen for at hente melk til dem. Da han kom op igjen med fatet, blev han skutt. Endre, den ældste sønnen, kom ind fra marken; han blev skutt like utenfor døren. Hustruen hans blev dræpt. Ole, Endres bror, var bare fjorten aar gammel; ham skjøt de ute paa tunet. Gutten hadde vet nok til at bli liggende som han var død, og fienden lot ham ligge. To av døttrene tok indianerne med sig, men den tredje, lille Anna, hun var med moren. Og moren, Guri Rosseland, sat i kjælderen. Hun hadde været der for at hente noget før indianerne kom, og hun var blit sittende der. Det er især om hende vi skal fortælle.

Da fienden var gaat sin vei, kom Guri frem, og fandt dem dræpt eller bortført, alle hun holdt av. For Ole hadde

Parti fra Knai, Hurdalen.

indianerne git en dunk med bøssekolben, saa han laa i uvet, og Moren trodde han var død, han ogsaa. Men Guri Rosseland gav sig ikke over. Hun tænkte paa dem som endnu levde. Hun tok lille Anna med sig og drog avsted for at varsle folk borte hos Eriksens. Hun gik sig vild. Hun blev liggende ute om natten; og næste morgen fandt hun hjem igjen til sit eget hus. Her fik hun da se, til sin store glæde, at Ole levde. Hun stelte med sine døde; hun fik fanget ind et par ungokser og spændte dem for en slæde—den eneste vognen var laant bort. Og saa drog hun og gutten til Eriksens farm. Men her var der bare rykende brandtomter efter uthusene. En halmstak stod og brændte. Ole krøp forsigtig henimot gaarden; dræpt var de nok alle; for det var ikke andet end lik at finde, sa han. Saa kjørte de hjem igjen, og natten over var de sammen med sine egne døde. Men Guri Rosseland gav sig ikke over. Hun drog ut igjen paa den farlige veien; hun vilde selv se efter. Hun gik selv ind i Oskar Eriksens farm, og der laa de haardt saaret og medtat av sult og tørst baade svigersønnen og Mr. Foot. De hadde opgit alt haab. De hadde sagt til sine hustruer at den eneste maate de kunde redde barnenes liv paa, var at de kjørte avsted med dem; for indianerne kom nok igjen og brændte huset. Og da kvinderne naade frem til folk og vilde ha hjælp til at frelse sine mænd, var der ingen som hadde mot. Folk

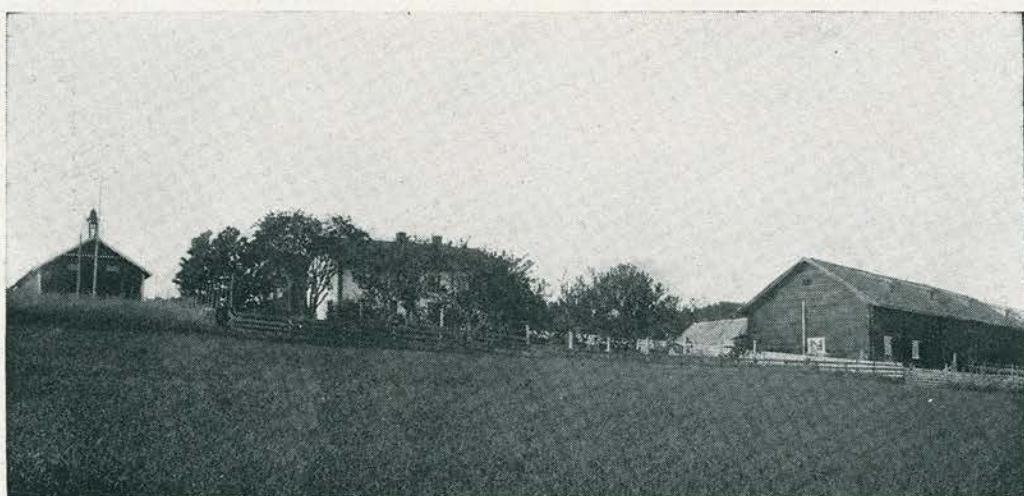
Parti ved Vik, Tangen, Stange.

hadde forskanset sig i flokker, der hvor de fandt det lettest at verge sig.

Men nu var Guri kommet. Hun stelte vel med de syke mænd, og kokte mat til dem, og skjøttet alt det bedste hun kunde. Saa laget hun et leie av græs og sengklær i vognen og fik baaret dem ut og lagt dem der. Hun var saa omtænksom at hun tok med sig alt hvad de kunde komme til at trænge paa veien. Og saa bar det avsted til nærmeste sikre by. Ved alle byer langs veien saa de lik og spor efter de grusomme indianeres færd. Reisen gik til Forest City og tok to døgn. Utslitt var Guri før, og paa hele turen fik hun ikke blund paa øinene sine. Hele tiden gik hun med bøssen i haand og holdt skarpt utkik. Av og til saa hun flokker av fulde indianere som opførte sine krigsdanser; men hun holdt sig klokt undav. Og hun naadde frem. I fire dager hadde den enslige gamle konen git sig til i disse strøk, hvor store flokker av blodtørstige vilde streifet omkring. Og det hadde hun gjort for at søke op og pleie dem som syke og saarede var; og hun hadde greid det vel altsammen. Sine to døtre mødte hun i Forest City. De hadde flygtet, og var kommet fri.

Det var en ordentlig bedrift hun hadde øvd, Guri Rosseland; og det var intet under at den lovgivende forsamling i Minnesota i 1907 bevilget en stor sum til et monument over den gamle modige kvinde. Guri Rosseland var født i Vikør prestegjeld i Norge i 1813, og døde i 1881.

—*Fra "Norge i Amerika."*

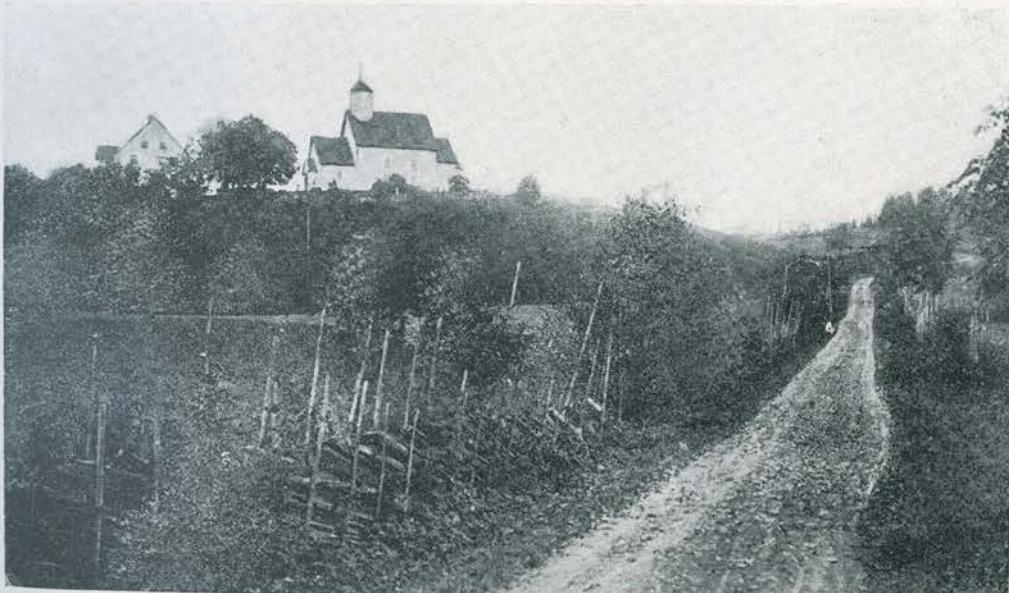

Mæhlum, Nes, Mons Mæhlums (Brainerd, Minn.) barndomshjem.

Nordmænd i den Amerikanske Borgerkrig

DELLEM 6,000 og 7,000 nordmænd antages at ha del-utviser fortegnelsen over hervede soldater henved tat i den amerikanske borgerkrig. Alene i Wisconsin 4,000 norske navn. Det saakaldte norske regiment hadde i alt omrent 900 indmønstrede, av hvilke 481 eller noget over halvparten blev tilbake i Syden som ofre for krigen.

De fleste nordmænd som gjorde tjeneste i borgerkrigen, var nykommere og for det meste bondegutter som ikke var sproget maegtig, saa der var ikke mange som naadde frem til de høie stillinger. Disse likte jo ogsaa amerikanerne i den størst mulige grad at besætte med indfødte. Oberst Hans C. Heg (født i Lier ved Drammen 1829) kom til Amerika i 11-aars alderen og var den første nordmand som blev valgt til et statsembede i Amerika. Han traadte dog av som fængselsbestyrer i Wisconsin for at overta stillingen som oberst og chef for det 15de Wisconsin-regiment, som næsten utelukkende bestod av nordmænd. Han var en dygtig officer og utmerket sig ved en næsten ryggesløs tapperhet. I slaget ved Stone River red han saaledes frem i ildlinjen foran sit regiment og fik hesten skutt

Balks kirke, Østre Toten.

under sig. Han faldt, som vi senere skal høre, i slaget ved Chicamauga, mens han holdt paa at ordne sine folk i den værste slagtummel. Han var da brigadechef, men hadde endnu ikke mottat sin utnævnelse til general. Staten Wisconsin har reist et kostbart monument paa det sted, hvor han faldt, og har reist et endda større og prægtigere monument for det norske regiment paa denne slagmark, hvor det i særlig grad hadde utmerket sig.

Der var flere kompanier som var helt eller næsten helt norske, saaledes kompani F av det 36te Illinois-regiment. Dette kompanis kaptein, Porter C. Olson, var født i Amerika og var søn av Ole Olson Hetletvedt, som kom til Amerika med stavangersluppen "Restaurationen" i 1825. Porter C. Olson steg hurtig til oberst og faldt i slaget ved Franklin i Tennessee. Likesom oberst Heg komanderte han en brigade uten at ha mottat sin utnævnelse til general, da han faldt. Hans bror, Søren, faldt som kaptein i slaget ved Murfreesboro.

I kompani H i det 23de Wisconsin-regiment var næsten alle soldatene og alle officerene nordmænd. Det 1ste Minnesota-regiment hadde ogsaa mange norske. Dette regiment stod i Potomac-armeen og led svære tap. Ved Gettysburg mistet det saaledes 86 pct. av sit mannskap, og det er omtrent saa stor en tapsprocent som noget regiment under hele krigen.

Fra "Skarpsno" skole, Ringsaker.
Muligens kjender flere av Mjøsenlagets medlemmer sig igjen fra skoledagene paa dette gamle billede.

Det 15de Wisconsin-regiment blev organisert som et norsk regiment eller "skandinavisk," som det dengang blev kaldt. Alle norske foretagender blev jo da og længe efter kaldt skandinaviske. Oberst Heg var fra først av opsat paa at det skulde være utelukkende norsk. De var ogsaa meget patriotiske. De forskjellige kompanier hadde særskilte navn, som skik var i krigens første tid; saaledes het kompani A "St. Olaf Rifles," kompani B "Wergeland Rifles," kompani C "Norske Bjørnejægere," kompani D "Norske Ulvejægere" o.s.v. Regimentet drog i felten den 1ste mars 1862 med ca. 800 mand. Paa veien til Syden kom det gjennem Chicago, hvor den norske forening "Nora" overrakte det en smuk silkefane fra foreningens damer. Denne fane var et stort amerikansk silkeflag med et felt nærmest stangen, hvorpaa det amerikanske og det norske vaaben stod side om side i form av to vaabenskjold. De benyttet den i førstningen, men kom snart paa det rene med at de vilde faa den ødelagt, og efter at de hadde faat skud i den blev den sparet for større anledninger. Regimentet pleide at faa fridag den 17de mai, og den dag feiret de saa det hadde god skik. Det førte et norsk flag med sig, som blandt andet blev heist paa damperen som førte regimentet nedover Mississippi; men det var saa likt sydstatenes flag at det blev skutt paa baaten av nordstatstropper. Og hermed syntes dets saga at være ute. Sydstatenes flag var en rød duk med et blaat kryds med hvite

Andrew Frydenlunds hjem, Hayward, Minn.

stjerner i. Det var slet ikke ulikt det norske flag, især paa avstand eller naar det ikke var helt utfoldet. Men sin saakaldte norske fane førte regimentet med sig paa alle sine felttog og bragte den tilbake til den forening som hadde git dem den, og som endnu har den i forvaring. Den regulære blaa regimentsfane med Wisconsins og de Forenede Staters vaaben opbevares i statens historiske museum i Madison. Der er ogsaa regimentets to krigsflag. De er næsten bare filler; da et var utslikt fik de et andet. Det er fortalt at fanen skiftet hænder syv ganger ved Chicamauga og seks ganger ved Resaca eller New Hope Church; mange norske gutter blev skutt under disse faner; men hver fille førte regimentet tilbake, og det er de gamle veterans stolthet dette.

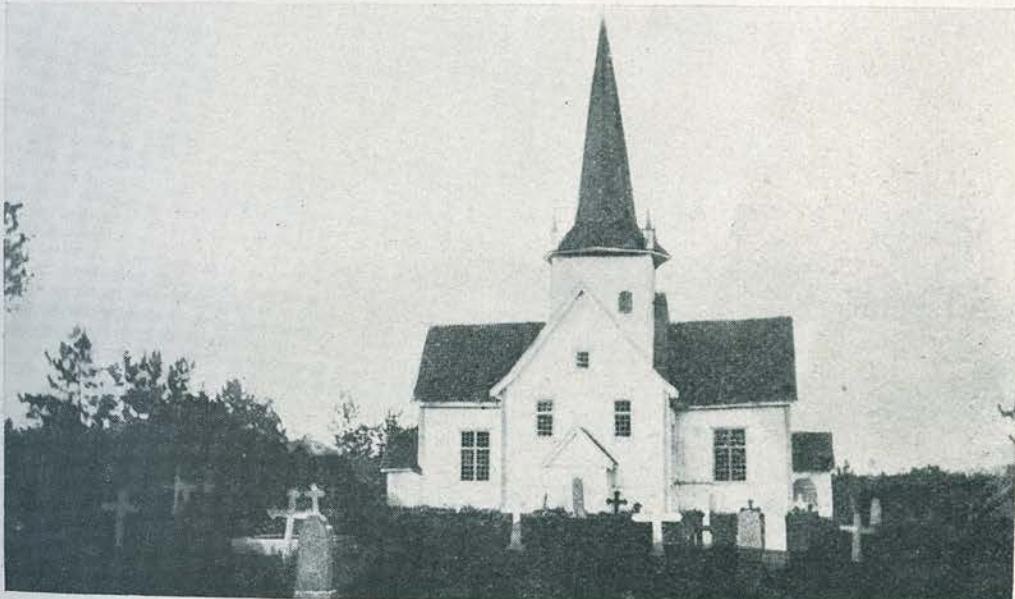
Regimentet deltok i en hel række av blodige slag og træninger. Efter at ha deltaget i en træfning ved Union City var det med at indta den sterkt befæstede ø nr. 10 i Misissippien. Ved Knob Cap den 26de december 1862 tok regimentet sin første kanon med bajonetten. I det blodige slag ved Stone's River tok det en fremskutt plads og avla den første alvorlige prøve paa mot under de mest vanskelige omstændigheter. Her faldt kaptein Ingemundsen fra Rygge i Smaalenene. Han var den første av det 15des officerer som faldt. Dette var allerede i begyndelsen av slaget, og da den del av slagmarken kom i fiendens besiddelse, hviler han i en ukjendt grav. Efter at ha været i ilden ved Shelbyville Pike den 15de juni 1863 deltok

Hovedgaarden ved Eidsvolds Verk.

det i det blodige slag ved Chicamauga den 19de og 20de september samme aar. Regimentet var efter dette siag saa lem-læstet at det vilde være blit opløst og stukket ind i andre regimenter, om det ikke hadde været for to kompanier som hadde hat garnisonstjeneste og som efter slaget støtte til med en betydelig forsterkning. De sidste dager i november samme aar deltok regimentet med stor hæder i slaget ved Lookout Mountain eller Missionary Ridge, som det ogsaa kaldes. I dette slag, hvor det gjaldt at klyve i berg, viste de norke gutter især hvad de dudde til, og de var, siges det, de første paa toppen. Den 28de december samme aar deltok regimentet i en træfning ved Charleston i Tennessee og likeledes ved Dandridge den 16de og 17de januar 1864. Fra den 7de til 27de mai var regimentet næsten uophørlig i ilden. Slag i slag kom de blodige træfninger ved Tunnell Hill, Rocky Face Ridge, Resaca, Adairsville, Cassville, Dallas, New Hope Church og i Kenesaw-bergene. Ved Resaca for regimentet ilde og likeledes ved New Hope Church, hvor saa mange av disse kjække gutter maatte late sit liv. I alt deltok regimentet i 26 slag og træfninger.

De første indvandrere kom som regel slegtvis paa den maate at slegtninger sendte bud efter slegtninger. Settlementene blev meget ofte dannet paa samme vis. Det 15de Wisconsin-regiment var kanske det regiment hvor der var mest

Aas kirke, Vestre Toten.

slektkap. Der var mange brødre—sommertider tre brødre i et kompani. Og saa var der fættere og svogre og onkler i brede baner, saa det blev et regiment hvor alle følte sig nær forbundet. Dette bidrog ikke saa litet til regimentets holdning i vanskelige tilfælde, idet den ene følte sig forpligtet til ikke at la den andre i stikken.

Man har anerkjendende uttalelser om regimentet fra generalene Carlin, Stanley Woods, Sherman, Howard, McCook og Willich. Den sidstnævnte la likefrem elsk paa det og trodde det istand til at utrette hvadsomhelst det end skulde være.

Det blir vel uten overdrivelse siges at de norske gutters deltagelse i de Forende Staters borgerkrig hører til de største bedrifter—om det ikke er den største—som nordmænd har øvet siden sagaens dager. Ikke med sin sved alene, men ogsaa med sit blod har nordmændene kjøpt sig sin borgerret i det nye land.

Det norske regiment i slaget ved Chicamauga.

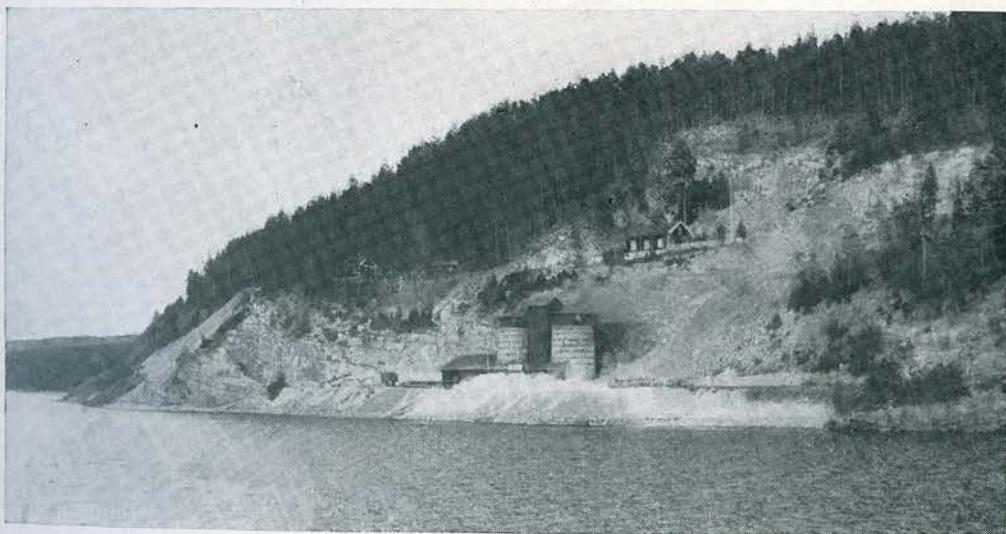
Paa grænseskjellet mellem statene Tennessee og Georgia ligger en liten by som heter Chattanooga. Det var en viktig by under den amerikanske borgerkrig, da det var et jernbane-centrum og byen stængte veien for nordstatstroppenes videre

Parti fra Løiten.

fremrykning i fiendens land. Byen er omgit av høidedrag, og mot syd støter et mægtig berg op mot den 3,000 fot høit—som en uhyre geværkolbe ser det ut paa avtsand. Det fortsætter sydover i en dobbelt fjeldkjede. Det er utsigtsberget og Missionshøidene. Paralelt med disse løper et andet høidedrag længere øst, og mellem disse er et plataa, henved fem mil bredt, med en liten elv eller aa som bugter sig stille og fredelig i mange slyngninger. Denne aa bærer det snurrige indianske navn Chicamauga, "dødens vand." Muligens har indianerne i længst forsvundne tider ogsaa utkjæmpet et blodig slag her, siden den vakre lille elv har faat saa tungt et navn; men i saa fald har Saga glemt hvad hun visste. En rent idyllisk aa er Chicamauga, som den sagte fører sit vand nordover for at forene sig med den større Tennesseeelv. Den 18de september 1863 var den bare en liten ukjendt aa i en avdal i Georgia, den 19de var den kjendt av titusener og siden av millioner. Hvert amerikansk skolebarn har siden maattet prøve sin stavekunst paa dens uhyggelige navn, som nu staar indskrevet med blod paa historiens blad.

Den store amerikanske borgerkrig hadde naadd det kritiske vendepunkt. Endelig hadde krigslykken tilsmilet nordstatene. Vicksburgs overgivelse og seiren ved Gettysburg hadde fyldt nordstatssoldatene med mot, og det store Norden hadde aandet friere. Men endnu stod sydstatene like trodsig

Fra Furuberget, Furnes.

imot. De blaa soldater var for dem en fiende nordenfra som hadde trængt ind i deres land for at kue dem. Hvad ret hadde de sterkere nordlige stater til at herske over dem og skrive love for dem, enten det nu gjaldt slaveriet eller andre ting? Konstitutionen sa at de skulde styre sig selv. Dette kjæmpet de for, og de kjæmpet med fortvivlelsens mot. Deres kyster var blokert, brødposene næsten altid tomme, og uniformene i laser. De hadde samlet sig til et hovedslag nu, og vilde seire. Det skulde gi erstatning for Vicksburg og Gettysburg. Frivillige vilde igjen strømme til fanen og fylde de slunkne rækker, tyndet av kuler, sykdom og desertering.

Paa nordstatenes side visste man at en seier nu vilde lægge veien aapen til fiendens hjerte. En seier nu betydder at stjernene og stripene fremdeles skulde vaie over et samlet folk—og mere end det—, et folk som hadde vasket negerslaveriets skamplet av sig.

Men kunde man seire uten overmagt over de fortvilede oprørssoldater, som kjæmpet for hjem og arne og derfor med ubetvingelig mot?

Det var spørsmålet.

Den 18de september stod to store hærer overfor hverandre paa hver sin side av den lille aa, paa vestsiden over 60,000 nordstatssoldater og paa østsiden et lignende antal av sydstats-tropper. De første hadde blaa og de sidste graa uniformer. Soldatene nordfra hadde for det meste ransler og sjakoer. Av Sydens mænd brukte de fleste hatter, og istedenfor ransel hadde

Fra Eriksrud, Biri.

de sine saker svøpt ind i telstykket, saa det blev til en slynge som de bar over skulderen. Natten kom sur og kold, og nu kunde ingen se enten de var blaa eller graa mere. Dødstrætte av marsjer og kontramarsjer hviler de nu paa sine vaaben. Det er stille over plataaet. Et opmerksomt øre vilde maaske opfange lyden av de tusener aandedræt mellem andre lyd, som naar skildvakter avløses, en ridende ordonans baner sig vei, eller en hest vrinsker i mørket.

Længe hviler man ikke. Endnu før dagens frembrud blir der bevægelse og uro. Den kommanderende general er i uvissitet om fiendens planer. Mere marsjering over de søiete veier og det vaate græs. Nye opstillinger. Det rygtes at fienden har sendt en brigade over elven. Atter nye positioner og med dem nye opgaver at løse. Tusen spørsmål krydser den kommanderende generals hjerne.

Og ikke hans alene. Her staar tusen mand under vaaben. De er rustet til kamp paa liv og død. Endnu for kort tid tilbage var de borgere av samme land, under samme flag. Endnu om kvelden hadde de sunget de samme sanger ved leirbaalene. De som hadde bedt, hadde bedt til den samme Gud. Mange hadde slegtninger paa den andre siden. Der var brødre mot brødre, far mot sön. Alle hadde hjem hvor man som i feber vilde læse dødslistene. Her stod folk som netop var indvandret, og som endnu ikke hadde lært landets sprog, færdig til at skyte paa dem som tilhørte landet gjennem flere generationer. Var der da ingen anden maate at befri landet fra slaveriets forbudelse?

Hans H. Lunds hjem, Edgerton, Wis.

Hvorfor dræper vi hverandre?

Ved middagstid staar hele nordstatshæren opstilt paa en to og en halv mil lang, bugtet slaglinje, som har faat formen av et uhyre og klodset spørsmålstegn. Det strækker sig fra nord mot syd. Prikken under det er general Phillip Sheridans store division. Nærmest ham og paa hærens høire fløi staar divisionene Wood og Davis,—den sidste der hvor spørsmålstegnet danner sin mindre slyngning indad. Paa dette punkt støter to veier sammen, og den ene er den store landevei til Chattanooga.

I Davis's division stod brigaden Heg under nordmanden oberst Hans G. Heks kommando. Den bestod av fire regimenter, av hvilke det 15de Wisconsins frivillige var det mindste. Brigaden hadde faat sin farlige post ved veien. Slaglinjen var tre regimenter i linje og et i reserve. Det "femtende", som var det norske regiment, dannet slaglinjens høire fløi.

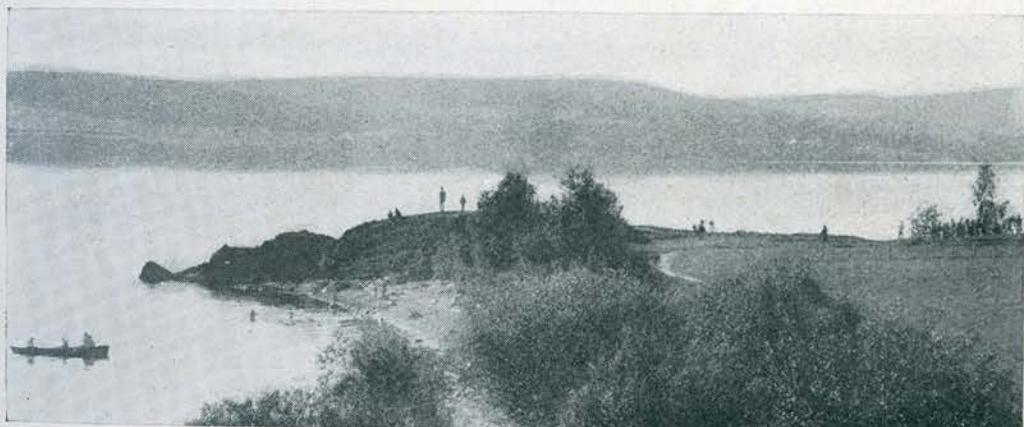
Lange timer under vaaben. Det gjorde godt at faa slænge sig ned, om jorden var vaat, og faa den tunge Dresden-rifle av den ømme skulder. De norske soldater hadde deltag i flere slag og regnet sig som veteraner nu. Rosende var regimentet flere gange blit nævnt i chefens rapporter. De kunde altsaa ta tingen med sømmelig ro. De hørte den dumpe rullen av batterier som skiftet stilling. Ordonanser sprængte forbi paa veien.

Parti av Løiten.

Litet visste de om hvad som foregik andetsteds. Divisionschefen kommer forbi med sin stab, og guttene hilser ham med hurraer. "Viktig stilling, gutter. Ikke vike!" Nye hurrarop.

Minuttene var lange. De kvikke vossingene, som saa let fik munden op og latteren paa glid, var ogsaa paafærde nu, og de lune dølegutter lo sin stille latter. "Tænker vi faar suppe nu?"—"Ja, nu lager gamle 'Rosy' nok en deilig suppe for os,"—"ja, og kanske lager han suppe paa os?"—"Rebellene da vel?"—"Nei saa — —." General Rosecrans, som førte overkommandoen, hadde paa en mørkstring holdt foran "det femtendes" front—han vilde se lidt nøiere paa det allerede navngjetne regiment. "Hvad er det som gjør folkene Deres saa smaa av vekst?" spurte han oberst Heg. Obersten kunde ikke gi noget svar paa det. "De gir dem ikke nok suppe," sa generalen,—"soldatene maa ha meget suppe." Men "det femtende" likte ikke at han hadde sagt at de var smaa. Hadde han enda sagt "unge." Og mens de nu laa her og ventet paa ordre, var der god leilighet til at mindes mangen en suppe som de hadde været i. Mange var dog tause. Her nede mellem skoger og fjeld tænkte de maaske paa sine kjære derhjemme, som de kanskje aldri skulde faa se mere. Kun for halvandet aar siden hadde de drat ut i felten med flyvende faner og klingende spil, otte hundre mand i linje. De var bare 176 igjen nu. To kompanier var holdt tilbake i vakttjeneste paa øen nr. 10, hvor de hadde vundet sine første laurbær. Mange minder dukker frem. Knob Cap, hvor de tok den første kanonen, Perryville—men især det blodige slag ved Stone River, hvormed det nye aar blev

"Gjeteryggen" (ved Storhamarodden.)

indviet, og hvor kaptein Ingemundsen og saa mange av "det femtendes" gutter faldt. Dengang var de ogsaa postert først i slaglinjen, og paa en vei hvor de fik første støt. Altid skulde "det femtende" langt frem og paa en farlig plads og først i ilden. Var det fordi de var norske? Nu var der bare en haandfuld igjen. Var der haardt arbeide med fældning av trær og fløtning til brobygning, var ogsaa „det femtende“ saa let at ta til. Tankene vandret til det store hospital i Nasvhille og andre sykehus, hvor saa mange laa og led som engang hadde staat i rækken med dem. Kulene var slemme, men sykdommen værre. En trøst var det jo at obersten var blit brigadechef. Han visste nok hvad han gjorde, naar han posterte dem der. Han mente nok noget med det — — —.

Lang venten. En spasmaker later som han sover—og snorker. "Luk kjæften din!"—"Stik hue ind i gape paa'n og se hvad der er ivedien med magan hans, du Nils."—"Op med dig, Ola, ho Lovise er her med kaffe paa senga."—"Hold op med den derre snorkinga straks! Rebellen trur det er artilleri som kjører op her."—"Hys"—siger en anden, "hvis rebellene kommer, saa retirerer vi ind i gape paa'n Ola,"—"og da er vi i Valdris," lægger en anden til med en gjesp som aapenbarer et gap vel saa stort som Olas.

Mens dette gaar for sig i slaglinjens svingning ytterst paa høire fløi, træffer fienden sine foranstaltninger. Som to store

Parti ved Kolbu station.

tirrede dyr vogter hærene hverandre. Fienden har samlet sig i to store avdelinger. Mot spørsmålsteagnets store utadvendte bue staar general Leonidas Polk—mot den lille indadvendte sving paa høire fløi staar den berømte sydstatsgeneral Longstreet med sine seiersvante Virginia-soldater samlet til angrep.

Men her er mange spørsmål at løse. Ingen synes at ha nogen bestemt plan. Naar og hvor skal man brænde løs? Fien-dens kommanderende general har dog en hensigt: han vil tilbakeerobre Chattanooga, og veien gaar der hvor det norske regiment er postert. Man fik prøve sig frem. Anfald blev gjort hist og her—det var igrunden bare de to kjæmpers indledeude finter for at finde et saarbart punkt. De banket og undersøkte langs linjen. Men hver banken var brigader eller divisioner sendt frem i et dødens nappetak som dog efterpaa tapte sin betydning. Hovedslaget den følgende dag er det som har beskjæftiget historien mest. Et av disse anfald var det imidler-tid som blev saa skjæbnesvangert for det norske regiment.

“Fall in!” Et øieblik, og guttene staar under vaaben. Der var løsnet skud i fronten. De mente nok det, guttene at det skulde gaa hett til, for kortstokkene blev tat ut av lommene og kastet. Det var regel i det norske regimentet naar soldatene gik i ilden. Kortene var gode til tidsfordriv, og de fik nye naar slaget var over; men de var tunge at bære i slaget.

Fra Hamar park.

Fremad!

Brigaden sætter sig straks i bevægelse og avancerer med raske skridt.

Ved Chicamauga, som næsten altid i borgerkrigens første aar, likte ikke soldatene at bruke øks eller spade. De kjæmpet næsten altid i aapen mark, hvor der da ikke var nogen tilfældig dækning at finde, og et angrep blev ofte møtt med et motangrep, som blev foretat med et stengjærde eller nogen anden dækning som maal.

Brigaden stormer frem i god orden over en forhøining. "Det femtende" langt fremme. Anders Urnæs bærer fanen frem. Netop som de naar høiden, begynder geværskuddene igjen at smelde. Miniekulene synges sin hvepsesang over soldatenes hoder, men de ænset det ikke nu. Det er bare en og anden ny rekrut som uvilkaarlig dukker hodet. Videre trænger de frem, fiendens vedetkjede drives tilbake; men nu møtes de av en frygtelig geværsalve; et batteri aapner ild paa deres venstre fløi. Brigaden smelter likesom sammen; store huller dannes, den ene styrter over den andre og blir liggende. Kansasregimentet, som utgjør centrum, stanser, vakler og falder tilbake. "Det femtende" er nu uten dækning paa nogen side,—endnu holder det stand og skyter nogen geværsalver, ti eller tolv. Stillingen blir uutholdelig. "Bajonetten paa, storm linjen i fronten!" lyder komandoen. Guttene svarer med et hurra; men langt kommer de ikke i krydsilden. Saa faar de ordre til at falde tilbake; det gjør de i god orden; holder sig fienden fra livet, trækker de saarede med. Og nu kommer en anden brigade (Carlins) til forsterkning. Det gir litt pusterum. Men efter minutters forløp drives ogsaa den tilbake, og Heks brigade optar atter kampen alene; drives saa atter tilbake av den overlegne styrke over et markstykke hvor den finder dækning i skogkanten. Blandt dem som *blev* paa valpladsen, var den tapre bergenser, kaptein John M. Johnson. Han hadde faat en kule gjennem hodet. Nu sendes reserven frem. Oberst Heg er allevegne påafærde for at samle sine folk. Et forsøk gjøres paa at gjenvinde den tapte mark; men overmagten er for stor. Brigaden kastes tilbake mot skogsnaret, saa det knaker i den. Da forkynner geværilden at en ny angrep kolonne sendes mot

fienden. Det er tredje brigade av Sheridans division. Nu gjelder det at friste endnu en gang. Kaptein Hans Hansen, en sogning, har faat sit sverd knækket av en kule og viser stumpen til oberst Heg og siger paa sin godslige maate: "Det blir nok varmt arbeide her idag." Obersten svinger med hatten. Nu gjelder det. "Fremad!" For fjerde eller femte gang fører han sin lille brigade mot fienden. Med bajonettene paa gaar det atter fremad over det blodige markstykke, hvor likene ligger tæt. Kaptein Hansen falder. Sersjant Niels Johnson stiller sig i spidsen for sit kompani, som har mistet sine officerer. Oberst Heg gjenembores av en kule, et mandskap, Lars Larsen, iler til og hjælper ham av hesten i kuleregnet og faar ham i sikkerhet. Blir selv haardt saaret. Brigaden stanser, vakler, avancerer paanyt, viker kjæmpende. Urnæsgutten, som bærer fanen, har vaaget sig for langt frem og faar en kule i brystet.

De fiendtlige soldater trænger paa med et hurra. Da styrter mandskap Jens Hansen frem og redder fanen. Fienden stnses et øieblik. Den kjæmpesterke Torger Larsen ser en haardt saaret officer i fare for at falde i fiendehaand, styrter til og bærer ham med sig. Blir selv haardt saaret. Korporal Jacob Overson hadde stillet sig foran kompani C, da kaptein Hansen faldt. Ogsaa han er saaret. Major Wilsen og kaptein Gasman likesaa. Kaptein Henrik Hauff er faldt, løitnant Tandberg saaret.

Men nu tar guttene stilling paa selve markstykket. De lægger sig plat ned og holder kampen gaaende. Med ett fyldes pladsen foran dem av flygtende soldater. Det er angrepsskolonnen som falder tilbake over dem; men Heks gutter rives ikke med. De har retirert nok idag. Igjen sværmer soldater ind over dem. Vil de rives med nu? Nei—de har retírt nok. De flygtende soldater er et Illinois regiment som hadde dannet brigadens egen reserve, og som var sendt frem og længe heltemodig holdt stand. Chefen siger at han vil forme sit regiment bak "det femtende"; det gaar ikke. Regimentet fortsætter i uordnet flugt og falder tilbake gjennem en ny angrepsskolonne som netop formes. Heks soldater holder nu alene kampen gaaende i den oprevne og blodige maisaker. Kulene pløier ned rundt dem og mellem dem. En sersjant holder paa at prate

med sin sidemand. Med ett gir kameraten et litet spark med benet. "Hvad er iveauen med dig, gut?" Han faar intet svar. En miniekule har pløid gjennem hodet. Men bak dem lyder kraftige hurraer; det er angrepsskolonnen som trænger frem. Officererne vet intet om tropper saa langt fremme i slaglinjen. Regimentet kommer under en dobbelt iid. Men da brast det. Dette hadde ikke hændt dem før, at de var skutt paa bakfra. De sprang mot smaaskogen. Her stod de; samlet sig bak en forhugning av vindfald, og saa gjorde brigaden sit sidste anfall den dag. Og nu naadde de over og tok den tapte mark tilbake og nogen kanoner, og satte sig fast i forhugningen i skogen paa den andre siden og holdt den til mørket faldt paa.

Oberstløjtnant Johnson samlet restene av regimentet. Syv av officerene og over tredjeparten av soldatene var faldt eller haardt saaret. Oberst Heg levde endnu. Han bad Johnson hilse regimentet. Han var saa glad for at de hadde gjort sin pligt til det sidste. Det hadde sandelig ogsaa chefen gjort. Hans time var kommet. Staten Wisconsin har reist en vakker og kostbar bautasten hvor han faldt.

Igjen en bitterlig kold og sur nat.

Da morgensolen brøt frem, stod fremdeles Nordstatenes slaglinje som et stort blaat spørsmaalstegn paa plataaet. Det var trukket tættere sammen og noget længere tilbake. Divisionene Davis og Wood stod fremdeles i tegnets mindre og indadboide sving. De to store hærer stod fremdeles færdige til at møtes i et vældig dødens favntak. Men endnu bidde man. Her stod meget paa spil.

Marsjer igjen og kontramarsjer. Brigader flyttes frem og tilbake. Og mange finder efter en forcert marsj at de posteres netop der hvor de før stod.

I Davis's division staar fremdeles brigaden Heg, som nu føres av oberst Martin. Og der findes det som er tilbake av det norske regimentet.

Hist og her begynder kanonene at spille, og granatene slaar ned. Geværilden knitrer paa velkjendt vis,—som et haglskur paa et jerntak.

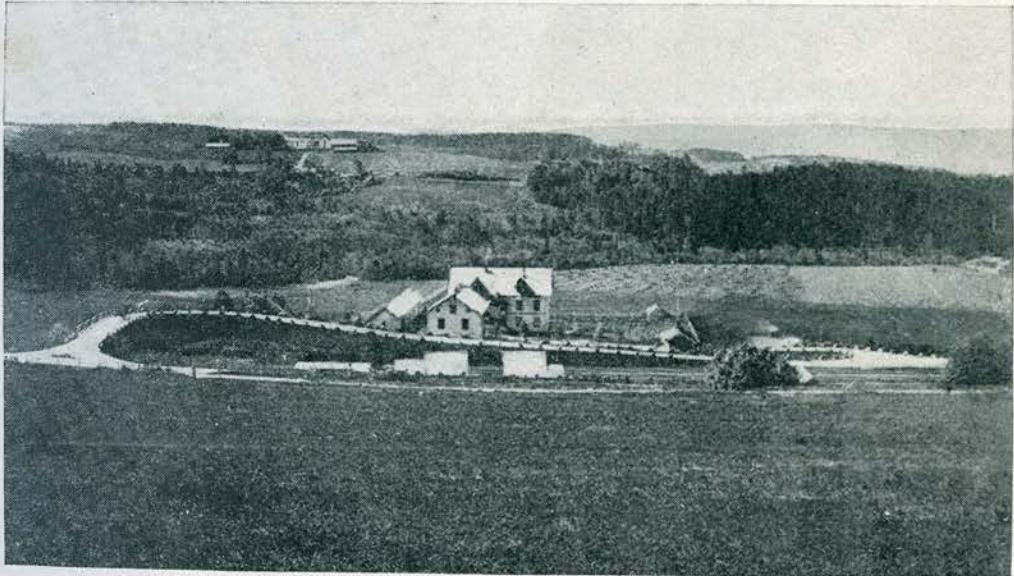
General Rosecrans har hele tiden ventet hovedangrepet

paa sin venstre fløi. Heks gamle brigade staar nu som reserve for Carlins brigade i divisionen. Der er et punkt som er truet. General Rosecrans beordrer Woods division flyttet ut til venstre. Heks brigade skal ta divisionens plads.

Det var det skjæbnesvandre træk ved Chicamauga. Der blir et hul. General Longstreet, utdannet i Lee's og Stonewall Jacksons skole, blir opmerksom paa hullet og retter sit angrep paa det, et frygtelig angrep.

De graa geledder kommer styrtende i tætte masser. "Yah—hei-ei-ei-ei-ei!"—oprørshylet som var født i tusen struper som efter en fælles indskydelse paa slagmarken ved Bull Run. Virginia-troppene, som maaske har været verdens bedste infanteri, styrtet sig ind i aapningen i slaglinjen og rev alt med sig. Det norske regiment holdt lange stand i en forhugning; men intet kunde staa sig mot dette stormløp. Lieutenant Oliver Thompson blev dræpt av en kule, oberstløjtnant Johnson og Gustavson tat tilfange. Regimentets rester reddet sig ved en hastig flugt.

General Longstreet klippet det store spørsmålstegn i to dele. Den ene blev jaget i vild flugt mot bergpassene; men den andre delen, som dannet den stor bue, faldt tilbake paa endel høider som har form av en hestesko, og indtok en fast stilling

Bjerregaard, Ringsaker station.

der. Gang paa gang førte Longstreet og Polk atter og atter sine soldater frem mot denne sterke stilling for at se dem meiet ned. Saa kom mørket og general Thomas kunde trække sig tilbake til Chattanooga.

Sydstatene hadde vundet; men slaget var ikk av de avgjørende. Krigen skulde fortsættes länge endnu, og der var ikke meget at peke paa som vederlag for de 28,290 mand som døde eller lemlæstede bedækket slagmarken.

Det staar endnu som et stort spørsmaalstegn i historien.

I Chattanooga holdt det norske regiment mønstring. Der var 75 mand igjen av de 176. Men her fik de forsterkning av de to kompanier fra øen nr. 10. Saarede kom tilbake, og en maaned efterpaa kunde regimentet igjen ta plads først i den stormkolonne som fordrev fienden fra Utsigtsberget, og siden i Shermans rækker, under hans berømmelige felttog mot havet. —Waldemar Ager, i "boken om Norge," femte bind, "Norge i Amerika."

Svenhaugen, Ringsaker.

Bygdelagenes Fællesraad.

Hvad der blev besluttet paa fællesmøtet i Minneapolis.

BYGDELAGENES Fællesraad holdt sit aarsmøte i South Side Commercial Club, Minneapolis, Minn., den 21de november 1917. Tilstede var: Johan C. Gran, Spring Grove, Minn., formand for Totenlaget; prof. Jacob Tanner, Moorhead, Minn., formand for Romsdalslaget; Chris Swanson, Minneapolis, Minn., viceformand i Selbulaget; past. J. U. Pedersen, Minneapolis, Minn., repræsentant for Selbulaget; R. G. Reierson, Belview, Minn., viceformand i Numsdalslaget; prof. A. A. Veblen, Minneapolis, Minn., formand for Valdris Samband; past. L. P. Thorkveen, St. James, Minn., formand for Gudbrandsdalslaget; V. Gulbrandsen, Albert Lea, Minn., formand for Ringerigslaget; Erik Jonsrud, Albert Lea, Minn., sekretær for Ringerigslaget; O. S. Johnson, Spring Grove, Minn., sagaskriver i Ringerigslaget; Ole E. Eide, Cumberland, Wis., delegat fra Østerdalslaget; T. H. Evjen, Hayfield, Minn., Kasserer for Selbulaget; A. M. Sundheim, Minneapolis, Minn., sekretær og kasserer for Valdris Samband; C. D. Morck, Minneapolis, Minn., formand for Nordlandslaget; O. H. Opheim, Cyrus, Minn., medlem av Valdris Samband; prof. D. G. Ristad, Red Wing, Minn., medlem av bestyrelsen i Trønderlaget; past. Hagbarth Engh, Ostrander, Minn., formand for Trøndalslaget; dr. C. L. Opsal, formand for Mjøsenlaget; K. Saugestad, Minneapolis, Minn., formand for Minneapolis Trønderlag; Mons Mahlum, Brainerd, Minn., repræsentant for Mjøsenlaget.

Formanden, prof. A. A. Veblen, erklærte Fællesraadets første aarsmøte aapnet og oplæste sin indberetning. Denne henvistes senere til en indstillingskomite, bestaaende av prof. J. Tanner, past. H. Engh og hr. C. D. Morck.

Et forslag fra hr. O. L. Foss om avholdelse av fællesmøte for lagene hvert 5te aar blev oplæst av formanden. Ogsaa dette henvistes til den samme komite.

Sekretæren, past. L. P. Thorkveen oplæste referater fra organisationsmøtet i West Hotel den 17de november 1916, og

fra bestyrelsesmøtet sammested den 9de mars 1917, samt andre officielle skrivelser.

Følgende resolutionskomite blev valgt: Past. L. P. Thor-kveen, hr. A. M. Sundheim og prof. D. G. Ristad.

Følgende bilove blev antat:

1. Aarsmøternes organisation.

a) Fortegnelse over de stemmeberettigede og raadgivende medlemmer.

b) Indberetninger fra formanden, sekretæren, kassereren, arkivaren, og staaende komiteer.

2. Nedsættelse av komiteer: Nominationskomite, resolutionskomite, revisionskomite og komite til at gjennemgaa indberetninger.

3. Forhandlingsgjenstande: a) Saker opført av bestyrelsen. b) Komiteindstillinger. c) Andre saker, som møtet finder for godt at behandle.

4. Eiendomsforvaltning.

a) Fast eiendom varetas av bestyrelsen.

b) Kassereren tar vare paa alle kontanter. Paa formandens og sekretærens anvisning utbetaler han raadets utgifts-poster og rapporterer kassens status til hvert aarsmøte.

c) Arkivaren tar vare paa den historiske samling av dokumenter og gjenstande som eies av Fællesraadet. Desuten skal han ta vare paa slike gjenstande og samlinger, som av bygdelagene er overladt til raadets varetægt uten at være overdrat som fast eiendom.

Disse regler for forretningsordenen ved aarsmøterne blev punktvis gjenemgaat og derpaa tilstempt i sin helhet.

Følgende beslutning blev fattet:

Det henstilles til de lag, som har sluttet sig til Fællesraadet, at yte et bidrag paa mindst \$5.00 aarlig til kassen.

Indstillingskomiteen paa formandens indberetning rapporterte:

1. Bestyrelsen paalægges at henstille til bygdelagene at behandle ved sine stevner næste sommer spørsmålet om avholdelse av et fællesstevne i en nær fremtid og rapportere til Fællesraadet straks efter stevnerne.

2. Fællesraadets bestyrelse tar under overveielse de av

hr. Thor J. Benson i flere skrivelser nævnte saker og rapporterer derom til Fællesraadets næste møte.

3. Bestyrelsen bemyndiges til at sørge for en engelsk oversettelse av konstitutionen.

4. Bestyrelsen bemyndiges til at utarbeide inkorporationsartikler og forelægge disse for raadets næste møte.

Paa resolutionskomiteens indstilling blev følgende punkter antat:

1. Hon. H. H. Strøm er ikke længer iblandt os. Han har været en av de rankeste støtter for bygdelagsbevægelsen i Amerika, og i egenskap av formand for Numedalslaget har han tat del i næsten alle møter, hvor det gjaldt gjennem samvirke at fremme fællessaker.

Vi savner denne trofaste og bramfrie høvding iblandt vort utflytterfolk, og som tegn paa at vi hædrer hans minde og sætter pris paa hans noble ferd samt takker for godt samvirke, være det besluttet: Vi reiser os og yter saaledes vor hæderstribut til den hedengangne bannerfører.

Resolutionen blev tilstempt ved reisning. En kopi av den skulde sekretæren sende til hr. Strøms efterladte.

2. Fællesraadet uttaler sin tak til de norske blade for de beredvillige tjenester, som disse har utvist ved at offentliggjøre vore referater og bekjendtgjørelser.

3. Bygdelagenes fællesraad vil arbeide for, at bygdelagsbevægelsen i Amerika tar sigte paa at fremelske saadanne interesser hos det norske utflytterfolk, som hænger sammen med vort liv og borgerskap i dette land, thi her ligger vor og vore barns fremtid.

4. The General Council of the "Bygdelags" in meeting assembled extend their appreciation for the courtesy of the South Side Comercial Club in providing a place for the annual meeting of the council, November 21st, 1917.

Til nominationskomite valgtes: Hr. Johan Gran, dr. C. L. Opsal, prof. J. Tanner. Paa disses forslag blev følgende valgt som medlemmer av bestyrelsen:

Prof. A. A. Veblen, formand.

Prof. D. G. Ristad, viceformand.

Past. L. P. Thorkveen, sekretær.

Dr. C. L. Opsal, kasserer.

Past. J. U. Pedersen, arkivar.

I bemærkninger om dette og hint blev det hentydet til, at hvis bygdelagsbevægelsen skal kunne holde sig og skyte dyp rot i amerikansk jordbund, maatte man ved stevnene ta hensyn til ungdom av norsk herkomst.

Det blev bestemt, at samtidig med at bestyrelsen indhenter bygdelagsfolkenes mening angaaende den paatænkte fællesfest, skulde den ogsaa forhøre sig om meningene med hensyn til raadets inkorporation.

Prof. Veblen anbefaler som model for sagaskriverne "The Skavlem and Ødegaarden Families, by Halvor L. Skavlem," Janesville, Wis. Paa henvendelse til forfatteren vil sagaskriverne faa oplysning om, paa hvilke betingelser denne bok kan faas.

Paa forslag av prof. D. G. Ristad besluttedes: Fællesraadets aarsmøter henstiller til bygdelagene at aarbøker blir utgit, og at disse gives et slikt indhold, at de faar blivende værd for vort folk i dette land.

Paa forslag av A. M. Sundheim besluttedes, at bestyrelsen skal sende en henstilling til lagene med oplysning om, at de kan bli medlemmer ved at sende \$5.00 som aarskontingent.

Sekretæren gjorde opmerksom paa noget, som han ikke ønsket behandlet for øieblikket, da tiden ikke endnu var inde for dets drøftelse, men som deltagerne kunde ha "i mente."

Den foreløpige "suggestion" hadde han formet slik:

1. Bygdelagene foranstalter et Norgesstevne, naar krigsstormen har lagt sig og normale forholde er gjenopprettet.

2. Stevner holdes paa centralt beliggende steder i Norge med saa langt mellem, at lysthavende kan ha tid til at reise fra det ene til det andet. (Som saadanne steder nævntes eksempelvis: Kristiania, Bergen, Stavanger, Hamar, Trondhjem og Tromsø.)

3. Desuten holdes stevner i de forskjellige bygder, hvor stevnets deltagere ønsker det.

Denne tanke huet møtets deltagere i den grad, at de paala sekretæren at ta den med i sit referat, forat man nærmere

kunde overveie den og ha sin opmerksomhet henvendt paa, naar det maatte ansees heldigt, at gjennemføre den.

Det næste møte vil bli holdt utpaa høsten i 1918, efter bestyrelsens nærmere bestemmelse.

St. James, Minn., 2den november 1917.

L. P. THORKVEEN, Sekretær.

Fra Tangen, Skreia i baggrunden.

Fra Løiten Skovbygd.

(*Korrespondance fra Norge i "Nordmanden."*)

Av K. B.

OPPE paa Rokobergets høieste top, langt inde i Løiten skogbygd, ligger de maleriske ruiner av den engang saa stolte St. Michaelskirke. En ældgammel vei, antagelig fra middelalderen, fører ditop.

De gamle ruiner ligger vakkert til. Skjønt Rokoerget er 351 meter høit, har man her oppe fra et stor slagent rundskue over de flate Hedemarkens skogbygder. Mot øst paa den anden side av Glommen, sees skogbygdene i Elverum med Heradsbygden. Mot vest Hamar, Helgeøen og Toten. I bakgrunden Valdres og Hallingdalens snedækte fjelde. I nord staar Hedemarkens aaser som en lang grænsemur, og længst i nordvest bak et fjeldskar skimtes Glitretinds høie top.

I den katolske tid var der mange flere kirker rundt om i landet end nu; bare paa Hedemarken vet man om over 200 nedlagte kirker. En av de mærkligste er den gamle fjeldkirke paa Roko. Det var en romansk stenkirke, antagelig bygget under Haakon Haakonsens regjering omkring aar 1100—og indviet til erkeenglen Michael. Den nævnes bare en gang i middelalderen. Ved biskop Paal av Hamars død i 1251 var der strid om bispevalget. Domkapitlet paa Hamar valgte en Kannik Tord; men bispen og domkapitlet i Oslo satte sig antagelig imot det, for pave Innocens den fjerde skrev fra vatikanet 11te februar 1254, at han ikke kunde godkjende valget. Men Tord gav ikke tapt. Han gjorde den lange reise ned til Rom, derfor skulde han faa den hellige Michaelskirke i Hamar bispedømme, der saa lange hadde været uten prest, at kaldsretten var gaat over til paven.

Saa nævnes ikke kirken før i 1590, da biskop Jens Nilssøn i sine optegnelser over kirker i Hamar stift omtalte den ødelagte Roko annexkirke i Løiten prestegjeld, og 1840, da Kraft i sin Norgesbeskrivelse siger, at der engang har været en stenkirke paa Roko, der skal være brændt av svenskene. Rimeligvis har

den middelalderlige stenkirke paa Roko avløst en tidligere trækirke.

Michaelskirken paa Roko synes at ha været bygget over et gammelt kultsted. Tidlig har guderne hos os været dyrket i indviede lunde, skoge og høider og vel ogsaa i grotter. Den katolske kirke, der forstod at knytte sammen gammelt og nyt, har vistnok betjent sig av gamle kultsteder. Det er især Michael, der synes at ha faat den opgave at avløse den gamle naturdyrkelse, hvorfor flere fjeld- og grottekirker er viet til ham, som Michaelskirken paa Slotsberget ved Tønsberg, Hulekirken i Selje, Michaelshulen i Telemarken o. fl. Til St. Michael, som kunde seire over djævelen og de onde aander, viet man kirker paa bjerge og i huler, for at han skulde fordrive hedenske magter.—Yngvar Nielsen mener, at gammel naturdyrkelse var oprindelsen ogsaa til valfartskirken paa Roko.

Da den ensomme skogkirke paa Roko ikke kan ha havt noget nævneværdig menighet i sin nærhet i middelalderen, maa det ha været i et særeget øiemed en saavidt statelig kirkebygning er reist her. Man mener derfor, at Roko kan ha været station for pilgrimmene, som i middelalderen vandret til Nidaros. Antagelig kom pilgrimmene fra et punkt ved Mjøsen, Korsgaardsviken. Herfra tog de veien gjennem Tomter til Rokosjøen ved bjergets fot og saa op til kirken. Senere har de antagelig gaat ned til Out og derfra den forholdsvis korte skogvei til Elverum, og saa fulgt Østerdalen nordover. Hvis pilgrimmene har gaat over Hedemarken, blir anlægget av en stor kirke her i det 12te aarhundrede let forklarlig. Hvis kirken er anlagt av Hamarbispben, maa han ha havt en bestemt mening med det, og naar kirken kunde tilfredsstille en Kanniks fordringer, maa den ha havt store indtægter.

Da kirken paa Roko stod i sin velmagt, maa den ha været synlig videnom, og lyden av dens klokker maa ha været hørt i lang avstand. Antagelig er her blit holdt gudstjeneste til visse tider av aaret som Michaelsmesse, da kirken var viet til denne helgen, samt til de tider, da den store pilgrimsfærd passerte Hedemarken paa veien til Nidaros. Men da michaelsdyrkelsen faldt bort ved reformationen, hadde man ikke bruk for en saa

avsidesliggende skogkirke. Og saa forfaldt den litt etter litt og blev bortglemt.

Der er ikke meget som staar igjen av den gamle valfartskirke. Grundmuren staar paa et fjeldknaus, og gulvet antas likesom Michaelskirkens gulv paa Slotsberget ved Tønsberg at ha været skraat. Kirken vender i vest-øst. Muren var omgit av nedfaldne grusmasser og løse stene, hvilket gjorde det vanskelig at bestemme kirkens længde, da den blev undersøgt i 1905. Man antar den har været 19—20 meter lang og 14—15 meter bred. De fint uthugne stene viser, at kirken har været opført av samme stenart og i samme stil som Hamardomen. Antagelig er begge kirker opført samtidig og af samme bygmester. Og da den slags sten ikke findes nærmere end ved Furnes, maa den ha været kjørt derfra paa vinterføre og bragt op paa Rokobjerget. Fra Furnes til Roko er nemlig 30 kilometer.

I den oprindelige kirke var der intet skillerum mellem kor og skib. Det var en firkantet bygning med gavi i øst og vest, dækket av et vaddtak. Muren mellem kor og skib, som er paa-
vist, skriver sig fra en senere dato. Det meste av murene antas at ha staat til begyndelsen af det 19de aarhundrede. Ole Rokostua, der døde for omkring 20 aar siden, kunde mindes der var hele hvelver av døre og vinduer, men saa faldt murene ned eller blev nedbrudt, og den hugne sten blev spredt over bygdene. Der siges, at den blev kjørt helt til Hamar og Elverum. Endel av de hugne stene ved dør- og vindusaapninger samt hjørnestene og bogestene fra kvelværver laa endnu her, da professor Nordhagen med flere i 1905 besøkte ruinene. Da murene var blit brudt ned, hadde man solgt bygningsstenen for 4 skilling stykket, og kirkens eier, Peter Graff, hadde bygget et fjøs midt i ruinerne, da han var blit kjed valfartene til disse om søndagene. Efter sigende kom flere flokker herop. Den gamle likkjælder lod hr. Graff rense og brukte den til gjødselskjælder. Under kirkens kor fandt man to skeletter, der blev nedgravet paa stedet. Dette skeletfund viser, at der har været likkjælder under koret.

I gruset under kirken har man fundet en sølvmynt. Paa aversen var indrøjt Haakon Hertug—Hagvinos DXX samt en krans, hvorpaas var fæstet fem roser (den hertugelige krone).

Paa reversen stod C. R. VXX P. I. I midten var et dobbelt kors med de ord: Crux, Christ. Mynten antas slaat i Oslo 1290. De før nævnte skeletter kom atter for dagens lys i 1907.

Kirkens gamle inventar er spredt utover bygdene, ødelagt eller havnet i privathuse. Helge Væringsaasen har i sin privatsamling i Elverum et brudstykke av den gamle utskaarne altertavle fra Rokokirken. Den fremstiller Jesu opstandelse. Paa gaarden Dalen i Løiten sees et par stene fra Rokokirken indmuret i peisen. En hvelvsten fra en portal er indmuret i en nische i stuen.

Gamle folk kan mindes, at der har været en indgang i midten av vestgavlen. Der har man fundet en buesten av portalen. Døraapningen og rundbuede vinduer fortæller ogsaa om en portal paa nordre væg.

Da major Ramme i 1835 laa paa opmaaling i Løiten hug han en mindesten, og da senere provst Gedde fra Romedal med nogen mænd kom herop, opstillet de en varde av den hugne sten som var igjen. Ved utgravning i kirkeruinene har man fundet glas i grønlig farve med blyindfatning. Man har ogsaa fundet kul og aske her, hvilket tyder paa, at kirken er ødelagt ved ildebrand. Rundt om paa bjerget har man fundet menneskeben, hvilket tyder paa, at her har været begravelsesplads.

I 1907 overtok "Fortidsforeningen" ruinene paa Roko. Det før omtalte fjøs er nu fjernet og kirkeruinene er renset og omgit av et gjerde.

Der er gåaet mange aar siden den sidste pilgrimsskare drog over Rokobjerget for under Rokokirkens klokkeklang at skrifte og gjøre bot for sin synd og sin store misgjerning for Gud Herrens mægtige aasyn og hvile ut. Og kirkens saga er forlængst ute. Men mindet om den lever endnu i folkets fantasi. Naar pilgrimsskaren kom med trommer, sang og musik, forlot folk sit arbeide, fortælles der, selv i den travleste aannetid og strømmet til kirken for under bøn, lovsang og prestenes velsignelse at lette sit sklydbevisste sind. Sagnet gaar ut paa, at i stille aftener kunde man høre i luften toner av sang, bjeldeklang og hestevrinsken. Og i morgentaaken kunde man se skarer av mænd i flagrende kapper ride opover den øde kirkevei.

Den stolte kirke paa Roko er ikke mere. Dens klokker kalder ikke længer menigheten sammen fra skog, dal og fjeld. Som en bauta staar de ærværdige ruiner over en svunden tid. Solen, som skinner paa de gamle mure, er det eneste alterlys, som brænder der nu, og vinden støter i trompeter og basuner mellem de nedstyrtede mure. Men hver jul folder sneen sin hvite alterduk ut i det øde, forladte tempel, og frostens isstjerner lyser paa den øde kirkevei.

Siden denne gamle middelalderlige kirke paa Roko forfaldt, har befolkningen i Løiten skogbygd maattet søke hovedkirken. Værst er dette for konfirmantene, som paa sine steder har fire mil at gaa, naar de skal til presten. Særlig faider dette anstrængende for smaapikene. Derfor er det nu meningen at bygge en ny St. Michaelskirke paa Roko like i nærheten av den gamle kirkes ruiner. Hr. Graff paa Roko har skjænket tomt baade til kirke og prestegaard. Der er samlet ind 3,000 kr. ved frivillige bidrag, men kirken vil koste ca. 30,000 kr., og derfor trænges det, at ogsaa andre gir sit bidrag til gjenreisning av dette gamle kulturminde. Der er sendt stortinget et andragende om 3,000 kr. i statsbidrag. Der er saaledes god utsigt til, at kirkeklokkene atter vil komme til at tone utover sjøen og kalde menigheten sammen til gudstjeneste som for flere hundre aar siden.

Ved foten av Rokobjerget, i nærheten av den lille gaard Korslund, ligger Rokosjøen mellem lave aaser. Paa det stille blanke fjeldvand sees skogbekransede holmer, en av disse kaldes Værholmen. Sjøen ligger 200 meter over havet og er avdelt av flere sund. Flere nes stikker ut i sjøen, og rundt om staar grovtømmeret, skjæggete graner med yndige løvtrær indimellem. Der hvor skogen aapner sig sees smaa grønne sletter med graaagtige huse hist og her.

Fra hovedsognet drar ungdommen om lørdagskvelden op til Rokosjøen for at more sig i de lyse sommernætter. Da gaar dansen lystig, og felelaat og glade stemmer runger utover sjøen. Og baat efter baat med festklædte folk glir lydløst henover sjøens flate, og stille og vakkert er det paa sjøen en sen sommerkveld. Da berettes vel ogsaa en og anden sagastump eller et sagn, som knytter sig til dette historiske sted.

Fra En Gammel Beskrivelse av Hamar.

Hammers Biskopper, som har været bosiddendes der, hver efter anden, ved Navn.

HRNOLDER, han var den allerførste Biskop, som var bosiddendes i Hammer, han var kommen fra Grønland efter Pave Adrians Befaling og Skrivelse.

Ormer han var den anden.

Regnuer var den tredie.

Tord var den fjerde.

Iffuer var den femte.

Halffuor var den sjette.

Poffuel var den syvende.

Peder han var den ottende.

Gilbert var den niende.

Find var den tiende, blev fredløsgjort udi Kong Eriks Tid Anno 1282.

Jorunder han var den elevte.

Torsten han var den tolvte; han var til Anno 1298.

Ingvalder han var den trettende. Udi Kong Haagens Tid 1300de blev alle de bedste Gaarde baade paa Næs og flere Steds given under Hammer Capitul, Biskopsstol, Skole og Communitet. Den Tid stod Alleting i Flor og Velmagt, men udi den store Mandedød) blev det som en øde Ørken af den Aarsag, at der var ikkun Faa, som igjenlevede, der kunde dyrke og forarbeide Jorden, langt mindre holde Bygningerne vedlige, saa aldeles bortdøde Folket den Tid, som skeede Anno 1350, og samme smitsomme Sygdom begyndte her udi Norge *Nativitatis Maria*), og varede til Alle Helgens Tid, udi 8 Ugers Tid.

Botolphus, han var den fjortende Bisp, han var til Anno 1320.

Halffuor, han var den femtende, han var til Anno 1324.

Hoffuoll Biskop, han var den sextende, han var til Anno 1361.

Anbent Biskop, han var den attende, han var til Anno 1430.

Sigvort, han var den nittende, han var til Anno 1438; han var født udi Romdal paa Hedemarken af bedste Bondefolk, døde om St. Michels Tid i Hammer og der begravet. Han var og en streng Mand og straffede haardeligen alle Misgjerninger; han gav slet intet til af alle dem, som sig forbrød, udi alle de Sager, som hannem tilkom at søge efter Kristenret. Udi hans Tid kom der noget Gods under Hammers Biskopsstol og Kommunitet til Forbedring, som han samlede tilhobe alle Steder, saavidt som Hammers Biskopsdømme sig belanger.

Biskop Gunder han var den tyvende.

Carl Seigerssøn, han var til Anno 1478; han var Slotsherre paa Agershuus og Præst paa Toten, hans Fader, Hr. Seiger, Ridder paa Greffsen. Han fik Toten af Kong Hans med al geistlig og Kongelig Rente, og holdt Cappellan; han blev død paa Slottet og blev ført Liig fra Slottet og til Hammer, og blev der begravet efter hans Begjæring.

Biskop Karl Jensen, han var den to og tyvende, en Riddermands Mand, han var til Anno 1512.

Biskop Herman, han var den tre og tyvende, han var til Anno 1513.

Biskop Mogens Lauritzen han var den fire og tyvende; han var til Anno 1535, og blev fangen udi Hammer af Hr. Truit Ulfstand.

Evangeliske Biskopper over Oslo og (Hammer) Stifter.

Bisp Hans Reff ,han var den allerførste evangeliske Biskop, han fik først Hammers Stift til Oslo Stift, at bestille paa Religionens Vegne, efter Kongelig Majestæts Bevilgning og Samtykke at forestaae, paa det at Alting skulde gaae skikkelsen og riktigten til paa Lærdommens Vegne, Gud til Ære.

Den anden evangeliske Biskop var Bisp Anders Madzen.

Dernæst kom hæderlig og vellærd Mand, Mester Frantz Berg, Superintendent over Oslo og Hammers Stifter, han blev forskikket herop til Oslo med Hertug Knud Fredrik, der han blev hyldet udi Oslo Anno 1548.

4) Dernæst kom den hæderlige og høilærde Mand Mester Jens Nilssøn.

- 5) Dernæst kom hæderlig og høilærd Mand Mester Anders Bentsen.
- 6) Dernæst kom hæderlig og høilærd Mand Mester Nils Claussøn.
- 7) Dernæst kom hæderlig og høilærd Mand Niels Simensen.

Nogle Jærtagn, som skede nogen Tid tilforn førend Bisp Mogens blev fangen.

Klokkerne allesammen udi Domkirken ginge om Midnats-tid udaf sig selv og Orgelværket, og Bispen stod op og saa det, da var det saa lyst i Choret udi Domkirken, ligesom det haver været lys Dag. Sammeledes ginge og Klokkerne udi Korskirken og hørtes megen Spøgeri, paa Bispegaarden ganske meget om Natten, ligesom to Krigshære skulde slaaes tilsammen paa Borregaarden, saa at Vagterne derover forfærdedes og en Part af Folkene stode op og vidste ikke, hvad paa Færde var, og Folkene blev ganske meget underlige derved. Nogle Dage derefter lod sig tilsyn om ljes Dag en græsselig stor og for-færdelig Sjøorm udi Mjøs, som var ganske lang og meget stor og syntes at naa fra Ølandet) og indtil Kongensland, som strax forsvandt. Item dernæst lod sig tilsyn en svar stor hornet Oxe, som gik fra Gielunds Strandene i Stange Sogn og ind paa Øen og syntes at gaa op paa Vandet, og gik saa saare fast, alt ligesom en Pil af en stor Bue at ligne. Der lod sig tilsyn Dag efter Dag mange Sjøorme udi Mjøs, som sloge sig udi mange Lænker og Bugter op imod Himmelten. Dernæst efter kom der en meget græsselig stor Orm, som var saa for-færdelig til at se og løb saa saare hastelig ind paa et Skjær neden for den ydderste Odde uden for Kommunitetet; hans Øien vare saa store som et Karbaand, og havde en stor lang sort Man ligesom en Hest og haengte ned paa hans Hals; han laa længe paa Klippen og slog sit Hoved mod Klippen og vilde været ude af Søen igjen, men en udaf Bispens Karle, som var en Vovehals, han gik til uden Bispens Videnskab og Forlov og skjød mange Staalbupile udi hans Øien, som han laa paa Klippen; mange, som stod og saae paa den slemme Ting den Orm, de læste og bad Gud i Himmelten, at han vilde skille dem af

med hannem uden Skade, fordi han var saa meget stor og slem at see til, for de mange Slags Farver han havde paa sig. Denne samme forbemeldte Vovehals han tog en af hans Staldbrødres Pile hannem uvitterligt og skjød til den slemme forgiftige Orm og skjød efter hans Øiesteen, ligesom tilforn, saa at de kunde see meget grønt Tøi løbe ud af hans Øien og Hoved, saa at Vandet om hannem, der han laa, blev grønt og drev meget deraf ind paa Hammers Land. Men om Natten, der Gud gav Lykken til, at der kom et stort Regn og Storm vind og Været det vendte sig, saa at han drev ind paa Ølandet, og stod der en stor slem Lugt af Ormen, hvorfor de søgte Bispens Raad, hvorledes de skulde blive af med samme stygge Orm og Lugt, da lod Bispen en Befaling udgaa, at en voxen Mand skulde fremkomme af hver Gaard of Næss og Svabo og nogle af de andre Gjeld; føre unge Karle kom ogsaa til Øen efter Bispens Befaling, og alle hjulpe hverandre at brænde op den samme slemme Orm; de hugde og slæbede og bar saa mest de kunde og formaatte, og kastede usigelig Ved paa hannem og brænde hannem op saa meget muligt var og de kunde formaar.

Og laa Benraden af samme Orm i mange Aar paa Stranden, og kom der nogle tydske Mænd, som finge Lov at tage de bedste af hans Been, som de kunde bekomme, at arbeide sig til Gode, hvilket de finge godt Lov til. Og den mindste Part af hans Rygben kunde neppe en før Karl bære, og blev mange hundrede Læs Ved forødet paa hannem, førend den slemme onde Lugt kunde forgaa.

"De ensomme gamle."

Et Gammelt Egtepar.

Vi husker jo alle den store kunstners bekjendte bilde "De ensomme Gamle." Det kunde jo godt være titlen paa ovenstaaende billede ogsaa, et billede som viser Feirings ældste egtepar, begge hundreaaringer, og der findes vel ingen fra Feiring som ikke husker Ole Kristoffersen Bækkedal og hustru Mathea. I daglig tale kaldtes han aldrig andet end "Gjertrudsen." De levede i en liten, skrøpelig tømmerhytte paa gaarden Bækkedal, men de stillet jo ingen store fordringer til livet. Begge blev nok over hundre aar, nu er de vel døde, men de var dog begge friske og rørige for en 8—10 aar tilbake, fortæller hr. C. N. Sundbye fra Renville, som vi har at takke for dette interessante billede.

Om sommeren kunde Ole tjene nogle skillinger ved at hugge favneved for skogierne og om høsten ved at plukke bær. Gamle folk som kjendte dem godt vidste dog at fortælle, at nogen omframtid arbeidslyst la han aldrig for dagen.

Hans største fornøielse var at streife om i skogene og tilfjelds og fiske ørret oppe i de mange tjern og elve,—og han skal ogsaa ha været lidt av en Munchhausen, naar det gjaldt at fortælle om sine bedrifter paa disse felter.

En Sjeldent Höitidelighet.

Paa Tjerne, Ringsaker feiredes der søndag den 16de desember sidstleden

Ole Støens 100 aars jubilæum

ved en festlig middag. Nærværende var jubilantens familie fra nær og fjern, gaardens folk og endel av hans øvrige venner i et antal av ca. 50. Da gjæsterne var samlet, ved 4-tiden, satte toget sig i bevægelse ind til den for anledningen elektrisk oplyste spisesal med statsraad Konow og 100-aars jubilanten som "dame" i spidsen, saa 3 generationer av jubilanten (den 4de kunde været der, men var, uvidst av hvilken grund, ikke tilstede) og saa det øvrige følge. Statsraad Konow aapnede talenes række med en hjertevarm og stemningsfuld tale, hvori han paa de 3 avdøde brugeres og egne vegne uttalte en dybt følt tak til Ole Støen for, hvad han hadde nedlagt av arbeide i Tjerne. Dundrende tre gange tre hurra, og en vakker sang, forfattet av fru Ida Konow, blev avsjunget. Saa blev ca. 40 telegrammer oplæst. Der var telegram fra kong Haakon. Da det blev oplæst, smilte Ole over hele fjeset og siger: "Det var bra! Du faar hælse'n Haakon, naar du kjæm aat By'n at, Konow." Videre var der telegrammer fra stiftamtmand Løchen, fra præces i selskapet for Norges vel Kai Møller, fra statsraadens store familie baade i Norge og Danmark o.s.v. Med posten mottog Ole blandt andet fra fru Eva Nergaard, f. Anker, som har været paa Tjerne fra hun var ganske liten, et par pulsvanter ledsaget med en vakker skrivelse, og det var rørende at se paa Ole, da han fik høre, at det kom fra Eva, som saa mangen gang hadde betrot ham baade sine glæder og sorger. Oles læge, der, som han sagde, de sidste tretten aar nadde hat den glæde at sørge for 100-aaringens legemlige vigør, holdt en med skjæmt og alvor blandet tale. 100-aars jubilanten var den hele tid i glimrende vigør og humør og fortalte om hvordan det var i hans ungdom paa de forskjellige områader.

Red Cross.

Ved vort møte i Fergus Falls ifjor blev der ved vor aften underholdning optat et offer til Red Cross. Efter fradrag av nogle utgifter, som kassererens regnskap vil vise, indsendtes til "Northern Division Headquarters of the American Red Cross" fem og sytti dollars, og nedenunder gjengives ordlydende kvittering for samme fra "Division Accountant" Grennell.

Vi bør ogsaa iaar ved vort stevne i La Crosse mindes Red Cross paa en sømmelig maate, og det tror vi bedst gjøres ved at opta en indsamling ved vor sexa, og disse penge synes vi helst bør gaa direkte til "La Crosse Local Chapter," som en liten paaskjønnelse fra vor side for utvist gjæstfrihet.

January 25th, 1918.

January Twenty-fifth, Nineteen-Eighteen.

Mr. C. F. Hjermstad, Sec'y. & Treas., Mjøsenlaget, Red Wing, Minnesota.

My Dear Mr. Hjermstad:

This will acknowledge receipt of your very kind donation to the Red Cross, in the amount of seventy-five (\$75.00) dollars.

Yours very truly,

THE AMERICAN RED CROSS.

By *W. F. GRENNELL*,

Division Accountant.

Paa reise til kirke. Olaf Enger og familie, Lunds Valley, N. D.

Dödsanmeldelser.

MRS. CLARA BAGSTAD.

Clara Senobia Lee var født paa Toten 4de februar 1842. I en ganske ung alder mistet hun sin mor, men fandt et godt hjem hos sin onkel, Lauritz Lee, som dengang boede i Hurdalen.

I 1865 utvandret hun til Amerika og kom til Coon Valley, Wis. Her blev hun kjendt med Mathias Bagstad fra Biri, med hvem hun blev gift i juli maaned 1866.

Sommeren 1867 drog det unge par sammen med nogle av sine naboer til Yankton county i det daværende Dakota territorium. De slog sig ned paa det gamle Bagstad "homestead" sydvest fra Volin, hvor en av sønnene, Carl, nu bor,—og her fødtes i et meget lykkelig ekteskap otte børn, fire gutter og fire piker: Alex, som bor i Yankton; Mary, Forest Grove, Oregon; Jennie, Volin, S. D.; Carl, Mission Hill, S. D.; Anna,

Forest Grove, Oregon; Ludvig og Magnus, Alberta, Minn., som alle overlever sin mor, samt Julia, der døde i 1896.

Mathias Bagstad døde i 1907. De sidste fjorten aar av sit liv tilbragte Mrs. Bagstad i Volin, hvor hun døde, stille og fredfuldt, den 13de April iaar, lidt over 76 aar gammel.

Mrs. Bagstad hadde en stor venneskare rundt sig, thi viden om var hun kjendt helt fra pionerdagene for sit lette, gode humør og sin store hjælpsomhet.

Hun var et varmt interesseret medlem av Mjøsenlaget i mange aar, og ihvorvel hun ikke kunde være med paa vore møter fulgte hun dog med i alle vore gjøremaal, og der er vel faa, som bevarer slike dype minder fra barnehjemmet og fædrelandet som hun gjorde, gjennem en ganske mærkelig hukommelse gjemte hun paa og passet paa alt dette som en dyrebar skat.

Pastor Thompson forrettet ved Volin lutherske kirke og begravelsen fandt under stor deltagelse sted ved Vangen kirke, tæt ved Mission Hill, hvor pastor Dahl forrettede.

De efterlatte har mistet en kjærlig, trofast mor, og i dette deres store tap, har de alles dype, hjertelige sympati.

ANDREW P. STORHOFF.

Der kom bud fra hans datter, Christine Storhoff, Lanesboro, at vor gamle ven Andrew P. Storhoff avgik ved døden i sit hjem i Lanesboro lørdag den 2den februar 1918 efter en kort sykdom.

Han var med os som medlem av Mjøsenlaget i mange aar, og han findes paa billedet blandt de gjæve 70-aaringer som var med paa møtet i Chippewa Falls.

Fra et ringe hjem i Romedal drog han sammen med tre brødre og en søster ut for at søke sig et hjem i Amerika. De landede her 10de mai 1869.

Hr. Storhoff kom til Fillmore county og arbeidet rundt hos farmerne indtil han i 1872 kjøpte sig en farm syv mil søndenfor Lanesboro.

Der stod han som et aktet og høit skattet medlem av Elstad kirke indtil han i 1903 flyttet til Lanesboro, hvor han blev et virksomt medlem av Bethlehem kirke.

Han var en bramfri, stilfærdig mand, besjælet av en dyp kristelig aand, og besad i en ganske særegen grad venners og kjendtes aktelse og tillid.

Blev født den 8de juni 1840, blev døbt og konfirmert i Tomter annex kirke i Romedal. Blev i 1873 gift med Mrs. P. Gjelten; en datter, Amelia, gik forut for sin far, idet hun døde blot 20 aar gammel i 1896. I 1909 døde hans kone. Foruten sine to brødre, Bernt Storhoff, Preston, og Gulbrand Storhoff, Lanesboro, og en søster, Mrs. Bertha Aas, Litchfield, N. D., efterlater han sig ogsa en steddatter, Christine, som med en sand datters kjærlighet og omhu pleiet og stellet for ham.

Idet vi uttaler vor sympati for hans efterlatte skal vi faa sige det var os kjært at ha ham som medlem av vort Mjøsenlag, og vi skal ære hans minde.

O. A. HAGEN, Brookings, S. D.,
avgik ved døden i sit hjem efter et kort sykeleie søndag den 9de
december 1917 i den unge alder av 35 aar, som han netop
fyldte dagen før han døde.

Han var født paa Lillehammer den 8de december 1882 og kom til Amerika for omrent 13 aar siden. Først kom han til en onkel, som lever i Astoria, arbeidet nogle aar som baker i La Crosse og et par steder i Iowa, og her blev han i Cedar Rapids den 14de september 1909 gift med frøken Elizabeth McAdams.

De flyttet til Brookings, hvor han anla et bakeri, som han ved arbeidsomhet og retskaffenhet drev op til en stor forretning, rent en moderne fabrik, og hans varer sendtes rundt til alle nærliggende byer.

Han hadde en stor vennekreds, var kjendt og aktet av alle og som medlem av byens handelsforening tok han virksom del i alt vedrørende byens tarv.

En bror, Otto, som arbeidet sammen med ham i bakeriet, samt en bror, Emil, Portland, N. D., og en anden bror som bor i Canada, og to søstre Mrs. Lewis Hermanson som bor i nærheten av Brookings og Mrs. Ole Molstad, der bor tæt ved Astoria. er hans sorgende efterladte søskende her tillands, i Norge lever hans forældre, to søstre og seks brødre fremdeles.

Mrs. Hagen har været sin mands trofaste medarbeider og raadgiver, og til hende saavelsom til hans andre efterladte paarørende uttaler vi vor dype sympati.

Mjøsenlaget har i hr. Hagen mistet et varmt interesseret medlem og en mand som vi alle var glade over at tælle i vor midte.

Löiten Gamlehjem.

BLANT de kommuner, som har sørget bedst for sine utslidte gamle staar Löiten i aller første række. Forat de gamle kunde faa en bedre pleie end den, som blev dem paa gaardene utsatte eller dem i de ofte avsidesliggende hytter tildel, har kommunen paa gaarden Storfinstads grund ladet opføre et helt igjennem moderne og praktisk indrettet gamlehjem. Hjemmet har et belæg av 50—60. Der anbringes ikke alene gamle, som ikke længer kan sørge for sig selv, men ogsaa yngre svakelige, som maa söke kommunens hjælp, og andre uheldig stillete.

En av "Morgenpostens" medarbeidere hadde forleden anledning til at besøke hjemmet og blev av bestyrerinden, fru Line Fleischer, med den største elskværdighet vist omkring. Den store, vakkert beliggende bygning har ialt 30 værelser. I første etage findes bl. a. et stort kjøkken og en stor, rummelig spisesal samt værelser for betjeningen. I anden etage har størsteparten av de gamle sine værelser. I denne etage er ogsaa en større sykesal og badeværelse. Likeledes et litet kjøkken, hvor de gamle privat kan koke sig en kaffetaar, om de saa ønsker. I tredie etage er forskjellige boder samt et større tørkeloft. I kjelleren er bryggerhus, bakerovn, forskjellige rum til opbevaring av de for en saapas stor husholdning nødvendige madvarer o.s.v. Fra kjeller til loft fører en elektrisk vareheis. Vandet pumpes ved elektrisk kraft op i store beholder paa loftet, hvorfra det atter ledes til de forskjellige værelser. Overalt er indlagt elektrisk lys.

Hjemmet gjør et lyst og venligt indtryk, og de gamle pratet av hjertenslyst med "hu mor" om sine sorger og bekymringer, overalt hvor bestyrerinden kom. En kvik gamling paa 94 aar var saaledes "i beit" for tobak; men "hu mor" visste raad for det som for alt andet. Paa et værelse hadde et gammelt ektepar faat plads alene og hadde indrettet sig en lun, hyggelig rede, og tilfredsheten lyste fra deres furete ansigter.

La Saa Bygdelagene Kjöpe Aulestad.

Av Otto C. Ericson.

DET var jo Bjørn Bjørnson som lot den tyske keiser overbevise sig til ikke alene, at den tyske "kultur" vilde "frelse" Skandinavien, og fik ham og svensken Sven Hedin til at skulle virke, hver paa sit felt, for Tysklands lumpne indgreb paa folkets frihet i norden.

Og at nu Bjørn har tapt alt—tillid og anseelse og virkefelt, og at han endog haanes av gateguttene i Kristiania, er maaske vel fortjent;—men hvilket sørgeligt fald for Bjørn, den ældste søn av Norges første statsmand—digter. Med Sven Hedin er det ikke værst; thi han har den svenske adel og de regjerende svenske herremænd paa den tyske—sin side.

Men la nu det svenske folk kjæmpe for en demokratiets frihet! Det vil bli en haard og en lang kamp.

"Bjørns store lykke i Kjøbenhavn har glædet os og *alle mulige mennesker*, en hel triumf," saa skrev Bjørnstjerne til datteren; men hvad hjælper det til nu. Det danske folk maa anse Bjørn for en forræder, maaske gjør Norge det ogsaa.

Hvad har de tre nordiske lande som er værdt at kjæmpe for mot tysk tyrani?—Frihet! Er det blot den materielle eksistence? Er aandslivet blot en indbildning? Er Kristi lære om udødeligheten bare en drøm? Ja, saa er livet ikke værdt en døit. Vi er jo som dyrene.

"Aulestad er forfaldent og ødelagt! Den før saa blomstrende gaard er utarmet." Elling Bjørnson, eller hvem det nu er, maa ha drevet gaarden altfor flot. Ja vist! Ja vist!

Dersom bygdelagene vilde enes om noget stort, vilde det saa faa anklang hos dem, at Aulestad kjøpes og brukes til et norsk-amerikansk museum? Indtægtene fra gaardsbruket vilde maaske bestride utgiftene, efter alt er betalt av indskud fra bygdelagene. Saa kunde hvert aar turister fra bygdelagene besøke Bjørnsons hjem og holde sine fælles stevner der paa Aulestad i Gausdal. Det skulde bli et norsk-amerikansk hjem, hvortil alle vilde stevne.

Bjørnson paa Aulestad 16de juni 1889.

— — “Alle flagene op paa den deiligste sommerdags-søndag. Hanen galer i det høie græs, kyllingene, det mindre kuld, piper i enstemmigt kor i sit prægtige bur under staburstappen, og det større under gaardsrummet, begge under sine mædres vise ledelse, sex griser synger bass og bariton borti hagen, skjær og kraake holder syndigt leven like utenfor — — hestenes klokker toner nere fra “dalom”, to hingster holder humøret oppe i stalden ved at knægge omkap til en hoppe, som staar der sisste dag (den skal paa sæteren i en hingst vare-tægt); farmorgaard rundt og neier “gratulerer,” Oline er kommet og gaar stillere end en mus rundt og rydder, Karen har spist op halvdelen av mors sex par strømper, og er hoven av skam og anger, — — — og sol og fluesurr og hanegal og stilhet og flag — og din far, som skriver” —

Hvordan er det saa nu paa Aulestad: “Kjør og heste solgt paa grund av formangel, storm og vind hyler gjennem revner og sprækker, og rygtene i dalen sier, at den gamle Bjørnstjerne gaar som gjenganger i stald og lade. Dette herresæde, som en gang hadde gjæster fra hele verden, skys nu av alle og ligger som øde og forladt spøgelseshus.” Ja, er *det* sandt, saa er det paa tide at bygdelagene her i Amerika hurtig virker for at Bjørnstjerne Bjørnsons gaard Aulestad gaar ind i fremtiden, et baand mellom Amerika og Norge. Saal vil sikkert Bjørnstjerne Bjørnson sove i fred. I “*Scandia.*”

1620---1920.

DET blir tre hundre aar. Den 21de december blir rimeligvis en stor festdag i Amerika, ti paa den dag for tre hundre aar siden landet "Mayflower" paa Ny-Englands kyst. Det var ikke den første koloni paa dette kontinent. Spaniere, franskmaend og engelskmænd hadde langt forsprang, for ikke at tale om nordmændene. Gunnbjørn Ulfson saa Grønland første gang i aaret 876, Bjarne Herjulfson saa Amerikas kyst i 986, og Leif Erikson satte fot paa land i aaret 1000. Den første kristen grav paa Amerikas jord gjemmer Leifs bror, Thorvald, og Thorfin Karlsefni begyndte en koloni i aaret 1007, og Snorre hed det første hvite barn som saa dagslys i vesterheimen. Men det er en anden historie. Det blir ikke før i aaret 2000 at det amerikanske folk kommer til at feire en riktig stor-fest, en virkelig ærværdig mindefest for Amerikas opdagelse av nordmændene.

Amerika—ja, er det ikke som forhekset! Det var en optrøktyk professor borte i St. Die i Vogeserne som i aaret 1507 døpte denne herlige verdensdel efter en stor florentinsk løgnhals som hed Amerigo Vespucci. I en liten fille geografi som han utgav begik han denne forbrytelse mot Leif Eriksons Vinland. Den eneste trøst er at dette landet blev opkaldt efter et mandfolk, mens Europa og Asia begge er opkaldt efter kvindfolk.

Men fest blir der altsaa i 1920, for da blir det 300 aar siden en flok mennesker som hadde lidt saa meget ondt i verden at ingenting kunde ødelægge dem slog sig ned ved Cape Cod. Og de sultet og frøs, led alslags plage baade paa krop og sjæl, men levet gjorde de, og bygget hus og dyrket korn og takket Gud.

Vi kan gjerne være med at holde fest for disse folk; dermed gjør vi os selv ære; vi som stammer fra folk med samme slags to i sig, forstaar at vurdere det som er ære værdt.

Men der er noget som dukker op i vort minde, naar 1620 nævnes. Noget som gjør at vi av norsk byrd og herkomst har særengen grund til at gjøre væsen av 1920. I det aar og aaret før var der et norsk skib som landet paa Nord Amerikas øst-

kyst. Det var paa kysten av Nova Scotia. Kong Kristian IV sendte ut et skib, hvis fører var kaptein Jens Munk. Med ham var tolv andre nordmænd, et større antal danske, nogle svenske og mindst to engelskmænd.

Nordmændene var fra forskjellige steder langs Norges syd- og vestkyst. Denne ekspedition blev sendt for at finde veien nordenom Amerika til Kina. Det var "nordvest-passagen" de var efter. De fandt den nok ikke; ikke nogen anden fandt den heller før Roald Amundsen greiet det. Kaptein Munk seilet omkring i Baffinsbugten og kom midtvinters til Nova Scotia. Her gjorde de vinterleir. Men saa blev de syke. De fik skjørbuk. De døde der allesammen undtagen Munk og to av hans mænd. Disse tre naadde Norge igjen. Kaptein Munk har fortalt os om reisen. Han sier at de hadde en luthersk prest med sig. Han hed Rasmus Jensen fra Aarhus i Danmark. Juledag i 1619 holdt de julegudstjeneste. Det var den første lutherske julepræken paa Nord Amerikas jord. Og ingen kan fortænke os i at vi peker paa at i det stykke var skandinaviske lutheranere et helt aar forut for "the pilgrim fathers." I juni 1620 forlot den norske skibskaptein den ublide kyst.

Resultatet var magert nok, det er sandt; men det er da værdt at mindes at nordmænd ogsaa dengang var forrest i rækken av dem som gjorde forsøk paa at bryte vei hvor der ingen vei var. De var de første i menneskehетens historie som seilet over et av verdenshavene; de var de første som vandt frem til den ny verden. Hvor mod og mandskap trænges, hvor en dyst med det vaageligste kræves,—"der er han første mand; han tar sin Gud i sind og sætter livet ind."

Det vilde ikke være upassende at mindes Jens Munk og hans følge i 1920. Bygdelagenes Fællesraad vil foreslaa at bygdelagene holder en stor fællesfest det aaret. Det blir et litet islæt fra vor side for den store pilgrimsfest.

Men det vilde dog se ut som om vi vilde feire et feilslag, om vi bare hadde Munks reise at holde os til. Der er heldigvis mere at knytte til den begivenhet. Thi norsk deltagelse i begivenhetene paa denne side av havet i denne tid indskrænker sig ikke til en enkeltstaaende episode. Ti aar efter finder vi

nordmænd og norske kvinder som aktive grundlæggere af en af Amerikas betydelige kolonier, nemlig det hollandske settlement hvor Ny York nu ligger.

Dr. John O. Evjen, Thorstein Jahr og den danske prest Rasmus Andersen i Brooklyn, og andre, har ved sine værdifulde granskninger af gamle dokumenter kastet nyt lys over nordmandshistorien i Amerika i det syttende aarhundre.

Dr. Evjen har fundet ikke mindre end 57 norske navn paa personer som var med i grundlæggelsen af Amerikas mest kjendte og mest indflytelsesrike familier. Velkjendte amerikanske familier hvis rod var norsk i sin oprindelse enten paa fædrenes eller mødrenes side er: Putnam, Bradt, Vanderbilt, Remsen, Bayard, DeLancey, Jay, Knickerbocker, Morris, Schuler, Stuyvesant, Van Cortland, Van Rensselaer. Med undtagelse av de to første familier er de øvrige efterkommere av Anneke Jans fra Marstrand som den gang var en norsk by.

Ved at se gjennem navnlisten finder vi, at saa mange av disse norske folk gik under navne med hollandsk tilsnit. Dette er ikke underlig. For det første saa var det officielle sprog i kolonien hollandsk, og protokoller og retsdokumenter i hvilke disse navn findes var ført i det sprog. Dernæst hadde mange av disse folk allerede bodd i Holland eller været i hollandsk tjeneste. For det tredje, saa var i denne periode av vort folks historie tysk og, i det heletat, utenlandske greier paa moten. Det 16de og 17de aarhundre var en nedgangstid i norsk national følelse, særlig da langs kystene og i de norske byer hvor paa virkiningen fra Danmark var sterkest. Det var i den tiden slik i Danmark, som det staar i visen, at "fransk med sin frue og tysk med sin hund og dansk med sin tjener man talte." Imidlertid skal vi ikke tro at disse nordmænd ikke prøvet at holde sammen i den nye koloni. De hadde nok sit eget stel i det kirkelige. De var lutheranere og holdt fast ved det. De viste ogsaa en tolerance likeoverfor anderledes troende som gjør dem ære,—noget som ikke med samme sandhet kan sies om de hollandske reformerte. Og der er brede antydninger i denne kolonis historie til at den lutherske aandsretning satte sine merker paa koloniens folkelige og religiøse syn,—et syn som var meget mere liberalt end det som raadet i Ny-England.

Samvittighets frihet øvedes som et princip først i dette land hvor den lutherske kirke raadet. Et lysende eksempel i denne henseende er den samtidige svenske koloni i Delaware.

Men hvorledes gik det til at norske folk kom over Holland til Amerika? Det er ikke fuldt saa underlig som at de engelske "Pilgrim Fathers" først bodde i Holland før de kom til Amerika. Den eneste forskjel er at de engelske pilegrimer ikke fandt sig tilfreds i Holland, da de begyndte at forstaa at ved at bo der vilde deres barn slutte med at tale engelsk og lidt om senn bli hollandske i sprog og tankesæt. Dette kunde den engelske folkeaand ikke taale. Den er sterk i selvhævdelse. har altid vært det, og det skal de ha ære for. Men slik var det med de engelske separatister i Holland; for dem gjaldt det ikke bare at bevare sin evangeliske tro som de hadde faat fra reformationen, men ogsaa at bevare sit nationale præg og sit lands sprog. Saa drog de til Amerika.

Nordmændene kom til Holland, likesom de kom til de andre kystlande i vest Europa. De hadde holdt paa at komme i flere hundre aar. Helt fra tiden før Kristi fødsel hadde de faret. De hadde faret som krigsmaend i store hære og gjestet alle Europas lande. De hadde over land naadd helt til Po-sletten, hvor tyskerne idag ligger i kamp med italienerne. Der led de avgjørende nederlag. De hadde faret til Irland og der sat sig ned og gjort sig til landets herrer. De hadde, paa Harald Haarfagres tid, sat sig fast i England. York var den gang en norsk by, styret av Erik Blodøx. Han døde der. Samtidig hadde de sat sig fast i Frankrig og oprettet Normandiet. I middelalderen for de helt til Jerusalem som korsfærere, gjestet Konstantinopel, hvor der allerede laa norske leietropper i den græske konges tjeneste. Paa reformationstiden og ut gjennem det 16de aarhundre for norske skib med fisk og norsk tralast til England og Holland. Norske skib og norske mænd følte sig ikke fremmed i London, Amsterdam og Hamburg mere, end de gjorde det i Arendal og Kjøbenhavn. Der var skandinaver blandt dem som først besøgte Sydamerika under spansk flag. Paa den tid vi nu taler om var forbindelsen mellem Holland og norske utskibningssteder saa livlig at der stundom var tusenvis av nordmænd samlet i hollandske byer.

I aarhunder hadde der altsaa gaat en drift av norske folk frem og tilbake paa vest Europas kyster. Det er da ikke underligt at nogle av disse ogsaa drev med den hollandske folkestrøm til Ny-Amsterdam, det nuværende Ny York. Og naar, som vi har hørt, tanken paa vesterleden var saa sterk i Norge og Danmark at en ekspedition blev utrustet i 1619 for at finde veien nordenom Amerika til Kina, saa er det nok ikke underlig at denne utfartstrang grep mange av dem som allerede var i utfærd og følte sig som deres frænder som paa den tid drog fra de hollandske byer.

Vi er ikke gjester og fremmede i dette land. Vi har vært med fra begyndelsen og tat del i dets rydning, dets opbyggelse og dets lykke. Vi har ingen grund til at føle at vi maa staa med hatten i haanden som snyltekjester nederst ved døren.

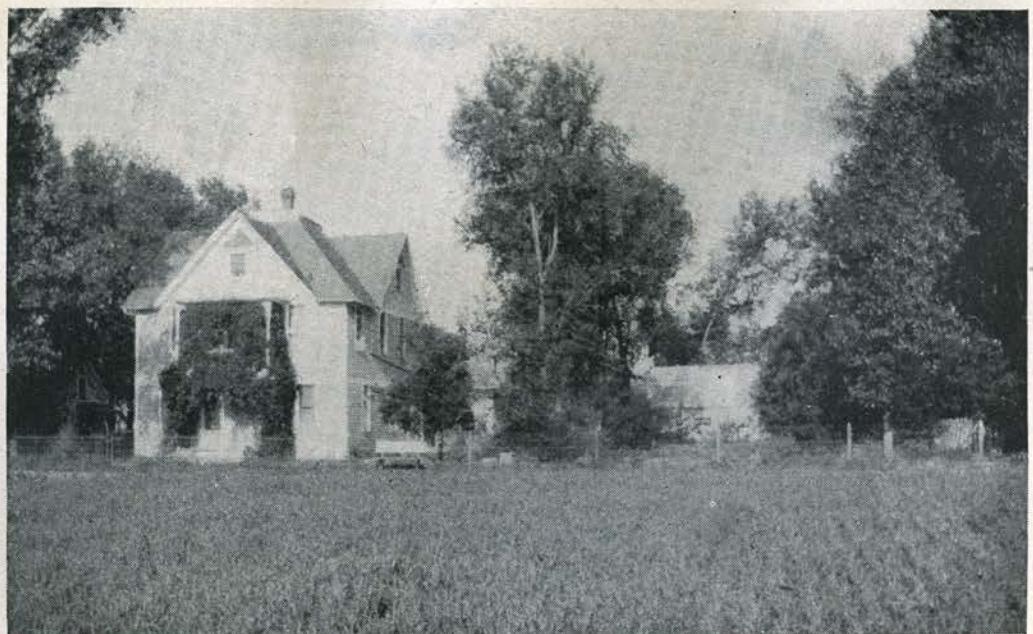
Vi gjør ogsaa vel i at holde mindernes kilde ren for grønske og grums. Det gjør den stolte engelske nation overalt. Vor lyst til at være med i det folks liv hvor vi bor er saa naturlig og instinktsmæssig, at der ingen fare er for at vort folk skal bli utsondret og rodlost i Amerikas folkeliv; det motsatte er heller tilfældet. Vi er slik—, tusenaarig overskud av nordens farende folk som har kommet andre nationer til gode har gjort os fortrolig med smelteprocessen. For fortrolig kanske.

Hedemarkinger, mjøsinger, I som stammer fra de stolte Heidnir, som kanske var de første nordmænd til at danne en konføderation og et stor-rike i Norge saa langt tilbake i tiden som før Kristi fødsel, hos eder maa samlingstanken kjendes sterk. I vil sikkert være med at bære frem den ide som ligger bak bygdelagenes Fællesraad og de formaal som reises i forbindelse dermed.

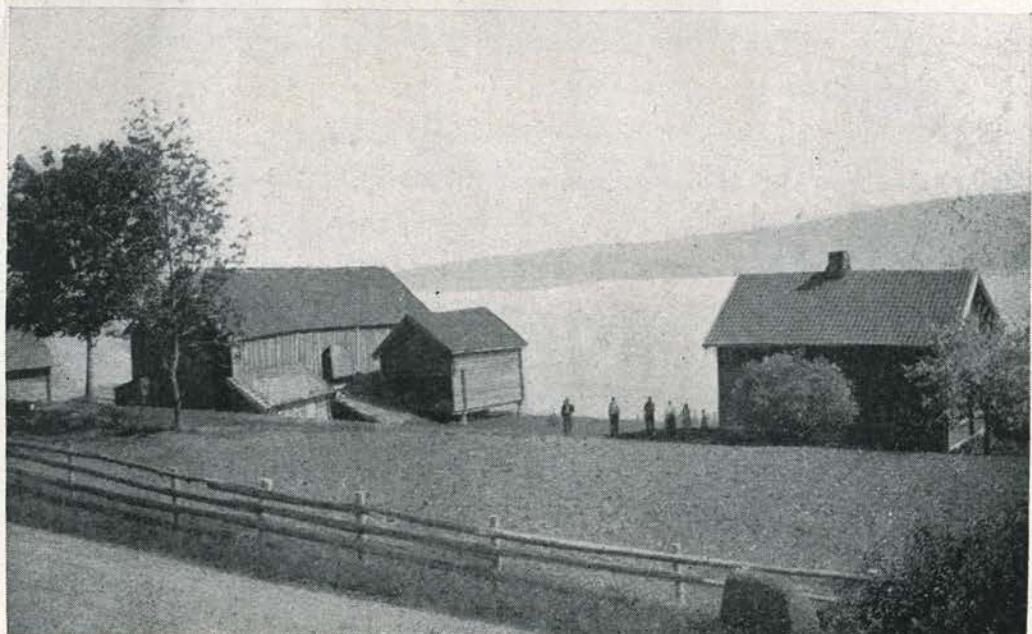
Trønderne hilser eder.

—D. G. RISTAD.

J. C. Leums hjem, Mayville, N. D.

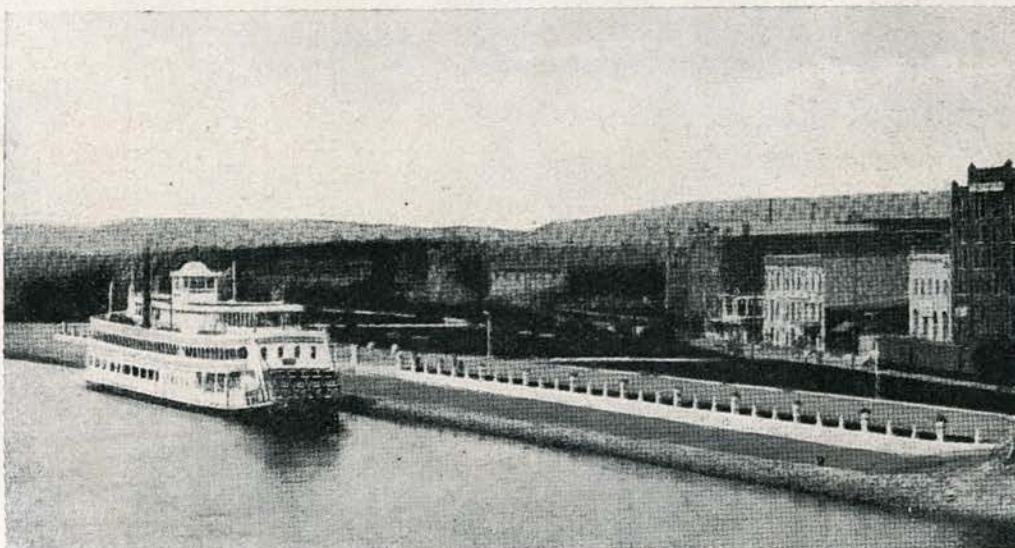

Leum, Feiring, J. C. Leums barndomshjem.

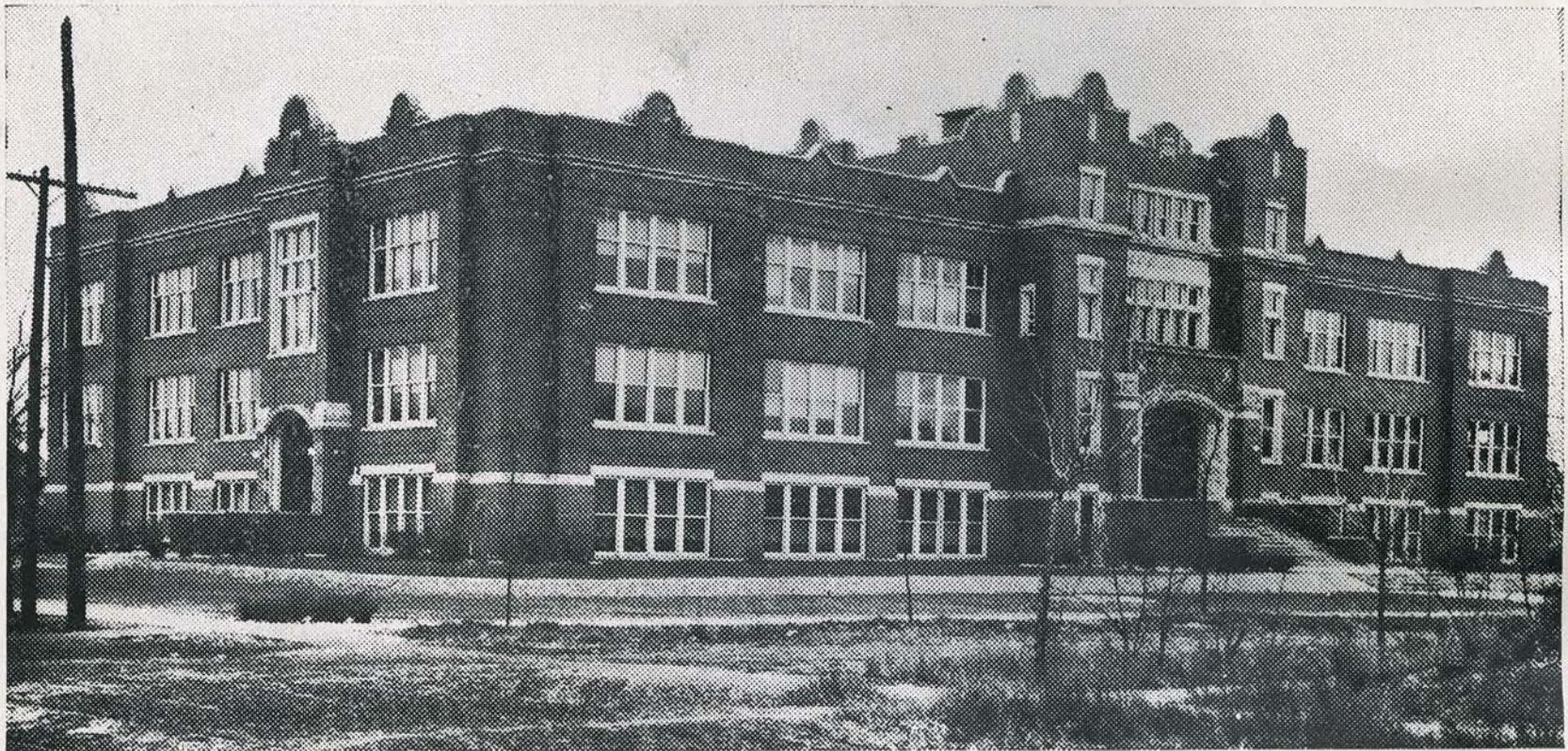
La Crosse, Wisconsin.

Mjøsenlagets møtested iaaar.

BYEN La Crosse er lidt over 60 aar gammel og den har nu omtrent 35,000 indbyggere. Den har en vakker beliggenhet, idet Mississippifloden i sit raske løp gaar like ind til byen paa vestsiden og saa kommer Black River og La Crosse River fra nord og begge munder ut i og blir opslukt av Mississippi floden i den nordre ende av byens vakre Riverside Park. I øst fra byen ligger der et malerisk høidedrag som strækker sig fra nord til syd. Den største høide naaes av Grand Dad Bluff og derfra har man en storartet utsigt over by og land og vand. Grand Dad er da ogsaa et avholdt utflugtssted for byens indvaanere. Og naar du en varm sommerdag sitter deroppe i godt selskap, nyter naturen og en velfyldt matkurv, mens kaffekjedlen putrer og koker, da svinder dagens sorger og bekymringer som dugg for morgen-sol. Kanhaende du pustet og stønnet noget ganske forskräkeligt paa opturen, og sveden dryppet, men naar den svale bris kjøler dit hete ansigt og du skuer utover al denne naturens herlighet, da kommer du nok til det resultat at det var vel værdt anstrengelse.

Den store dampbaad "Sidney," som skal føre os til Winona mandag eftermiddag, 24de juni.

Moderne Skolebygning i La Crosse.

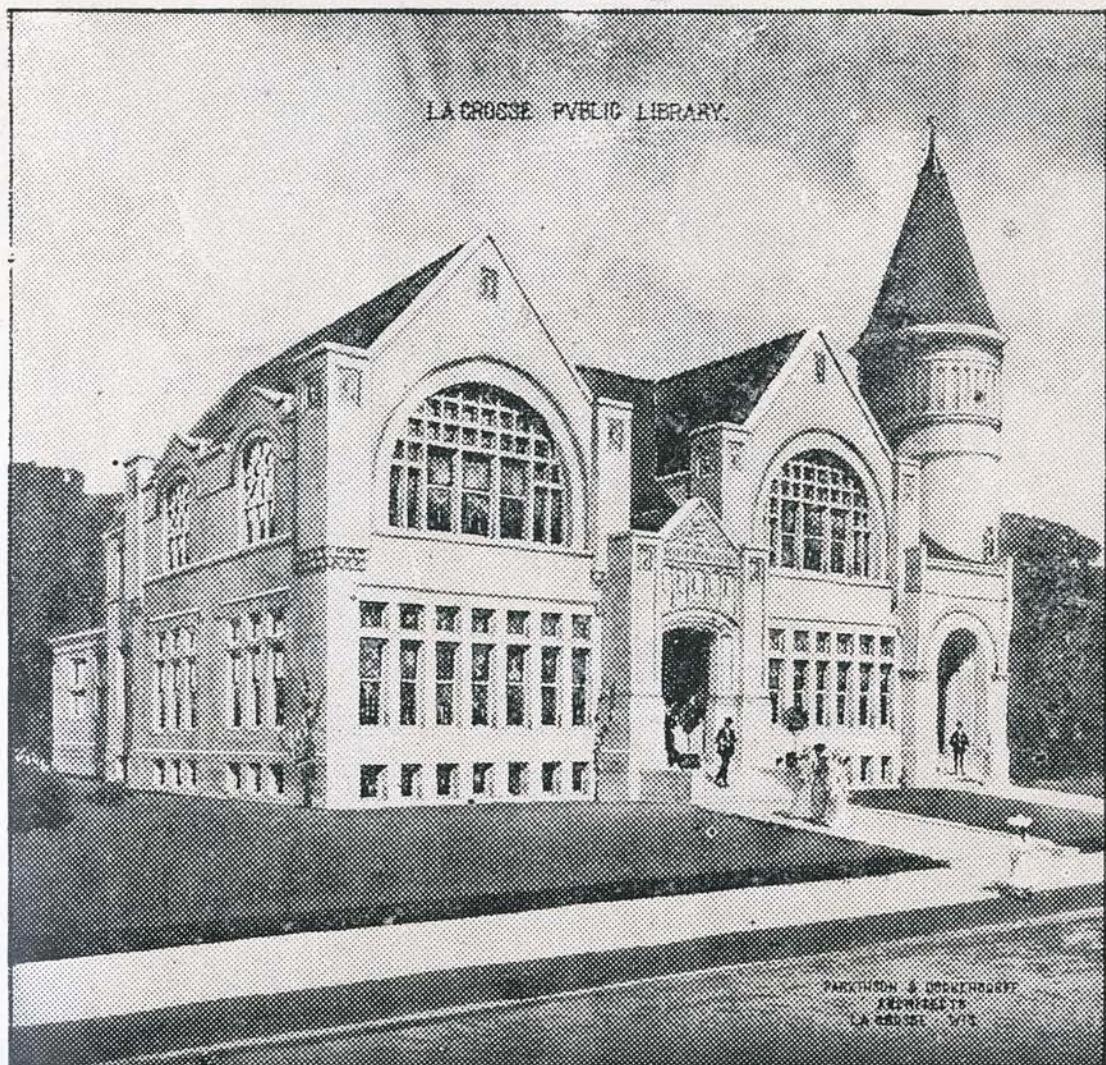
Hoteller.

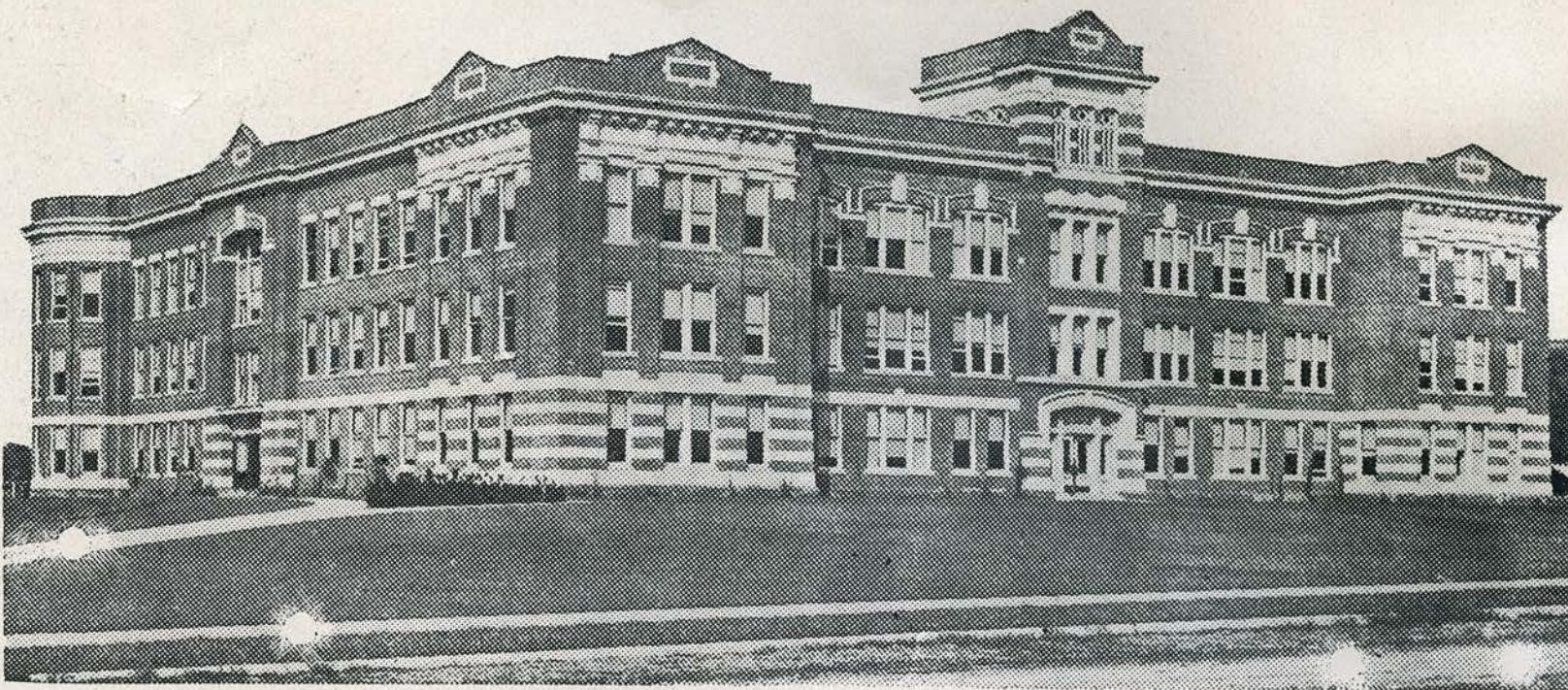
Byens største og fineste hotel er Hotel Stoddard, som er et forholdsvis ganske nyt og meget tidsmæssigt hotel.

Saa findes La Crosse Hotel og Jefferson Hotel og Northwestern Hotel, alle meget gode, det sidstnævnte har vundet adskilligt ry som et hotel, hvor der serveres velsmakende retter til en forholdsvis rimelig pris. Desuden er der en mængde andre, vi skal ikke opta plads med at nævne dem alle her. Kun saa meget kan sies at ved vort stevne i La Crosse den 24de og 25de juni isommer er der ingen fare for at der blir mangel paa hotelbekvemmeligheter.

Skoleby.

La Crosse har ogsaa et stort ry som skoleby. Den har en

La Crosse Høiskole

mængde forskjellige skoler, deriblandt en stor State Normal School, samt en meget stor og tidsmæssig High School. Av handelsskoler findes ikke mindre end tre. La Crosse county akerbrugsskole er et prægtigt anlæg ved Onalaska blot en tre miles vei fra La Crosse og er vel værd et besøk.

Hospitaler.

Av hospitaler er der noksaa mange, men av mest interesse for vore folk er da rimeligvis det velkjendte Lutheran Hospital, en storartet og i alle henseender tidsmæssig anstalt, der tæller venner i tusenvis utover alle de nordvestlige stater.

Doktorene Gundersen, Christensen og Smedal har i væsentlig grad bidrat til hospitalets vækst og fremgang, de har været kraftige støtter like fra begyndelsen av.

Blandt byens apothekere tælles mange norske. John Kindley, et virksomt medlem av Mjøsenlaget, har et av de bedst utstyrede og mest moderne "drug stores" i La Crosse paa Market Street, og C. L. Lien, ogsaa medlem av laget, har to "drug stores" i nordbyen.

I det hele er nordmændene godt repræsenteret i La Crosse paa alle felter og der findes rimeligvis omrent 6,000 av norsk herkomst i byen, og at de har sat merker efter sig paa alle omraader derpaa er der bevis nok.

Jernbaneforbindelser.

Der er let adgang for tilreisende at komme frem til La

Ved Hjellum station, Romedal.

Crosse fra hvilkensomhelst kant de kommer, da der er ikke mindre end fem jernbanesystemer som gaar ind til La Crosse. Byen ligger paa hovedlinjen av Chicago Milwaukee banen, like-saa paa Chicago Burlington & Quincy banen; Chicago & Northwestern; La Crosse & Southeastern og Green Bay & Western danner ogsaa vigtige led i det jernbanenet som binder La Crosse til utenverdenen.

Parker.

Med parker er La Crosse godt forsynt og meget er gjort for at forskjønne disse i sig selv meget naturskjønne pladse. Størst i areal er Pettibone Park, som ligger paa en holme i Mississippifloden, $1\frac{1}{2}$ mil lang og $\frac{3}{4}$ mil bred. Denne park er meget besøkt og er et yndet badested, paa en varm sommerdag er det meget almindelig at se 4—500 mennesker boltre sig i vandet pa engang.

Nord La Crosse har ogsaa lagt ut en vakker park langs Black River, og hvor før det bruste og durret av store sagmøller spadserer nu folk rundt og nyter naturen.

Myrick Park, hvor vi tirsdag eftermiddag, paa stevnets anden dag altsaa, skal ha friluftsfest med hornmusik og taler, er ogsaa en meget naturskjøn plads.

Riverside Park er vel den mest besøkte, da den ligger saa nær ved byen, og med sine vakre græsplæner og velstelte blomsterkvarterer indbyder den til besøk. Her lægger de store baate ind og utenfor damper de mange smaa lystbaate op og ned elven, saa det hele danner et sjeldent vakkert syn.

Siden tømmertrafikkens længst svundne, gyldne dage har La Crosse mere og mere slaat sig op som en driftig fabrikby. Den største fabrik er rimeligvis La Crosse Rubber Mills, som beskjæftiger rundt 1,300 arbeidere. La Crosse Tractor Co. er ogsaa et stort anlæg som sysselsætter rundt 500 arbeidere. I det hele er der mellem 50 og 60 større og mindre fabrikanlæg.

En vakker Y. M. C. A. bygning paa 7de gate og Main Street vidner om interessen paa slige felter ogsaa.

Vær saa velkommen til La Crosse den 24de og 25de juni, og vær forsikret om at vort stevne her ikke skal staa tilbake for tidligere stevner.

JOHN BANGSBERG.

La Crosse, April 1918.

La Crosse Hospital.

Mjøsenlagets Medlemmer.

BIRI.

Amundsen, Ed.	R. 1, Colfax, Wis.
Anderson, Mrs. B.	R. 1, Carmangay, Alta., Can.
Anderson, Bernt O.	Rutland, N. D.
Anderson, Mrs. Bernt O.	Rutland, N. D.
Anderson, O. C.	Rutland, N. D.
Anderson, Otto	Rutland, N. D.
Anderson, Peter	R. 1, Carmangay, Alta., Can.
Bagstad, Miss Anna Emilia	Aberdeen, S. D.
Bergum, A. A.	West Salem, Wis.
Bergum, John	West Salem, Wis.
Bjerke, P. O.	Flandreau, S. D.
Brye, T. K.	Rothsay, Minn.
Dahle, Chris	Hudson, Wis.
Ekeren, O. H.	Rothsay, Minn.
Enger, Olaf	Box 15, Lunds Valley, N. D.
Enger, N. L.	412 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
Erickson, Thor	303 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
Feiring, M. E.	Rawson, N. D.
Feiring, M. H.	Rothsay, Minn.
Feiring, Mrs. M. H.	Rothsay, Minn.
Fredrickson, Mrs. Ole A.	Pigeon Falls, Wis.
Halmrast, Andreas	1429 E. Franklin, Minneapolis, Minn.
Hanson, Miss Ida	Rutland, N. D.
Haugen, Andrew	Flandreau, S. D.
Haugen, Lars	Flandreau, S. D.
Haugen, Ole C.	Flandreau, S. D.
Hellerud, Bergene	Pigeon Falls, Wis.
Jacobson, O. T.	Colfax, Wis.
Johnson, C. H.	Gratiot, Wis.
Johnson, E. H.	Mount Vernon, S. D.
Johnson, Otto	Pigeon Falls, Wis.
Jostad, M. A.	Holmen, Wis.
Jorstad, Thorvald	Kindred, N. D.
Kampen, Ingvald A.	Cooperstown, N. D.
Klundby, August	Osseo, Wis.
Lee, Bernhard	Colfax, Wis.
Lund, Olaus C.	Skaar, N. D.
Lysten, A. O.	Wendell, Minn.
Markeng, B. E.	Buffalo Springs, N. D.
Markeng, Martin	Rothsay, Minn.
Markin, Ole	Whitehall, Wis.
Mathison, Martinus	Mission Hill, S. D.
Myhre, A. A.	Osseo, Wis.
Myren, Matt	Osseo, Wis.
Myrhum, Olaf	Waukegan, Ill.
Narum, Mrs. Janetta	Foorman, N. D.
Neperud, G. H.	Pigeon Falls, Wis.
Neperud, S. H.	Blair, Wis.
Olson, Adolph	Rutland, N. D.
Olson, Ben	Binford, N. D.
Olson, Mrs. Gina	Thor, Iowa
Onsrud, Peter P.	Rutland, N. D.
Petterson, Otto	Birchwood, N. D.

Peterson, Peter A.	St. Peter, Minn.
Pettersen, Martinus	Rutland, N. D.
Rice, Sverre	Sutton, N. D.
Roland, Frederick	Alamo, N. D.
Roland, Ingvald	Alamo, N. D.
Schjenken, Miss Agnethe	Belview, Minn.
Schjenken, Mrs. Dina J.	Belview, Minn.
Schjenken, Miss Lina	Belview, Minn.
Schjenken, Miss Dina	Belview, Minn.
Schjenken, Miss Netta	Belview, Minn.
Schjenken, Miss Josephine	Belview, Minn.
Schjenken, Bernt	Belview, Minn.
Sigstad, Harald	Sutton, N. D.
Sveen, Pastor M. B.	Portland, N. D.
Swain, Lars	Osseo, Wis.
Sæter, Christian G.	Galesville, Wis.
Tollefson, B.	Colfax, Wis.
Tomten, Mrs. John	Pigeon Falls, Wis.
Tomten, Mrs. John N.	Pigeon Falls, Wis.
Tomten, Lauritz J.	West Salem, Wis.
Thorson, Martin	Pigeon Falls, Wis.
Wicklund, O. M.	Milwaukee, Wis.

EIDSVOLD.

Amundson, Louis	Pelican Rapids, Minn.
Amundsen, Martin	Red Wing, Minn.
Anderson, Ole	R. 1, Pelican Rapids, Minn.
Berger, A. O.	Parkers Prairie, Minn.
Blackstad, O.	Waimea, Hawaii
Boxrud, C. H.	Red Wing, Minn.
Boxrud, John	Goodhue, Minn.
Boxrud, R. H.	Red Wing, Minn.
Christianson, Nils, (Knain)	Audubon, Minn.
Dunham, Albert	Pelican Rapids, Minn.
Dunham, Gulbrand A.	R. 1, Pelican Rapids, Minn.
Elstad, Edward	Webster, Minn.
Fjeldstad, Mrs. Oliv	1811 13th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Fremming, J. A.	1227 7th Ave. N., Fort Dodge, Ia.
Grondahl, E. L.	610 36th Ave. N., Seattle, Wash.
Grondahl, Jens K.	Red Wing, Minn.
Grondahl, R. L.	Red Wing, Minn.
Habberstad, N. M.	418 N. Y. Life Bldg., St. Paul, Minn.
Halvorson, N.	Red Wing, Minn.
Hanson, Bennett	2901 15th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Hanson, H. A.	Dalton, Minn.
Hansen, John	Hendricks, Minn.
Hansen, Miss Josephine	Hendricks, Minn.
Holte, M. O.	Hawley, Minn.
Holter, Pastor C. C.	R. 1, Red Wing, Minn.
Holter, Olaus	Ulen, Minn.
Jenson, Mina	Lanesboro, Minn.
Julsrud, C.	1641 Hennepin Ave., Minneapolis, Minn.
Julsrud, L. O.	Red Wing, Minn.
Julsrud, Mrs. L. O.	Red Wing, Minn.
Knutson, Ed.	Galesville, Wis.
Korslund, Andrew	Thor, Ia.
Langseth, Hans N.	Barney, N. D.
Langseth, Martin	Worthington, Minn.

Langseth, Nils N.	Worthington, Minn.
Langseth, P.	2717 8th St., Minneapolis, Minn.
Larson, E. G.	Fort Dodge, Ia.
Lee, Emil L.	Red Wing, Minn.
Lynnes, Nicolai	Rollette, N. D.
Lynnes, Ole	Pelican Rapids, Minn.
Moller, Ole L.	Milan, Minn.
Mork, Ole J.	Appleton, Minn.
Myhren, E. J.	1831 W. 5th St., Red Wing, Minn.
Opsal, Andrew	Pelican Rapids, Minn.
Opsal, Mrs. C. L.	Red Wing, Minn.
Opsal, Ole L.	Manfred, N. D.
Orbeck, Jens O.	Eau Claire, Wis.
Ostlie, J. H.	Lakeville, Minn.
Pedersen, Chr.	R. 1, Nome, N. D.
Pederson, Herman	R. 3, Pelican Rapids, Minn.
Pederson, Nicolai	Canby, Minn.
Rolighet, A. O.	Appleton, Minn.
Sethre, H. P.	Fergus Falls, Minn.
Solvang, Hans	Box 11, Albert Lea, Minn.
Ulvin, O. A.	Red Wing, Minn.
Westvang, Anton O.	River Bow, Alta., Can.
Westvang, Mrs. Inga	River Bow, Alta., Can.
Westvang, Olaf O.	River Bow, Alta., Can.

FAABERG.

Allen, Mrs. A. H.	Red Wing, Minn.
Amundson, Andrew	Canby, Minn.
Arlien, Mathias T.	Pekan, N. D.
Arnesen, Carl	Brandt, S. D.
Arnesen, Peter	Brandt, S. D.
Berg, Martin	Zumbrota, Minn.
Blegen, Hans O.	Church Ferry, N. D.
Blegen, Prof. J. H.	1827 13th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Borud, Even A.	Astoria, S. D.
Bratberg, Otto J.	Eleva, Wis.
Dahl, A. J.	Northfield, Wis.
Enger, E. C.	Milnor, N. D.
Hage, C. F.	Toronto, S. D.
Hauger, Oliver C.	Astoria, S. D.
Hjermstad, Mrs. Otto P. K.	Red Wing, Minn.
Hoff, C.	1312 Dayton Ave., St. Paul, Minn.
Hoff, Peder O.	Fertile, Minn.
Hogsven, Mathias L.	Clinton, Minn.
Husmoen, Oluf	Abercrombie, N. D.
Iverson, Christian	Gary, S. D.
Iverson, Mrs. Christian	Gary, S. D.
Iverson, M.	Hendricks, Minn.
Johnson, A. P.	R. 1, Audubon, Minn.
Johnson, Ben.	Astoria, S. D.
Johnson, Edward	Fargo, N. D.
Jorstad, Hans	Wimbledon, N. D.
Jorstad, Peter C.	Barton, N. D.
Larson, Martin	La Crosse, Wis.
Lee, John	Rice Lake, Wis.
Lee, Matt J.	West Salem, Wis.
Lee, Nils	Drummond, Wis.
Lee, R. M.	Rhinelander, Wis.

Lien, Miss Hulda	Strum, Wis.
Lien, Olaus	R. 2, Strum, Wis.
Lier, John	1637 Wood St., La Crosse, Wis.
Lunde, Otto	Grant, S. D.
Moe, J. M.	R. 3, Chetek, Wis.
Nysveen, Ole O.	Strum, Wis.
Peterson, P. J.	Brandt, S. D.
Reise, John C.	Fertile, Minn.
Rice, Mrs. Ed.	Strum, Wis.
Rindahl, Emil	Canby, Minn.
Rindahl, Erick	R. 1, Winger, Minn.
Rindahl, Iver	Bagley, Minn.
Rindahl, M. C.	Northfield, Wis.
Rindahl, O. L.	R. 2, Fertile, Minn.
Rindahl, Sebert	Fertile, Minn.
Ronne, C. C.	Astoria, S. D.
Ronne, Jens	Astoria, S. D.
Ronne, Simon C.	Hendricks, Minn.
Rustad, P. B.	Montevideo, Minn.
Simonson, Ingebret	Wimbledon, N. D.
Simmons, Tobias	Kindred, N. D.
Solberg, Mrs. Paulina	Gary, S. D.
Stauch, Theo.	Albert Lea, Minn.
Torgerson, H. P.	Astoria, S. D.
Torgerson, Tobias	Astoria, S. D.
Troseth, Albert E.	Ulen, Minn.
Troseth, Anton	R. 1, Lake Park, Minn.
Troseth, Christ	Lake Park, Minn.
Troseth, Gust	Lake Park, Minn.
Troseth, Otto E.	Northgate, N. D.
Ulland, A. O.	Fergus Falls, Minn.
Ulland, J. S.	Fergus Falls, Minn.

FEIRING.

Berg, C. N.	Cashton, Wis.
Bakkedahl, M. H.	Westby, Wis.
Bekkedal, M. H.	Westby, Minn.
Bekkedal, Ole	Portal, N. D.
Berge, Paul	Rawson, N. D.
Fagerlie, Andrew	Columbia Hotel, Benson, Minn.
Fagerness, H. L.	Rushmore, Minn.
Fossum, Peter	Belview, Minn.
Jensen, Johannes	Box 14, Heimdal, N. D.
Langgard, Ole J.	Benson, Minn.
Langgaard, Mrs. O. J.	Benson, Minn.
Leum, J. C.	Mayville, N. D.
Melby, Miss Maren	Vining, Minn.
Melby, O. F.	Thief River Falls, Minn.
Miller, Andrew	Rutland, N. D.
Miller, Martin	Nome, N. D.
Sandvigen, Ole	R. 3, La Fargo, Wis.
Stenberg, C. A.	R. 1, Westby, Wis.
Stephenson, Hans	St. Croix Falls, Wis.
Sundby, Agaton	Bismarck, N. D.
Sundby, Albert	Rawson, N. D.
Sundby, C. N.	Renville, Minn.
Tangen, C. C.	Frazee, Minn.
Tangen, C. O.	Melvina, Wis.

Tangen, Hans	Heimdal, N. D.
Tangen, Ole	Heimdal, N. D.
Tosterud, And. E.	Hatton, N. D.

FURNES.

Anderson, Andrew	Doyon, N. D.
Anderson, Mrs. Annie	Doyon, N. D.
Anderson, Anton	Brocket, N. D.
Anderson, Elias	Holmen, Wis.
Anderson, Sigurd	Brocket, N. D.
Bendickson, Alfred	Chetek, Wis.
Berg, Bernt J.	R. 2, Pelican Rapids, Minn.
Borresen, Borre	Bottineau, N. D.
Dahly, Bernt	Chippewa Falls, Wis.
Dahlby, Martin	Hillsboro, N. D.
Eastman, Mrs. W. H.	Sherwood, N. D.
Enger, Bent H.	Osseo, Wis.
Erickson, Mike	R. 4, Box 42, Duluth, Minn.
Esbjornson, Peter	Leeds, N. D.
Evenson, John	Brandon, Minn.
Granum, Haaken	Albert Lea, Minn.
Granum, Ludvig	Albert Lea, Minn.
Gulbrandson, Christ, care Harry Thompson.....	Forest City, Ia.
Haagenson, Mrs. Peder	Chetek, Wis.
Hanson, Mrs. Christ	R. 2, Hawley, Minn.
Haug, Ole	Rothsay, Minn.
Hjemli, Carl L.	R. 2, Box 65, Cambridge, Wis.
Hoogenson, A. P.	R. 3, Chetek, Wis.
Hulberg, Mrs. Gilbert	Osseo, Wis.
Jenson, Lars	Canton, S. D.
Jenson, Ole	Canton, S. D.
Jesnes, Lars C.	760 Cromwell Ave., Minneapolis, Minn.
Johnson, Ben	Cloquet, Minn.
Johnson, Bennie	Pelican Rapids, Minn.
Johnson, Jens	R. 5, Pelican Rapids, Minn.
Johnson, Karl	R. 2, Deer Park, Wis.
Kaatorp, Miss Marie	Sioux Rapids, Ia.
Kylstad, J. M.	Englevale, N. D.
Larson, Ludvig J.	Osseo, Wis.
Larson, Thore	R. 3, Box 64, Chetek, Wis.
Lund, Bjarne	Tolna, N. D.
Markved, Andrew O.	1408 Charles St., La Crosse, Wis.
Mikelson, Borre	Buxton, N. D.
Mikkelsen, Christopher	Pelican Rapids, Minn.
Olson, Nel's	Dwight, N. D.
Paulson, Ole	Grand Forks, N. D.
Paulson, Simon	Grand Forks, N. D.
Peterson, Mrs. Ole	Albert Lea, Minn.
Pinnerud, George	New Auburn, Wis.
Stenbakken, John H.	Audubon, Minn.
Stenbakken, Knut H.	Audubon, Minn.
Volla, Ole A.	West Salem, Wis.
Wold, Bernt	Thief River Falls, Minn.
Wold, Mrs. C. B.	Englevale, N. D.
Wold, Mrs. Sidsel	Chetek, Wis.

HELGEØEN.

Aflangrud, Peter	Cambridge, Wis.
Hanson, Elise	Cambridge, Wis.

Heggen, Gust	Cambridge, Wis.
Heggen, Mrs. Thora	Cambridge, Wis.
Johnson, Ed.	Box 47, R. 1, Leland, Ia.
Jacobson, Mons	Cambridge, Wis.
Kval, Karl Martinson, care A. C. Thronson.....	Cambridge, Wis.
Linnerud, Eilert	Cambridge, Wis.
Linnerud, John	R. 2, Deerfield, Wis.
Maurud, Leonard	Edgerton, Wis.
Nyhus, Ole	Berwick, N. D.
Olson, Frantz	Box 62, Rockdale, Wis.
Olson, Hagbardt	R. 2, Norwich, N. D.
Pederson, Olaus	Leland, Ia.
Prestrud, And.	Biwabik, Minn.
Staff, Anton O.	Deerfield, Wis.
Steffrud, Otto	Buffalo Springs, N. D.
Sterud, Knut	R. 2, Deerfield, Wis.
Sterud, Peter	Edgerton, Wis.
Stifferud, Olaf	Edgerton, Wis.
Sund, Johan, care Otto Staff	Cambridge, Wis.
Sund, Johan, care Otto Staff	R. 3, Cambridge, Wis.
Volkman, Christ	Eau Claire, Wis.

GJØVIK.

Anderson, John H.	Parshall, N. D.
Brusven, Emil H.	Rothsay, Minn.
Dahl, August	Pigeon Falls, Wis.
Grimsby, Oscar	Beloit, Wis.
Halvorson, Hans	Turtle Lake, Wis.
Hammerseng, Ludvig	R. 1, Box 11, Palermo, N. D.
Jacobson, Miss Bertha	McHenry, N. D.
Johnson, Ole	R. 2, Arland, Wis.
Lee, N. A.	Colfax, Wis.
Lund, Hans H.	Edgerton, Wis.
Miller, Peder P.	R. 2, Arland, Wis.
Nilson, Peter	Deerfield, Wis.
Nilson, Mrs. Peter	Deerfield, Wis.
Pederson, Gilbert	Whitehall, Wis.
Pederson, Mauritz	Henning, Minn.
Ronning, Martin E.	Lignite, N. D.
Ronning, Mrs. Alma	Lignite, N. D.
Simenson, Sigurd	Walla Walla, Wash.
Skonnord, Thor. H.	Minnesota Transfer, Minn.
Skonnord, Mrs. Valborg	Minnesota Transfer, Minn.
Stixrud, Mrs. T. M.	Litchville, N. D.
Sveen, Halfdan	Hudson, Wis.
Tande, B. O.	Aneta, N. D.
Thorkalsen, Theo.	Deary, Idaho
Tommerson, Anton	Grand Meadow, Minn.
Tommeraasen, Oscar	Benson, Minn
Williams, Jens P.	Litchfield, Minn.
Wohl, H. M.	Jessie, N. D.

HAMAR.

Amundson, P. C.	Amery, Wis.
Anderson, Anton	R. 2, Hendricks, Minn.
Bakkerud, Thorleif	113 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.
Becken, Carl	Kenyon, Minn.
Beckon, John J.	2323 Irving Ave. N., Minneapolis, Minn.

Recken, Paul J.	2323 Irving Ave. N., Minneapolis, Minn.
Berlie, Mrs. E.	Dalton, Minn.
Borg, Peter	Ruso, N. D.
Borgerson, Sigurd	Chicago, Ill.
Elton, M.	Carrington, N. D.
Ellingson, Martin	La Crosse, Wis.
Ericson, Otto C.	Chicago, Ill.
Fredrickson, Ole A.	Pigeon Falls, Wis.
Gaarder, Albert	113 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.
Gaarder, Miss Christine	113 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.
Hagen, Joseph	Osseo, Wis.
Hanson, Peter	Stoughton, Wis.
Haraldson, H. F.	Brookings, S. D.
Hasund, Mrs. H. N.	2450 Southport Ave., Chicago, Ill.
Haugen, Henry	Sisseton, S. D.
Haugen, Ole	Flandreau, N. D.
Holseth, Andreas	921 Queens Ave. No., Minneapolis, Minn.
Holter, John	Kentucky Creameries, Louisville, Ky.
Ihle, Hans L.	1342 Edgerton, St. Paul, Minn.
Jenson, Carl	Rothsay, Minn.
Jenson, Oscar	Rothsay, Minn.
Johanson, Christian	220 Lowry Ave. N. E., Minneapolis, Minn.
Johnson, Chris	Kandiyohi, Minn.
Knudson, Kristian	2323 Irving Ave. N., Minneapolis, Minn.
Larson, Gunnar	R. 1, Box 11, Brocket, N. D.
Lunde, Theo. H.	811 Rees St., Chicago, Ill.
Lunde, Louis	Canton, S. D.
Martinson, Sigrud	Church Ferry, N. D.
Nokleberg, Arthur	New Auburn, Wis.
Nordale, A. J.	Box 653, Fargo, N. D.
Norseng, Martin	River Falls, Wis.
Norseng, Mrs. M.	River Falls, Wis.
Nybakken, Ole A.	Hawley, Minn.
Olson, Christ	1918 7th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Opsal, Dr. C. L.	Red Wing, Minn.
Opsal, Miss Edna	Red Wing, Minn.
Ostlund, Ole	Rothsay, Minn.
Peterson, C. F.	Ray, S. D.
Peterson, Kristian W.	Box 43, Clairmont, N. H.
Piatou, L. S., Dr.	Valley City, N. D.
Sahlie, Louis	Wheeler, Wis.
Saastad, Anton	New Auburn, Wis.
Saastad, Even	R. 2, New Auburn, Wis.
Stifferud, Pauline	Cambridge, Wis.
Synstad, Adolph	1662 St. Anthony, St. Paul, Minn.

LILLEHAMMER.

Bakken, John A.	R. 1, Astoria, S. D.
Barsum, Eivind	29 E. Madison St., Chicago, Ill.
Christianson, Mrs. Karen	Niagara, N. D.
Engh, P. P.	McCanna, N. D.
Hagen, Ole A.	Brookings, S. D.
Hanson, Anton	R. 2, Box 51, Farwell, Minn.
Kolstead, Mrs. Annette O.	407 Kemper Ave., Butte, Mont.
Krogstie, Mrs. O.	4213 Ewing Ave., Minneapolis, Minn.
Laumann, Martinus	819 Watt St., La Crosse, Wis.
Laumann, Mrs. M.	819 Watt St., La Crosse, Wis.
Moe, Bernard	Chetek, Wis.

Peterson, Hans	Abercrombie, N. D.
Ravneberg, Edward	Portland, N. D.
Rovneberg, Nickolai	721 Flint Ave., Devils Lake, N. D.
Rude, John J.	1500 Monroe, N. E., Minneapolis, Minn.
Rude, Ole Olson	Chetek, Wis.
Rustad, Johan	Kindred, N. D.
Skrukkerud, Gulbrand	Star Prairie, Wis.
Wold, Mrs. Marie M.	Chetek, Wis.

LØITEN.

Alfhei, Christ	Edinburg, N. D.
Berg, Lauritz O.	Colfax, Wis.
Bjerke, Nils P.	R. 1, Nome, N. D.
Bjerke, Mrs. Nils P.	R. 1, Nome, N. D.
Bjerke, Peter J.	Detroit, Minn.
Brumstad, Peter	Bloomer, Wis.
Dyreng, P. P.	Manti, Utah
Ellison, Peter	Finley, N. D.
Erickson, Louis	Carlbau, Minn.
Finstad, Jorgen	Bloomer, Wis..
Flom, Mrs. Anna	Milton, N. D.
Fredrickson, John	528 Mill St., La Crosse, Wis.
Grondahl, Carl	R. 3, Box 80, Chetek, Wis.
Grue, Mrs. Eline	Hawley, Minn.
Halvorsen, Henry M.	Wanamingo, Minn.
Hammer, L. N.	Galesville, Wis.
Hammer, Mrs. L. N.	Galesville, Wis.
Hammer, Mathias N.	Galesville, Wis.
Hjermstad, C. F.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Carl F., Jr.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, C. O.	Oak & Fifth Sts., Portland, Ore.
Hjermstad, Harald Trygve	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Lars Bjarne	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Lars Reodor	Chippewa Falls, Wis.
Hjermstad, Miss Nora Cordelia.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Otto C. T.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Otto P. K.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Miss Sigrid Borghild.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Sigurd Lenvig	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Miss Solveig Marie.	Red Wing, Minn.
Hoff, A. T.	Ashby, Minn.
Hoff, Gulbrand T.	Ashby, Minn.
Hoff, John T.	Dalton, Minn.
Hoff, Rev. T. A.	Red Wing, Minn.
Holter, Carl	Onalaska, Wis.
Kristofferson, K.	Elbow Lake, Minn.
Kvisgaard, Pastor Olaf	Ellsworth, Wis.
Libak, Miss Anna	Nome, N. D.
Libak, Hans	Nome, N. D.
Libak, Martin L.	Ft. Ransom, N. D.
Lund, Peter	New Home, N. D.
Melby, Ansten L.	R. 5, Pelican Rapids, Minn.
Moe, Carl	Nome, N. D.
Nygaard, Jens	R. 2, Edinburgh, N. D
Nygaard, Jorgen	Edinburg, N. D.
Olson, Oscar	Boyceville, Wis.
Omang, Bernt O.	Mekinock, N. D.
Oppegaard, Hans	Daisy, N. D.

Ostbye, Otto E.	Elbow Lake, Minn.
Pederson, Nils	Galesville, Wis.
Roko, Morris O.	5 Court Lane, Concord, Mass.
Sveen, Johan K.	Minot, N. D.
Thorpe, Andrew A.	Chippewa Falls, Wis.
Westgaard, Ole H.	Astoria, S. D.

NES.

Ajer, Andrew J.	Boyceville, Wis.
Anderson, B. C.	Wild Rice, N. D.
Anderson, Mrs. Marie Josephine	Rutland, N. D.
Balstad, Christian	Osseo, Wis.
Berg, Nils J.	Christine, N. D.
Bokalrud, Christ	McIntosh, S. D.
Brandon, Johan	Rice Lake, Wis.
Brandon, J. T.	Rice Lake, Wis.
Brandon, Theodore	Rice Lake, Wis.
Bredvold, Martin	Springfield, Minn.
Callum, Frank	Sioux City, Ia.
Christensen, Anton	Dwight, N. D.
Christianson, John	Cambridge, Wis.
Christianson, Mrs. Marie	Cambridge, Wis.
Christianson, Ole	Manvel, N. D.
Fossum, Peter	Box 246, Canton, S. D.
Frydenlund, A.	De Forest, Wis.
Frydenlund, Mrs. A.	De Forest, Wis.
Gaalas, Peter	Stillwater, Minn.
Gjestvang, Anton	Pekin, N. D.
Gjestvang, Ole	West Salem, Wis.
Gjestvang, Thore Johanson	Osseo, Wis.
Gjestvang, Mrs. Thore Johanson	Osseo, Wis.
Gjestvang, Wm. L.	R. 3, Whitehall, Wis.
Gjovig, Even E.	Nome, N. D.
Grefsheim, Ole N.	Sharon, N. D.
Grinnie, O. O.	R. 5, Box 48, Osseo, Wis.
Hanson, Christian S.	Lignite, N. D.
Hanson, Mrs. Christian S.	Lignite, N. D.
Hanson, G. S.	Harrisburg, S. D.
Hanson, Louis (Nermoen)	Church's Ferry, N. D.
Hanson, Simon S.	Baltic, S. D.
Haug, Ole	Marvin, S. D.
Holseth, Alb.	Wiste, Alb., Can.
Holseth, And.	Wiste, Alb., Can.
Holseth, Matt.	Wiste, Alb., Can.
Holseth, Mons	Bowden, N. D.
Herberg, H. P.	R. 2, Wheelock, N. D.
Herstad, Syver	Lavina, Mont.
Hoel, M. O.	Deerfield, Wis.
Hoel, Mrs. M. O.	Deerfield, Wis.
Hulberg, C. O.	Northfield, Minn.
Hulberg, C. T.	Whitehall, Wis.
Hulberg, Ed. T.	R. 3, Osseo, Wis.
Hulberg, Gilbert	R. 3, Osseo, Wis.
Hulberg, Miss Louisa	Osseo, Wis.
Hulberg, Thos. T.	R. 3, Osseo, Wis.
Husie, John	Penn, N. D.
Johnson, Mrs. Constance	Yellowstone Park, Wyo.
Johnson, Johan	R. 1, Brandt, S. D.

Just, Mrs. Marie	1912 14th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Karlstad, Hans M.	Brookings, S. D.
Kaulum, N. J.	Fergus Falls, Minn.
Knatterud, Theo.	Sheyenne, S. D.
Lawrence, Mrs. Lise	Springfield, Ill.
Lee, Anton	Cottonwood, Minn.
Lee, Hans O.	Garske, N. D.
Lee, L. C.	Chippewa Falls, Wis.
Lee, John C.	Volga, S. D.
Lien, I. M.	Benson, Minn.
Lien, Mrs. I. M.	Benson, Minn.
Mahlum, Mons	Brainerd, Minn.
Mahlum, Mrs. Mons	Brainerd, Minn.
Mahlum, P. P.	R. 1, Fingal, N. D.
Mathison, Mrs. Jens	734 6th St., St. Paul, Minn.
Nelson, Mathias	Sargeant, Minn.
Nettum, Anton	R. 3, Osseo, Wis.
Nettum, Gilbert A.	Osseo, Wis.
Nyborg, Olaus	Madison, Wis.
Odegaard, Albert A.	R. 5, Brookings, S. D.
Orwold, Johannes F.	Canby, Minn.
Odegaard, Peter A.	Fairview, S. D.
Olson, M. E.	Onalaska, Wis.
Osterberg, Alfred	Stoughton, Wis.
Owald, Franz	Deerfield, Wis.
Pederson, A. B.	Langford, S. D.
Peterson, F. M. O.	Renner, S. D.
Pederson, Hagbart	Hudson, S. D.
Pederson, Mons	Menasha, Minn.
Rohr, Mrs. And.	Devils Lake, N. D.
Sevrinson, Christ	Church's Ferry, N. D.
Skovly, Martin	Brandt, N. D.
Soberg, Andrew	Deerfield, Wis.
Solvsberg, Arthur	816 Francis Bldg., Sioux City, Ia.
Solvsberg, C. G.	Gary, S. D.
Solvsberg, Gunner	Gary, S. D.
Stensby, Bernt J.	Osseo, Wis.
Stensby, Mrs. B. J.	Osseo, Wis.
Sveen, Borre E.	Leland, Ia.
Sveen, Olivius B.	Leland, Ia.
Syverson, Carl	Church's Ferry, N. D.
Thoresen, Nick	Sheyenne, N. D.
Vold, Ole A.	Onalaska, Wis.

RINGSAKER.

Aasen, Anton	Velva, N. D.
Aasen, C. L.	Pelican Rapids, Minn.
Alm, Lars E.	Hannaford, N. D.
Amb, Carl	Portland, N. D.
Amb, Peder Jenson	Cambridge, Wis.
Amlie, Ole K.	Brandon, Minn.
Anderson, Anton	Montevideo, Minn.
Anderson, Mrs. A.	Hendricks, Minn.
Anderson, Hans	Canton, S. D.
Anderson, Mrs. Pauline.....	4137 Dupont Ave. S., Minneapolis, Minn.
Bagstie, O. T.	Arlington, S. D.
Bangsberg, Andrew C.	1311 King St., La Crosse, Wis.
Bangsberg, Christ	Viroqua, Wis.

Bangsberg, Mrs. Christ	Viroqua, Wis.
Bangsberg, John	610 Mill St., La Crosse, Wis.
Bangsberg, Mrs. John	610 Mill St., La Crosse, Wis.
Bangsberg, Ludvig	Galesville, Wis.
Barsness, Mrs. Albert	Brandon, Minn.
Bergseng, Ole	New Richmond, Wis.
Bogstie, T. O.	Brookings, S. D.
Bordseth, Even S.	Galesville, Wis.
Bruget, S. R.	Mission Hill, S. D.
Eurkee, B. E.	St. Hilaire, Minn.
Bye, Andrew	Brandon, Minn.
Bye, Nels	Brandon, Minn.
Carlson, (f. Valberg) Mrs. Marie	Leonard, N. D.
Christianson, Chris.	Fergus Falls, Minn.
Christianson, Claude	Wildrose, N. D.
Christianson, Idius	Gully, Minn.
Christianson, Lars	2662 Armitage Ave., Chicago, Ill.
Christianson, Lars	Fargo, N. D.
Christenson, Ole	Pelican Rapids, Minn.
Christopherson, Mrs. O.	Box 274, Calmar, Ia.
Dahl, H. M.	Seneca, S. D.
Dalseng, Christian	R. 2, Whealock, N. D.
Dahl, John	Velva, N. D.
Dose, Mrs. Jennie S.	857 Carroll St., St. Paul, Minn.
Ekerdahl, Hans	R. 3, Osseo, Wis.
Emerson, B.	Toronto, S. D.
Engstad, Dr. Johs. E.	1790 Irving Ave. S., Minneapolis, Minn.
Erickson, Sigvert	West Salem, Wis.
Evenson, A.	Rugby, N. D.
Evenson, Lars	Lily, S. D.
Evenson, Ole	Holmen, Wis.
Falkenberg, Kristian	Walla Walla, Wash.
Fjeldstad, Dr. C. A.	Austin, Minn.
Gilbert, Albert	3747 Nicollet Ave., Minneapolis, Minn.
Granberg, Mathias	Wayland, Minn.
Gunderson, Thore	Canton, S. D.
Gunderson, Syver	1603 Berlin St., N. La Crosse, Wis.
Hagelund, Miss Olga.....	3534 15th St. So., Minneapolis, Minn.
Hagen, Andrew O.	Box 53, Buffalo Gap, S. D.
Hagen, Ole O.	Washburn, Wis.
Hagen, Olaf	Velva, N. D.
Halvorson, Christ	R. 1, Montevideo, Minn.
Halvorson, Emil	Montevideo, Minn.
Halvorsen, Math. B.	R. 1, West Salem, Wis.
Halvorson, Mrs. Math L.	West Salem, Wis.
Halvorson, Oscar	Montevideo, Minn.
Halvorson, Mrs. Oscar	Benson, Minn.
Hansen, Christian	Rosholt, S. D.
Hansen, John C.	Rosholt, S. D.
Hanson, Miss Julia	Montevideo, Minn.
Hanson, John	Fingal, N. D.
Hanson, John	Cadet, Wis.
Hansen, Math H.	Montevideo, Minn.
Hanson, Math.	Fertile, Minn.
Hanson, Ole	Brandon, Minn.
Hanson, Ole	Morris, Minn.
Hansen, Ole H.	Montevideo, Minn.
Haugen, Olaus J.	631 Adams, N. E., Minneapolis, Minn.

Haugled, Miss Martha	Stoughton, Wis.
Hauglie, Anton J.	Brandon, Minn.
Hauglie, John J.	R. 2, Evansville, Minn.
Haugli, L. J.	Alexandria, Minn.
Haugsveen, Mathias S.	Pelican Rapids, Minn.
Hemma, Miss Lina	La Crosse, Wis.
Hemma, Miss Minnie	401 W. Ave. So., La Crosse, Wis.
Hillestad, Mrs. Anne	Hitchcock, S. D.
Hoiby, Halvor A.	Beloit, Ia.
Hoiby, Lars L.	Cambridge, Wis.
Hogansen, Lars	McIntosh, S. D.
Holmen, Lars	Volin, S. D.
Holstad, Mrs. Ole	Benson, Minn.
Hulberg, C. B.	West Salem, Wis.
Hulberg, Chr. M.	Benson, Minn.
Ingberg, H. O.	Hendrum, Minn.
Ingberg, P. O.	Hendrum, Minn.
Ingberg, G. T.	Hendrum, Minn.
Iverson, Ole	R. 1, Box 35, Whalen, Minn.
Johnson, Alex	West Salem, Wis.
Johnson, Andrew L.	R. 3, Osseo, Wis.
Johnson, John O.	Edinburg, N. D.
Johnson, Mathias	West Salem, Wis.
Johnson, M.	1715 Adams, La Crosse, Wis.
Jolstad, Bernt	Cottonwood, Minn.
Jerdet, Mrs. George	Parshall, N. D.
Kindley, B. O.	Killdeer, Dunn Co., N. D.
Kindley, Miss Huldaah.....	Killdeer, Dunn Co., N. D.
Kindley, John	La Crosse, Wis.
Kindley, Ole	1472 Raymond Ave., St. Paul, Minn.
Kindley, Mrs. Ole.....	1472 Raymond Ave., St. Paul, Minn.
Kindley, Miss Olga.....	Killdeer, Dunn Co., N. D.
Kjos, T. T.	Holmen, Wis.
Knudson, Math	West Salem, Wis.
Knudson, Mrs. H.	McVille, N. D.
Krogsgaard, Emil	R. 2, Box 67, Coopertown, N. D.
Larson, Lars C.	R. 2, Donnybrook, N. D.
Larson, Ludvig	Wilson, Wis.
Larson, Nels	Abercrombie, N. D.
Larson, Peder S.	Abercrombie, N. D.
Larson, Oscar	West Salem, Wis.
Larson, Otto	Walcott, N. D.
Lee, Johannes A.	R. 4, Plaza, N. D.
Lehne, Jacob	425 Wheeler Ave., St. Paul, Minn.
Lehne, John O.	Deer Park, Wis.
Lehne, Miss Nora	Deer Park, Wis.
Lien, Miss Clara	Benson, Minn.
Lien, Miss Julia	Benson, Minn.
Lokken, Even	Canby, Minn.
Lunde, Nils C.	Portland, N. D.
Lund, Nils	Brocket, N. D.
Lunden, L. J.	Toronto, S. D.
Lynnes, Mrs. Marie	R. 2, Rollette, N. D.
Madson, Mrs. O.	Menomonie, Wis.
Mathiasen, E.	Pelican Rapids, Minn.
Mikkelsen, H.	Toronto, S. D.
Mikkelson, M.	Toronto, S. D.
Moe, Johannes	Pigeon Falls, Wis.

Monson, Ed.	West Salem, Wis.
Monson, Carl	Parshall, N. D.
Monson, Mrs. Carl	Parshall, N. D.
Nilson, Peder	Whitehall, Wis.
Norman, Ole	Clear Lake, S. D.
Nyborg, Otto H.	Eau Claire, Wis.
Odegaard, Ole A.	R. 5, Brookings, S. D.
Olen, Even P.	Brocket, N. D.
Olson, Math	West Salem, Wis.
Olson, Ole	Deerfield, Wis.
Ongstad, Mrs. H.	Pelican Rapids, Minn.
Onsum, Bert	Velva, N. D.
Onsum, L. L.	Pelican Rapids, Minn.
Onsum, Mrs. L. L.	Pelican Rapids, Minn.
Pederson, Ole	Canby, Minn.
Peterson, O. C.	Volin City, S. D.
Ringh, M. M.	Benson, Minn.
Roberg, Mrs. Netta	Toronto, S. D.
Rohr, Andrew	Devils Lake, N. D.
Roiseland, Mrs. A. J.	Black River Falls, Wis.
Ronningen, Christian	Lily, S. D.
Rustad, Mrs. P. B.	Montevideo, Minn.
Ryan, Simon S.	Hamar, N. D.
Sagen, H. A.	Toronto, S. D.
Sagen, Ole N.	Galesville, Wis.
Sagen, Mrs. O. N.	Galesville, Wis.
Samsdal, P. O.	Benson, Minn.
Sand, Mrs. Bertha	Montevideo, Minn.
Saugen, H. O.	Newfolden, N. D.
Saugstad, M. A.	Hitchcock, S. D.
Saugstad, Mrs. M. A.	Hitchcock, S. D.
Schonsby, Sigvard	West Salem, Wis.
Simenson, Christian	La Crosse, Wis.
Simon, P. E.	Dalton, Minn.
Simundson, Ole	Fosston, Minn.
Skarlokken, Mrs. Ellen	West Salem, Wis.
Skarloken, Simon	Onalaska, Wis.
Solberg, L. C.	Gary, S. D.
Sorby, Hans H.	Montevideo, Minn.
Staff, Hans	R. 1, Cottonwood, Minn.
Staff, C. G.	West Salem, Wis.
Staff, Martin J.	R. 1, Cottonwood, Minn.
Steen, L. J.	Pelican Rapids, Minn.
Sveom, Olaf O.	Parshall, N. D.
Sveum, T. E.	Lily, S. D.
Syverud, M. L.	Canton, S. D.
Tande, Ole	Northfield, Minn.
Thronson, Anton	Leal, N. D.
Thronson, J.	Clear Lake, S. D.
Tjerne, Ole O.	West Salem, Wis.
Vollum, John O.	Onalaska, Wis.
Wardeberg, John	Toronto, S. D.
Wattnem, John A.	Estelline, S. D.
Walstead, Lars T.	Milton, N. D.
Wigsmoen, Ole O.	Edgerton, Wis.

ROMEDAL.

Anderson, Pauline Caramangay, Alta., Can.
 Bakken, Miss Inga....601 Washington St., N. E., Minneapolis, Minn.

Bakken, Mikkel A.	R. 1, Rothsay, Minn.
Bye, Johan O.	Hickson, N. D.
Evenrud, Martin	Box 256, Lanesboro, Minn.
Fjeldstad, Erick	823 16th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Fjeldstad, Frank	Carlisle, Minn.
Hagene, Louis	Wilmar, Minn.
Hoff, Johan J.	Brocket, N. D.
Larson, Hjalmar	Wendel, Minn.
Larson, Ludvig	R. 3, Morris, Minn.
Larson, Ole	Claire City, S. D.
Libak, Mrs. Helene	Nome, N. D.
Linderud, Jens	Finley, N. D.
Linner, Lars O.	Elizabeth, Minn.
Madson, Otto	Deerfield, Wis.
Melby, John M.	Owatonna, Minn.
Nilsen, Ole	Volga, S. D.
Olson, Ole	Chippewa Falls, Wis.
Oustad, Harald	Drummond, Wis.
Rasmussen, Einar	Fargo, N. D.
Ristad, Ole J.	Rothsay, Minn.
Sandbakken, Gilbert	Brocket, N. D.
Sether, O. P.	Pelican Rapids, Minn.
Sletvold, E. O.	Larson, N. D.
Sletvold, S. O.	Elizabeth, Minn.
Storhoff, A. P.	Lanesboro, Minn.
Storhoff, And. T.	Woodglen, Alta., Can.
Storhoff, Christine	Box 256, Lanesboro, Minn..
Storhoff, Emil O.	Fergus Falls, Minn.
Storhoff, John E.	Box 253, Lanesboro, Minn.
Storhoff, M. O.	Box 28, Peterson, Minn.

STANGE.

Alm, Martin	Iron Springs, Alta., Canada
Alm, Rasmus	Findlayson, Minn.
Anderson, O. A.	Lyle, Minn.
Arneson, Syverin	Pelican Rapids, Minn.
Bakke, D. B.	Thief River Falls, Minn.
Bakke, Lars	Thief River Falls, Minn.
Bjertness, Sofus H.	Geneseo, N. D.
Dahl, O. A.	423 Vine St., Eau Claire, Wis.
Dillerud, Anton E.	Pelican Rapids, Minn.
Dillerud, Emil E.	Antelope, Mont.
Dillerud, G. E.	R. 3, Maddock, N. D.
Dillerud, Mrs. G. E.	R 3, Maddock, N. D.
Dillerud, Ole E.	Larson, N. D.
Douglas, Mrs. Marie	R. 1, Backer, Minn.
Elton, Kristoffer	Birdulac, N. D.
Elton, Magnus	Carrington, N. D.
Elton, Ole	Carrington, N. D.
Erickson, E. C.	Forest Service, Portland, Ore.
Evenson, Peder	Pigeon Falls, Wis.
Fjelsom, John	Binget, Sask., Canada
Frishholm, A. J.	Montevideo, Minn.
Frydental, Lars	Tolna, N. D.
Granrud, Prof. J. E.	605 S. E. Delaware Ave., Minneapolis, Minn.
Granrud, Ole E.	Erhard, Minn.
Gellund, C.	Constance, Minn.
Gellund, John E.	Jackson, Minn.

Grondal, Mikal J.	R. 2, Färwell, Minn.
Hagen, C. J.	796 Hawthorne, St. Paul, Minn.
Hagen, Emil O.	New Auburn, Wis.
Hagen, George	608 Chippewa St., Eau Claire, Wis.
Hagen, Johan	398 Wabasha St. Paul, Minn.
Halaas, Mrs. Edw. T.	Carrington, N. D.
Hammerstad, Nils L.	Whitehall, Wis.
Hanson, Ole M.	Eyremore, Alta., Canada
Haugen, Edward	R. 3, Edgerton, Wis.
Helseth, Anton H.	Fergus Falls, Minn.
Helséth, C. E.	Ulen, Minn.
Helseth, Even A.	R. 3, Rothsay, Minn.
Helseth, Halvor A.	R. 3, Rothsay, Minn.
Helseth, Ole G.	Pelican Rapids, Minn.
Hemstad, M. A.	Montevideo, Minn.
Henrickson, H. M.	Simcoe, N. D.
Hervin, Ole S.	643 Shomas St., St. Paul, Minn.
Hjermstad, Arthur	Cornell, Iowa
Hjermstad, Pastor H. A. L.	Mohall, N. D.
Hjermstad, Harald	Cornell, Iowa
Hjermstad, H. L.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Hjalmar L.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Ingvar	Red Wing, Minn.
Hjermstad, Idor	Red Wing, Minn.
Hjermstad, John M.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, M. C.	Fergus Falls, Minn.
Holte, A. A.	Fergus Falls, Minn.
Holte, M. A.	Voltaire, N. D.
Homerstad, Mrs. Anne	Pigeon Falls, Wis.
Hushagen, Jens P.	Pelican Rapids, Minn.
Jakobson, Morris	Harlow, N. D.
Jestnes, Emil	Holmen, Wis.
Kaare, Matias	R. 3, Cambridge, Wis.
Kildahl, Karen	Cambridge, Wis.
Kristianson, Lars	De Forest, Wis.
Lahlum, John P.	Rothsay, Minn.
Lahlum, Severin	Valley City, N. D.
Langseth, Ludvig	Pelican Rapids, Minn.
Maasjo, Thomas E.	Pelican Rapids, Minn.
Maasjo, Ole E.	Fingal, N. D.
Martinson, Andrew	Wilson, Wis.
Martinson, August	Pelican Rapids, Minn.
Martinson, John	3029 Stevens Ave., Minneapolis, Minn.
Martinson, M.	Bloomville, Wis.
Mellum, M. A.	Pelican Rapids, Minn.
Mikkelsen, Johannes	Milnor, N. D.
Monson, Even	Barron, Wis.
Myhre, Mrs. Mina	Estherville, Iowa
Nödsle, Mrs. Lina	Erhard, Minn.
Nödsle, Ole H.	R. 1, Erhard, Minn.
Norling, Mrs. Carrie	R. 2, Box 19, Milan, Minn.
Nottestad, Christian	Pelican Rapids, Minn.
Nyhus, Andrew	Blanchardville, Wis.
Olson, O. M.	Osseo, Wis.
Olson, Gustav	Drummond, Wis.
Olsen, Lars	Minnewaukan, N. D.
Olsrud, Harald	Stoughton, Wis.
Osterhaus, Mrs. Mathilda	1328 Lake St., Chicago, Ill.

Ottestad, M. T.	Zumbrota, Minn.
Paulsberg, M. O.	R. 1, Osseo, Wis.
Paulson, Ole	Portland, N. D.
Pederson, Gilbert	Whithall, Wis.
Ramseth, M. H.	Valley City, N. D.
Rasmussen, Ole	Galesville, Wis.
Rognstad, Ole	Osseo, Wis.
Rorbach, Mrs. Martha	Voltaire, N. D.
Rud, Anton, O.	R. 4, Rothsay, Minn.
Rusten, Ole	Brantford, N. D.
Ryan, Simon S.	Box 43, Hamar, N. D.
Sathre, Martin K.	Steele, N. D.
Sjolander, C. A.	Holman, Wis.
Stolpestad, Dr. H. L.	786 E. Seventh St., St. Paul, Minn.
Stolpestad, Mrs. Toline	445 Wheeler Ave., St. Paul, Minn.
Togstad, Andreas	Maddock, N. D.
Togstad, Ed.	R. 3, Maddock, N. D.
Togstad, Lars A.	Maddock, N. D.
Trosvigen, Anton Larson	R. 4, Rothsay, Minn.
Trosvik, Even	Fergus Falls, Minn.
Trosvig, John L.	Lightfoot, Va.
Vasaasen, O. K.	R. 1, Erhard, Minn.
Wicks, Richard	1219 Adams St., Minneapolis, Minn.
Wicks, Mrs. Richard	1219 Adams St., Minneapolis, Minn.
Wolla, E. C.	Benson, Minn.
Veum, Mrs. Anna	Bricelyn, Minn.

TOTEN.

Aarsby, A. A.	Garske, N. D.
Aarsby, John	Box 162, Lanesboro, Minn.
Anderson, Adolph	Walcott, N. D.
Anderson, Alfred	Twin Valley, Minn.
Annexstad, Magnus	Comstock, Minn.
Atlungstad, Hans	Turtle Lake, Wis.
Bagstad, T. A.	Adams, Minn.
Bagstad, Alex.	Yankton, S. D.
Bagstad, Mrs. Clara	Volin, S. D.
Berg, Adolph	Red Wing, Minn.
Berg, August	Dunsmuir, Cal.
Bjerke, Helfred A.	Portland, N. D.
Bottolfson, P. P.	Starkweather, N. D.
Dahl, Mrs. Emil	818 E. 18th St., Minneapolis, Minn.
Dyste, Nils	3212 4th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Fjerkenstad, Anton P.	Van Hoot, N. D.
Fjerkenstad, John	R. 5, Boyd, Minn.
Glemmestad, M.	Tyler, Minn.
Gorder, Christian	3rd & Pearl, La Crosse, Wis.
Gronland, Helge	Rawson, N. D.
Gryttenholm, Sigurd	La Crosse, Wis.
Gunderson, Nels	Valley City, N. D.
Hannestad, Mads	Strum, Wis.
Hanswold, Albert	Walcott, N. D.
Hanswold, A. K.	Beltrami, Minn.
Helgestad, Martin P.	R. 5, Starbuck, Minn.
Hexum, Martin	Carlisle, Minn.
Jenson, Julius	Cambridge, Wis.
Johnson, Haaken	1022 Harmon Place, Minneapolis, Minn.
Johnson, Tolléf	Red Wing, Minn.

Johnson, Julius	Heimdal, N. D.
Johnson, Ole H.	R. 1, Erhard, Minn.
Kalrustad, Hans	Cambridge, Wis.
Klavestad, Johannes	Strum, Wis.
Lien, John	Sheyenne, N. D.
Lund, Emil	Eau Claire, Wis.
Miller, Mrs. Martin	Nome, N. D.
Myrvold, Peter	Fargo, N. D.
Narum, Mrs. Marie	1726 Elliott Ave., Minneapolis, Minn.
Notteby, Ervin	Oakdale Farm, Excelsior, Minn.
Overn, Ole	St. Peter, Minn.
Pederson, Christian C.	1453 Kane St., La Crosse, Wis.
Pederson, Mrs. Palma	1453 Kane St., La Crosse, Wis.
Skaurud, Ole	Drummond, Wis.
Solberg, Lewis L.	Whitehall, Wis.
Solberg, P. L.	Eau Claire, Wis.
Stensby, E. P.	Cottage Grove, Wis.
Wigness, Oscar	Heimdal, N. D.
Wilburg, Andrew	206 E. Lawton St., Edgerton, Wis.

VANG.

Arnseth, Hans	Chetek, Wis.
Bakken, Martin	Benson, Minn.
Bjortomten, Mikkel	Valley City, N. D.
Brunstad, Ole	Chippewa Falls, Wis.
Brenden, Olaf	R. 3, Sheyenne, N. D.
Dahle, Christian A.	Elbow Lake, Minn.
Dahl, Jens	Buxton, N. D.
Engelstad, P.	Thief River Falls, Minn.
Gillie, H. O.	Jackson, Minn.
Gillie, Olaf	Jackson, Minn.
Haagenson, Peter	R. 3, Box 64, Chetek, Wis.
Hagen, T. J.	Sharon, N. D.
Hagen, T. J.	Grand Forks, N. D.
Lien, Mrs.	Strum, Wis.
Mikkelson, Simon	R. 2, New Auburn, Wis.
Mikkelson, Miss Hanah	New Auburn, Wis.
Mikkelson, Alfred	New Auburn, Wis.
Monson, John	R. 3, Christine, N. D.
Nelsen, Alfred	Cotton, Minn.
Normo, Ole O.	Buxton, N. D.
Opsahl, C. H.	Grand Forks, N. D.
Pederson, Palmer	R. 1, Langford, S. D.
Pederson, Helmer	Nome, N. D.
Rohne, Ole G.	R. 2, Milton, N. D.
Sahlie, John O.	Galesville, Wis.
Skeset, Anders	Kinistin P. O., Sask., Can.
Svenkerud, Harold	40 Pennington St., Newark, N. J.
Watnebryhn, Gust	Gulley, Minn.
Wold, C. B.	Fort Ransom, N. D.
Wold, Andrew	Chetek, Wis.
Wold, Peter	Chetek, Wis.

VARDAL.

Anderson, Carl	Beloit, Wis.
Berg, Hans	Niagara, N. D.
Bergh, Ole G., care Homme Orphans' Home.....	Wittenberg, Wis.
Brusven, Anton M.	R. 3, Rothsay, Minn.

Brusven, Matias H.	R. 3, Rothsay, Minn.
Borstad, B. L.	Spokane, Wash.
Borstad, Lars	Bruce, S. D.
Casberg, M. H.	Toronto, S. D.
Dahl, David O.	807 Hill St., Waseca, Minn.
Davidson, Fred	Maddock, N. D.
Dahl, Mrs. August	R. 1, Pigeon Falls, Wis.
Folingstad, Ole	Zumbrota, Minn.
Fossum, Peter	Belview, Minn.
Frydenlund, Andrew	Hayward, Minn.
Frydenlund, John	R. 3, Albert Lea, Minn.
Goserud, Thorwald	Sturgeon Bay, Wis.
Haugum, Carl	Portland, N. D.
Kolberg, August	Toronto, S. D.
Kopperud, Anton A.	Pelican Rapids, Minn.
Kopperud, Carl J.	Pelican Rapids, Minn.
Larson, Lars	Burbank, S. D.
Lund, M. P.	Nesheim, Sask., Can.
Moe, A. J.	Onalaska, Wis.
Mustad, John	Binford, N. D.
Norland, Petter	Pigeon Falls, Wis.
Norland, Mrs. Peter	Pigeon Falls, Wis.
Olson, Christian	Rollag, Minn.
Olstad, Hans P.	R. 3, Albert Lea, Minn.
Overley, Mrs. C. M.	Albert Lea, Minn.
Owen, Mrs. A.	Sawyer, Wis.
Peterson, Ole	R. 3, Albert Lea, Minn.
Peterson, P. O.	R. 1, South Range, Wis.
Peterson, M. (Smedstuen)	Highlandville, Ia.
Ramynke, C. H.	Toronto, S. D.
Roe, Otto E.	Boyceville, Wis.
Sanderson, Mrs. Oscar	R. 4, Albert Lea, Minn.
Schjenken, N. J.	Belview, Minn.
Skogen, J. A.	Onalaska, Wis.
Skonhovd, M. O.	R. 4, Centerville, S. D.
Skorstad, John	3116 17th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Stenby, Pastor, M. S.	Clear Lake, Ia.
Tollefson, Mathias	Rio, Wis.
Wold, Nils H.	1458 Front St., Fargo, N. D.
Weideman, Anton F.	Belview, Minn.

VELDRE.

Berg, Mrs. Mathea	Onalaska, Wis.
Bergoust, Martin	West Salem, Wis.
Bjorge, N. E.	Lakota, N. D.
Borke, M. J.	Hillsboro, N. D.
Burkey, A. K.	R. 2, Brandon, Minn.
Engen, C. L.	West Salem, Wis.
Erickson, Syver	West Salem, Wis.
Evenson, (Elvsveen), Tolloc	Bracket, N. D.
Hovelsrud, J. E.	R. 3, Box 33, Blair, Wis.
Hanson, Christ	R. 2, Hawley, Minn.
Hilstad, Bernt O.	Finley, N. D.
Hilstad, M. O.	Finley, N. D.
Jacobson, Albert	Bracket, N. D.
Jacobson, Martin	Bracket, N. D.
Jakobson, Michael	Bracket, N. D.
Jenson, Peter H.	Holmen, Wis.

Johnson, Even	315 Summit, Albert Lea, Minn.
Knudson, C. P.	West Salem, Wis.
Loken, Johanna	Bracket, N. D.
Madson, Mrs. Otto	Deerfield, Wis.
Nerhagen, John	Morris, Minn.
Peterson, Oscar E.	Onalaska, Wis.
Simonson, Syver	West Salem, Wis.
Throndson, Mathias	West Salem, Wis.
Tollefson, Anton	Bracket, N. D.

BRUMMUNDALEN.

Borke, Bernt	Canton, S. D.
Fossum, Lars L.	West Salem, Wis.
Grasby, John	West Salem, Wis.
Larson, Jno. L.	R. 4, Osseo, Wis.
Mikkelson, John	West Salem, Wis.

HURDALEN.

Berg, August	
Evenson, Martin	107 So. Water, Sparta, Wis.
Fagerli, Chr. Anderson	Farwell, Minn.
Hanson, Dr. H. J.	304 Linker Bldg., La Crosse, Wis.
Ramseth, Ole O.	
Thompson, Thos.	

Disse sidste blev indmeldte ved mødet i Fargo og i al den hast og sjau, som følger med ved disse anledninger, blev det for disse blot nedtegnet navn. Vedkommende selv, eller folk som maatte kjende dem, bedes godhedsfuldt underrette sekretæren saa adressen kan blive fuldstændig.

Der er fra sekretærens side lagt meget arbeide paa at faa medlemslisten rigtig med navne og adresser, men rimeligvis har der alligevel indsneget sig nogle feil. Hvor saa er tilfældet, bedes vedkommende at underrette sekretæren herom.

Indhold.

	Side
Med "Hurtigtog" til La Crosse (billeder)	2
Mjøsenlagets embedsmænd	3
Forord. C. L. Opsal	4
Referat Mjøsenlagets syvende aarsmøte. Sekretæren	5
Til Mjøsenlagets medlemmer. Sekretæren	15
"The Message From France." Digt. Jens K. Grondahl	19
John Bangsberg	20
Fra Valdres. Korrespondance i "Skandinaven"	21
Guri Rosseland. Fra "Norge i Amerika"	25
Nordmænd i den amerikanske borgerkrig. Waldemar Ager.....	29
Bygdelagenes fællesraad. L. P. Thorkveen, sekretær	47
Fra Løiten skovbygd. Av K. B. i "Nordmanden"	52
En gammel beskrivelse av Hamar	57
Et gammelt ægtepar	61
En sjeldent høitidelighet	62
Red Cross. Kvittering	63
Dødsanmeldelser	64
Løiten gamlehjem	68
Lad saa bygdelagene kjøpe Aulestad. Otto C. Ericson.....	69
1620—1920. D. G. Ristad	71
La Crosse, Wisconsin. John Bangsberg	77
Mjøsenlagets medlemmer	84

